

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА
СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ім. Івана Пулюя**

Deutsch

**Навчально-методичний посібник з
граматики німецької мови для самостійної
роботи студентів**

ТЕРНОПІЛЬ 2012

Навчально – методичний посібник з граматики німецької мови для самостійної роботи студентів / Укладач Дутка М. В. – Тернопіль, 2012. – 170 с.

Даний навчально-методичний посібник призначений для студентів різних спеціальностей усіх форм навчання вищих навчальних закладів, а також широкого кола осіб, які вивчають німецьку мову на курсах чи самостійно.

Він містить поради щодо використання комп'ютерних технологій та ефективних прийомів для самостійного здобування знань, довідкові матеріали, тренувальні та тестові завдання з граматики німецької мови, а також ключі для самоконтролю.

Укладач:

Дутка М. В., старший викладач кафедри іноземних мов Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя

Навчально-методичний посібник обговорено та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (*протокол № 4 від 14. 12. 2011 року*).

Відповідальний за випуск:

Кухарська В. Б., канд. психол. наук., доц., зав. кафедри іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Рецензенти:

Маньковська Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Шаюк О. Я., викладач кафедри іноземних мов Тернопільського національного економічного університету

INHALTSVERZEICHNIS

Передмова	6
I. Самостійна робота студентів в контексті Болонського процесу.....	8
II. Навчально - методичні рекомендації щодо покращення самостійної роботи.....	10
1. Стратегії й прийоми підвищення ефективності самостійної роботи з іноземної мови.....	10
2. Використання комп'ютера у самостійній роботі	13
3. Інтернет-адреси для самостійного встановлення рівня володіння німецькою мовою	14
III. Тренувальні вправи	15
1. Теперішній час дієслів Артикль. Порядок слів у реченні. (Präsens der Verben. Der Artikel. Die Wortfolge.).....	15
2. Числівники. Відмінювання іменників. Утворення множини іменників. Наказовий спосіб дієслів. (Die Numerale. Die Deklination der Substantive. Die Pluralbildung der Substantive. Der Imperativ.)	17
3. Зворотні дієслова. Префікси дієслів. Заперечення nicht та kein. (Die Reflexivpronomen. Die Verbalpräfixe. Die Negationswörter nicht und kein).....	21
4. Присвійні займенники. Відмінювання прикметників (Die Possessivpronomen. Die Deklination der Adjektive.).....	23
5. Складні іменники та прикметники. Прийменники. Die zusammengesetzten Substantive und Adjektive. (Die Präpositionen.).....	26
6. Модальні дієслова. Infinitiv з часткою zu. (Die Modalverben. Der Infinitiv mit zu.)	27
7. Відмінювання особових займенників. Майбутній час дієслів. Безособовий займенник es. Неозначений займенник man. (Die Deklination der Personalpronomen. Das Futur der Verben. Das unpersönliche Pronomen es. Das Indefinitpronomen man.)	32
8. Perfekt дієслів. Ступені порівняння прикметників. (Das Perfekt der Verben. Die Steigerungsstufen der Adjektive.).....	35
9. Imperfekt дієслів. Багатоскладові сполучники. (Imperfekt der Verben. Die mehrgliedrigen Konjunktionen.).....	38
10. Пасивний стан дієслів. Інфінітивні конструкції haben+zu+інфінітив, sein+zu+інфінітив. (Das Passiv der Verben. Haben+zu+Infinitiv, sein+zu+Infinitiv.)	42
11. Керування дієслів. Займенникові прислівники. Складнопідрядне речення. (Die Verben mit Präpositionalobjekt. Die Pronominaladverbien. Das Satzgefüge.) .	44
12. Plusquamperfekt дієслів Підрядне речення часу. Підрядне речення мети. (Das Plusquamperfekt. Der Temporalsatz. Der Finalsatz.).....	48
13. Підрядне означальне речення. Partizip I. Поширене означення. (Der Attributsatz. Das Partizip I. Das erweiterte Attribut.)	52
14. Умовний спосіб I. Умовний спосіб II. (Der Konjunktiv I. Der Konjunktiv II.) .	57

IV. Тестові завдання	61
1. Завдання для самоперевірки	61
2. Завдання для підсумкового контролю	73
3. Ключі до тестів	81
V. Довідник з граматики німецької мови.....	82
Порядок слів у реченні.....	82
Артикль.....	84
Вживання неозначеного та означеного артиклів	84
Відмінювання артиклів	86
Іменник (Substantiv)	87
Визначення роду іменників за їх значенням.....	87
Визначення роду іменників за їх формою	88
Утворення множини іменників	89
Відмінювання іменників.....	92
Перехід в іменники інших частин мови	94
Складні слова.....	95
Іншомовні слова	97
Займенник (Pronomen)	97
Особові займенники (Personalpronomen)	97
Присвійні займенники (Possessivpronomen)	98
Вказівні займенники (Demonstrativpronomen).....	99
Неозначені займенники (Indefinitpronomen)	100
Заперечення „nicht“ (Verneinung „nicht“).....	101
Займенник „es“ (Pronomen „es“).....	102
Дієслово (Verb).....	103
Префікси дієслів (Verbalpräfixe)	103
Часові форми дієслова.....	104
Теперішній час дієслів (Präsens)	104
Минулий розповідний час (Imperfekt / Präteritum)	106
Минулий розмовний час (Perfekt).....	108
Давньоминулий час (Plusquamperfekt).....	110
Майбутній час (Futur I)	110
Майбутній завершений час (Futur II)	111
Модальні дієслова (Modalverben)	111
Об'єктивне значення модальних дієслів	112
Суб'єктивне значення модальних дієслів.....	113
Пасивна форма дієслова (Passiv)	114
Таблиця часових форм дієслова у Aktiv та Passiv	117
Таблиця часових форм дієслова у Vorgangspassiv та Zustandspassiv	118
Дієприкметники (Partizipien).....	119
Partizip I.....	119
Partizip II	119
Герундій (Gerundiv).....	120
Неозначена форма дієслова (Infinitiv)	121
Зворотні дієслова (reflexive Verben)	123
Наказовий спосіб (Imperativ)	124
Умовний спосіб (Konjunktiv).....	125

Konjunktiv I.....	126
Таблиця часових форм Konjunktiv I	127
Konjunktiv II	128
Таблиця часових форм Konjunktiv II.....	131
Прикметник (Adjektiv)	131
Відмінювання прикметників	132
Ступені порівняння прикметників	134
Числівник (Zahlwort).....	135
Прийменник (Präposition)	137
Прийменники, що керують Dativ i Akkusativ.....	137
Прийменники, що керують Dativ	138
Прийменники, що керують Akkusativ.....	138
Прийменники, що керують Genitiv	139
Займенникові прислівники (Pronominaladverbien).....	139
Сполучник (Konjunktion).....	140
Складнопідрядне речення (Satzgefüge).....	141
Підрядні умовні речення (Konditionalsätze).....	142
Підрядні речення причини (Kausalsätze)	142
Підрядні умовні речення (Konditionalsätze).....	143
Підрядні речення міри або ступеня (Modalsätze)	143
Підрядні речення часу (Temporalsätze)	143
Підрядні речення мети (Finalsätze).....	144
Підрядні допустові речення (Konzessivsätze).....	145
Підрядні означальні речення (Attributsätze).....	145
VI. Додатки.....	148
1. Фонетичний курс: від букви до звука	148
2. Новий німецький правопис	157
3. Основні форми сильних та неправильних дієслів.....	160
4. Керування дієслів	165
5. Керування прикметників	166
6. Дієслівно-іменникові словосполучення.....	167
Список використаної та рекомендованої літератури.....	170

Передмова

Сучасні процеси глобалізації та інтеграції України в європейське співтовариство зумовили потребу у вдосконаленні іншомовної компетенції фахівців. Рівень професійної компетентності спеціаліста вимірюється і оцінюється його здатністю самостійно опановувати та постійно оновлювати знання, використовувати їх як у навчальній, так і в практичній діяльності. У вищій школі це зумовлює перенесення акцентів з аудиторної на самостійну роботу студентів, що відповідає стандартам Болонської декларації.

„Готові“ знання неможливо просто засвоїти: їх потрібно самому виробити і самому зрозуміти, чого не вистачає, щоб домогтися успіху. Для цього необхідно навчитися працювати самостійно, тобто виробити здатність:

- визначати власні цілі вивчення іноземної мови і шляхи їх досягнення;
- нести відповідальність за власні успіхи і невдачі;
- контролювати і регулювати не тільки власне навчання та самостійну працю, а й свою мовну і немовну поведінку в ситуаціях міжкультурного спілкування.

Даний навчально-методичний посібник побудовано відповідно до вимог діючої програми з німецької мови для студентів технічних вузів, яка стимулює самостійність студентів.

Як відомо, оволодіння іноземною мовою неможливе без засвоєння основних граматичних структур цієї мови. Як показує практика навчання іноземних мов як у середній школі, так і у вищій школі, саме оволодіння граматичними закономірностями мовлення становить найбільші труднощі.

Під граматикую слід розуміти сукупність знань, які потрібні людині, щоб створювати висловлювання самому і розуміти висловлювання інших, а не набір правил, придуманих лінгвістами для опису і впорядкування результату мовленнєвої діяльності.

Щоб правильно організувати свою роботу, уважно ознайомтеся із змістом та структурою навчально-методичного посібника.

Перший та другий розділи пропонують ряд практичних порад щодо оволодіння раціональними прийомами самостійного здобування знань та знайомить з широким спектром можливостей

використання комп'ютерних технологій у самостійному вивченні німецької мови.

Третій розділ складається з великої кількості різноманітних вправ, спрямованих на повторення та закріплення граматичного матеріалу. Кожний комплекс вправ має забезпечити ґрунтовне засвоєння форм і структур з метою їх подальшого використання в усній та письмовій формах мовлення. До складніших вправ даються зразки виконання. Граматичний матеріал реалізується на знайомій студентам лексиці, що знімає лексичні труднощі і дає можливість зосередити увагу на новій граматичній структурі.

Четвертий розділ містить тести для з ключами для самоперевірки засвоєння вивченого матеріалу та завдання для підсумкового контролю.

Довідкова частина навчально-методичного посібника складається з граматичного довідника, який містить теоретичні відомості з морфології та синтаксису німецької мови, а також додатків, кожний з яких охоплює матеріал, що часто зустрічається в оригінальних німецьких текстах, і становить певні труднощі.

При підготовці навчально-методичного посібника були використані нормативні документи, вітчизняні і зарубіжні методичні, фахові та довідкові джерела, а також Інтернет-ресурси.¹

Див. список джерел.

*Jeder ist für sein Lernen verantwortlich,
die anderen können dabei helfen. Das Lernen
muss mit dem eigenen Kopf, den eigenen Händen,
dem eigenen Herzen stattfinden!*
Astrid von Friesen

I. Самостійна робота студентів в контексті Болонського процесу

Орієнтація нашої держави на європейську інтеграцію, розширення міжнародної співпраці вимагає від молодих спеціалістів високого рівня володіння іноземними мовами. Це і зумовило сьогодні нові підходи до вивчення та викладання іноземних мов. Репродуктивний підхід з орієнтацією на пасивного студента, основним завданням якого було зрозуміти, запам'ятати, вивчити і переказати, відійшов у минуле. Адже наслідки такого навчання були мізерними: студенти не здатні були спілкуватися з носіями мови, яку вони вивчали протягом багатьох років у школі та вузі.

Іноземна мова у вищих навчальних закладах уже вийшла за межі загальноосвітньої дисципліни. Нині її варто розглядати як одну із складових професійної підготовки поряд із спеціальними дисциплінами. Навчання іноземних мов у вузі повинно дати випускникові змогу досягти такого рівня комунікативної компетенції, який дозволив би йому використовувати іноземну мову в професійній діяльності, а також для продовження здобування освіти за кордоном. Знання іноземних мов стали сьогодні „ключовою кваліфікацією“ як у професійному, так і в приватному житті людини. Високий рівень мовної підготовки студентів як майбутніх фахівців підвищуватиме їхню конкурентоспроможність та сприятиме їх мобільності на світовому ринку праці.

У вузах України сьогодні зростає прагнення до посилення академічних свобод, а відповідно, і рівень відповідальності самих студентів за кінцевий результат освіти, що, в свою чергу, передбачає посилення їх самостійної роботи, тобто автономне навчання. Тим самим реалізується загальна освітянська тенденція сьогодення, що базується на вимогах Болонської декларації: перенести акценти з аудиторної на самостійну роботу слухачів або студентів [1, 24-26].

З іншого боку питання про самостійну роботу (і про самостійність студента взагалі) в Україні та в Європі розуміють, на

наш погляд, неоднаково. Наприклад, у Німеччині, університет не продумує за студента весь хід його освіти. Поглиблене вивчення ряду предметів обирається кожним студентом самостійно, в залежності від його особистих уподобань та потреб ринку праці. У поняття „семестр“ входить і літній період, коли студент сам обирає - відпочивати йому чи працювати в бібліотеці.

Отже, в зв'язку з переходом вищих навчальних закладів України на кредитно-модульну систему навчання в контексті Болонського процесу передбачається скорочення аудиторного навантаження та зростання питомої ваги й ролі самостійної роботи студентів вже з першого року навчання у вузі. Йдеться не просто про збільшення кількості годин на самостійну роботу, а про принциповий перегляд організації усього навчально-виховного процесу. Самостійна робота у вивченні іноземної мови розглядається не тільки як навчальна діяльність, спрямована на здобуття певних знань, умінь і навичок, а й як засіб формування автономії студента, тобто його здатності:

- вміти самостійно ставити перед собою конкретні цілі й завдання;
- вибирати адекватні засоби, шляхи і способи вирішення поставлених завдань і досягнення цілей;
- використовувати наявні прийоми оволодіння знаннями, навиками та вміннями, адаптуючи їх до власних індивідуальних психофізіологічних та психологічних особливостей;
- свідомо здійснювати процеси самопізнання й самооцінки;
- керувати власними інтересами й мотивами та нести особисту відповідальність за власні успіхи і помилки;

І тут постає проблема, як правильно організувати процес самостійної роботи, щоб досягти максимальних результатів. Перш ніж перейти до практичних порад, зазначимо, що успішність самостійної роботи в значній мірі залежить від позитивної мотивації самих студентів, яка базується на внутрішніх (пізнавальна потреба) та зовнішніх (престижність, самоствердження, необхідність, обов'язок) мотивах.

Здатність самостійно набувати та постійно оновлювати знання робить сучасну молоду людину конкурентноздатною на ринку праці не тільки в Україні, а й за кордоном.

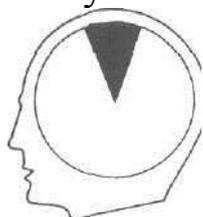
II. Навчально - методичні рекомендації щодо покращення самостійної роботи

1. Стратегії й прийоми підвищення ефективності самостійної роботи з іноземної мови

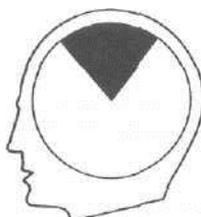
Науково-методична література містить ряд практичних порад щодо раціональних прийомів самостійного здобування знань, умінь та навичок. При цьому важливого значення набуває розвиток стратегій, які направлені на організацію самостійної роботи:

- вміння планувати час;
- вміння обладнати робоче місце;
- вміння розподіляти за труднощами завдання, які необхідно вирішити самостійно;
- вміння чергувати труднощі і робити перерву у роботі;
- вміння підбадьорити себе і нагородити за успіхи;
- вміння розслабитися (за допомогою музики, сміху, позитивних емоцій тощо).

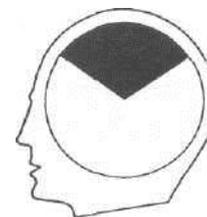
Потрібно також враховувати, що ми засвоюємо і запам'ятовуємо:

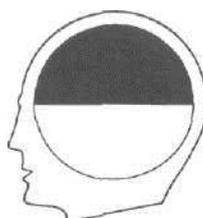
10 % з прочитаного

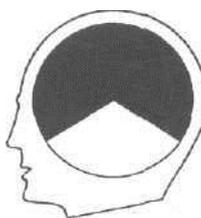
20 % з почутого

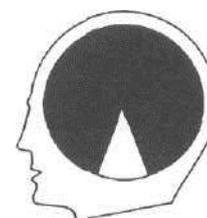
30 % з побаченого

50 % з того, що чуємо і бачимо

70 % з того, що ми говоримо самі

90 % з того, що робимо самі

Чим більше інформації ми маємо з певної теми, тим краще запам'ятовуватиметься все нове, що стосується цієї теми.

Для довільного запам'ятовування і довготермінового утримання в пам'яті треба докласти зусилля, які слід підкріпити наявністю чіткого завдання та мотиву його виконання.

За позитивного ставлення до виучуваного матеріалу рівень уважності зростає, а разом з тим посилюється міцність і точність запам'ятовування та здатність до відтворення.

Із переліку розміщених в ряд даних елементи, що знаходяться на початку і в кінці, запам'ятовуються швидше, ніж елементи, які знаходяться всередині (це – „ефект краю“).

Осмислення - це головний момент в раціональному способі запам'ятовування. Оскільки інтенсивність забування найбільша відразу після одержання інформації (наприклад, після прослуханої лекції), перше її повторення потрібно зробити в той самий день, бо в цей період усе швидко забувається. Кожне наступне повторення повинно відокремлюватися від попереднього все більшим інтервалом часу.

Не старайтеся „зазубрювати” навчальний матеріал, бо тоді він швидко забувається. „Зубріння” - це багаторазове механічне повторення тексту, тобто повторення без осмислення, це запам'ятовування послідовності слів і виявлення поверхневого змісту. Напевно, кожний з вас знає, що досить забути якесь слово, як „ланцюжок слів” рветься, і подальший переказ матеріалу стає неможливий. Психологи зазначають: „Як запам'ятаєш - так і згадаєш!”. Запам'ятавши текст цілком, слово в слово, то й згадаєте його тільки так. Якщо ж ви запам'ятали текст осмислено, застосовуючи ефективні прийоми запам'ятовування, то згадаєте текст із будь-якого місця, відповісте на додаткові питання, зможете проаналізувати й узагальнити текст по-своєму, що саме й відповідає глибинному розумінню.

Краще кожного дня вчити потроху, аніж потім надолужувати все, що пропустили, нараз. Навіть при обмеженому знанні іноземної мови не потрібно боятися розмовляти нею, особливо з носіями мови.

Важливим етапом самостійної роботи студента є розвиток його логічного і творчого мислення. Існує цілий ряд методів і технік, використання яких допомагає свідоміше засвоювати нові знання, розвивати здатність самостійно їх здобувати та застосовувати, творчо мислити і діяти. Дослідники стверджують, що навіть при недостатній підготовці студента ці методи і техніки, розвиваючи інтуїцію і пробуджуючи творчий дух, є ефективним знаряддям молодій людині в процесі навчання у вузі та в майбутній практичній діяльності. Наприклад, метод S-O-S при вивченні граматики.

S-O-S - System

S-O-S – System eignet sich besonders für das Lernen der Grammatik.

Ablauf:

- **S – Sammeln:** Sie sammeln, unterstreichen und listen neue Formen auf.
- **O – Ordnen:** Sie machen eine Tabelle und ordnen die Formen ein.
- **S – Systematisieren:** Sie vergleichen die Formen in die Tabelle und können schnell die Regel erkennen.

**Regeln selbst erkennen und formulieren hilft,
Regeln besser zu lernen und zu behalten.**

Beispiel:

Sie haben alle Aufgaben gemacht. Wir haben auf dich lange gewartet. Ich habe ein Buch gelesen und ihm einen Brief geschrieben. Am Wochenende haben wir unsere Oma besucht. Er hat meine Adresse erfahren. Bist du heute früh aufgestanden? Ich habe meine Eltern gestern angerufen. Mein Freund hat an der Uni studiert. Er hat alle Prüfungen bestanden. Sie hat ihre Wohnung modern eingerichtet. Sie haben viel Interessantes erzählt. Die Kinder haben ihr Zimmer selbst aufgeräumt.

Partizip II der schwachen Verben	Partizip II der starken Verben
ge- ... -t oder -et machen – gemacht warten – gewartet	ge- ... -en (auch mit Ablaut) lesen – gelesen schreiben – geschrieben
mit trennbaren Präfixen: Präfix + ge-...-t einrichten – eingerichtet aufräumen – aufgeräumt	mit trennbaren Präfixen: Präfix + ge-...-en aufstehen – aufgestanden anrufen – angerufen
mit untrennbaren Präfixen: ohne ge- Präfix ... -t besuchen – besucht erzählen – erzählt	mit untrennbaren Präfixen: ohne ge- Präfix ... -en bestehen – bestanden erfahren – erfahren
mit dem Suffix – <i>ier</i> : ohne ge- ... + -t studieren – studiert	

2. Використання комп'ютера у самостійній роботі

Із впровадженням у навчальний процес інноваційних технологій та новітніх навчальних ресурсів сьогодні створюється міцна база для якісного самостійного вивчення іноземних мов.

Ряд досліджень свідчать, що навчання за допомогою комп'ютера є особливо ефективним у контексті самостійного навчання, де він виступає, з одного боку, як джерело знань і засіб тренування фонетичних навичок та розвитку комунікативних умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності, а з іншого боку, як „оцінювач“ знань і вмінь за допомогою різного виду тестів для встановлення рівня володіння мовою. Цьому сприяють, зокрема, такі фактори, як можливість встановлення персонального ритму навчання та індивідуальної творчості; великого вибору віртуальних освітніх послуг в Інтернеті; самостійно орієнтуватися у потоці нової, постійно зростаючої інформації, та використовувати її для підготовки і презентації досліджень або спільних проєктів; кращого сприйняття і відтворення звуків іноземної мови; формування та вдосконалення граматичних і лексичних навичок, а також навичок читання і говоріння; організації самостійної роботи з ліквідації прогалин у знаннях; зворотного зв'язку тощо.

Іншомовна самоосвіта з використанням сучасних інформаційних технологій здійснюється через мультимедійні навчальні засоби та Інтернет. Інтернет дає можливість доступу до величезної кількості інформації з різноманітних джерел та ресурсів, що часто недоступні у письмовому вигляді. Крім того, зміст освітніх засобів тут постійно розвивається. Завдяки таким своїм властивостям, як гіпертекст, інтерактивність, мультимедійність, Інтернет створює практично необмежені можливості для розвитку навичок самостійної роботи. Тому так важливо оволодіти вміннями і навичками роботи з мультимедійними засобами та Інтернетом.

На основі мережі Інтернет сьогодні здійснюється і дистанційне вивчення іноземних мов, основними принципами якого є:

- інтерактивне спілкування між студентом і викладачем без забезпечення їхньої безпосередньої зустрічі (їхня взаємодія відбувається через листування електронною поштою);
- самостійне вивчення визначеного обсягу матеріалу на основі якісного сертифікованого дидактичного забезпечення.

3. Інтернет-адреси для самостійного встановлення рівня володіння німецькою мовою

Ресурси Інтернету можна використати для того, щоб самостійно перевірити свої знання з німецької мови за допомогою таких тестів:

- Пробні тести на веб-сторінці інституту TestDaF у рубриці „Готовий до TestDaF?“ („Fit für den TestDaF?“):

www.testdaf.de

- Тест для встановлення рівня володіння мовою від Гете-Інституту (multiple choice):

www.goethe.de/cgi-bin/einstufungstest/e

www.goethe.de/i/deitest.htm

- Тестові завдання для перевірки загального володіння мовою (словниковий запас/граматика):

www.iik-duesseldorf.de/ctest/ctestallg.txt.php3

- Тестові завдання для перевірки знань з німецької мови для економістів (словниковий запас/граматика):

www.iik-duesseldorf.de/ctest/ctestwirt.txt.php3

- Тестові завдання для перевірки загального володіння мовою з пробним тестом:

www.daf.phil-fak.uni-duesseldorf.de/etest/etest.txt.html

- Тест для встановлення рівня володіння мовою від видавництва Klett – DaF:

www.edition-deutsch.de/lernwerkstatt/ctest/

- Європейський проект Dialang, який містить діагностичні мовні тести для перевірки розуміння прочитаного та почутого, перевірки навичок письма, граматичних структур та словникового запасу:

www.dialang.org

- Тести для встановлення рівня володіння мовою можна знайти і на таких веб-сторінках:

www.deutsch-lernen.com/virtual/test_kurz_einleitung.htm

www.interdeutsch.de

www.linguanet-europa.org

<http://www.deutsch-perfekt.com/>

<http://www.sprachtest.de/>

<http://www.sprachtest.de/einstufungstest-deutsch>

III. Тренувальні вправи

1. Теперішній час дієслів Артикль. Порядок слів у реченні. (Präsens der Verben. Der Artikel. Die Wortfolge.)

Вправа 1. Напишіть речення в 3-ій особі однини.

Зразок: *Ich lese das Buch. – Er liest das Buch.*

1. Ich gebe dir ein Heft. 2. Ich fahre nach Lwiw. 3. Ich helfe dem Opa. 4. Ich nehme die Fahrkarte. 5. Ich trage einen Hut. 6. Ich sehe meine Oma oft. 7. Ich lese ein Buch. 8. Ich esse Obst gern.

Вправа 2. Поставте питання у 2-ій особі однини.

Зразок: *was – essen; – Was isst du?*

1) wem – antworten; 2) wo – schlafen; 3) woher – kommen; 4) was – sagen; 5) wohin – laufen; 6) wie – heißen; 7) wen – treffen.

Вправа 3. Поставте питання до виділених слів за допомогою питальних слів **wie viel, welcher, wessen.**

1. Ich verstehe dieses Wort nicht. 2. Hier liegen viele Zeitungen. 3. An diesem Tisch ist der Platz meines Freundes. 4. Er hat drei Brüder. 5. Sie besucht ihre Eltern sehr oft.

Вправа 4. Вставте „haben“ або „sein“ у правильній формі.

1. Wir _____ aus Ternopil. 2. Oleg _____ einen Bruder. 3. _____ Sie Anja? 4. Meine Eltern _____ einen Bauernhof. 5. Ich _____ 18 Jahre alt. 6. Woher _____ ihr? 7. Wir _____ 6 Stunden Unterricht. 8. _____ du Student? 9. _____ du bald Geburtstag? 10. Der Praktikant _____ müde.

Вправа 5. Дайте відповіді на запитання.

1. Nimmst du Saft? 2. Isst du Torte gern? 3. Fährst du morgen nach Berlin? 4. Liest du jeden Tag Zeitungen? 5. Wäschst du den Hund? 6. Sprichst du gut Deutsch? 7. Hilfst du deiner Mutter?

Вправа 6. Поставте запитання до наведених нижче речень.

Зразок: *Ich laufe gern Ski. – Läufst du auch gern Ski?*

1. Ich fahre gern mit der U-Bahn. 2. Ich rate gern Kreuzworträtsel. 3. Ich esse gern Eis. 4. Am Sonntag lade ich meine Freunde gern ein. 5. Ich schlafe gern bei offenem Fenster. 6. Ich sehe gern die Fernsehsendungen. 7. Ich lese gern Abenteuerromane. 8. Ich spreche gern Deutsch. 9. Ich nehme am Tenniswettspiel gern teil. 10. Ich verspreche zu kommen. 11. Ich lese Novellen von Storm. 12. Ich spreche Englisch. 13. Ich helfe der Mutter beim Haushalt. 14. Ich treffe hier oft Bekannte. 15. Ich breche niemals mein Wort. 16. Ich vergesse deine Bitte nicht. 17. Ich esse mit

Appetit. 18. Ich gebe dir einen guten Rat. 19. Ich gelte für einen fleißigen Studenten. 20. Ich backe heute einen Kuchen.

Вправа 7. Дайте ствердну відповідь.

*Зразок: Wir fahren mit dem Bus. Und Hans?
Hans fährt auch mit dem Bus.*

1. Ich schlafe gern. Und der Vater? 2. Ihr ratet dem Bruder gut. Und die Mutter? 3. Die Buchse wachsen langsam. Und der Kaktus? 4. Die Katzen fangen Mäuse. Und der Igel? 5. Ich lese gern Kriminalromane. Und deine Schwester? 6. Diese Eltern schelten ihre Kinder nicht. Und die Tante? 7. Die Milchprodukte verderben schnell. Und der Fleisch? 8. Unsere Sportvereine werben neue Mitglieder. Und euer Sportverein? 9. Die Lampen erlöschen. Und die Kerze?

Вправа 8. Вставте означений або неозначений артикль.

1. Dort steht _____ Mädchen. _____ Mädchen ist klein. 2. Er hat _____ Mähdrescher. 3. Das ist _____ Bauernhof von der Familie Brunner. 4. _____ Familie Petrenko besitzt _____ Auto. 5. Im Institut gibt es _____ Lesesaal. 6. Ternopil ist _____ Blumenstadt. 7. _____ Dorf Romaniwka liegt in der Westukraine.

Вправа 9. Яке значення мають:

а) іменники, що однаково пишуться, але з різними артиклями;

der Bauer, das Bauer; der Bulle, die Bulle; der Gehalt, das Gehalt; der Leiter, die Leiter; die Mast, der Mast; der Kunde, die Kunde; der Verdienst, das Verdienst; der Junge, das Junge; der Flur, die Flur; das Steuer, die Steuer; der Bund, das Bund; der Heide, die Heide; das Band, der Band; der Kiefer, die Kiefer

б) іменники з однаковими артиклями;

die Bank, der Bauer, die Weide, der Ton, die Tonne, der Kuchen, die Bremse, das Schnitzel, die Hacke, der Strauß, der Stock, der Pass, das Heft, der Flügel, die Schale, die Mutter

Вправа 10. Складіть речення із поданих слів.

1. Müde, sein, wir, sehr. 2. Wohnen, du, auf dem Lande? 3. Verheiratet, mein Freund, sein. 4. Oleg, Wirtschaft, studieren. 5. Sein, wie, du, alt? 6. Arbeiten, er, im Garten, heute. 7. Ihr, haben, ein Traktor?

Вправа 11. Для кожної ситуації виберіть правильне побажання (під ризикою).

1. Jemand fährt morgen nach Kiew.
2. Jemand geht zu Bett.

3. Jemand niest.
4. Jemand geht heute zu Party.
5. Jemand ist krank und bleibt zu Hause.
6. Jemand fliegt übermorgen nach Deutschland.
7. Jemand verabschiedet sich.
8. Jemand macht morgen eine Prüfung.
9. Jemand beginnt zu essen.
10. Jemand hat heute Geburtstag.

Herzlichen Glückwunsch! Viel Erfolg! Gute Fahrt! Guten Appetit! Gute Besserung! Guten Flug! Gute Nacht! Schlaf gut! Gute Reise! Gesundheit! Auf Wiedersehen! Hals- und Beinbruch! Viel Spaß!

2. Числівники. Відмінювання іменників. Утворення множини іменників. Наказовий спосіб дієслів. (Die Numerale. Die Deklination der Substantive. Die Pluralbildung der Substantive. Der Imperativ.)

Вправа 1. Напишіть, скільки грошей є у вас (Euro, Cent).

Зразок: 7, 48 – sieben Euro achtundvierzig Cent

- a) 0, 36; b) 1, 17; c) 8, 40; d) 16, 1; e) 45, 30; f) 212, 94; g) 690, 78; h) 32700, 72; 1540872;

Вправа 2. Підберіть до кожного числа відповідний вираз.

a) 25, 7 %	1) über zwanzig Euro
b) 9, 95 Mrd. €	2) ein Drittel
c) 48 %	3) drei Viertel
d) 47, 90 €	4) rund zehn Milliarden
e) 33, 3 %	5) etwa die Hälfte
f) 24 €	6) fast/ungefähr 11 Millionen
g) 9, 8%	7) weniger als 50 Euro
h) 10, 8 Mio. €	8) knapp ein Zehntel
i) 75 %	9) gut ein Viertel

Вправа 3. Дайте відповіді на питання.

1. Wann beginnt das Studienjahr?
2. Der Wievielte ist heute?
3. Wie alt bist du?
4. Wann ist dein Geburtstag?
5. Wie groß bist du?
6. Wie ist deine Telefonnummer?
7. Wie ist deine Postleitzahl?

Вправа 4. Прочитайте словосполучення з порядковими числівниками; зверніть увагу на їхні закінчення.

der 4. September; der 30. Januar; am 23. Mai; den 3. April; für den 1. Dezember; am 16. Februar; das 3. Quartal; im 1. Quartal; die 3. Kennzahl; die 2. Kennziffer; am 15. Tag; am 50. Tag; am 12. März; die 13. Woche; die 30. Woche

Вправа 5. Напишіть дієслова у всіх формах наказового способу.

1. _____ das Fenster! (öffnen) 2. _____ dem Landwirt! (helfen) 3. _____ nicht böse! (sein) 4. _____ auf das Feld! (fahren) 5. _____ im Garten! (arbeiten) 6. _____ keine Angst! (haben)

Вправа 6. Утворіть наказові речення.

Зразок: Warum singt ihr nicht? – Singt!

1. Warum treibt ihr Sport nicht? 2. Warum schreibst du die Übung nicht? 3. Warum hört ihr in der Vorlesung nicht? 4. Warum kommst du zu spät? 5. Warum sind Sie unaufmerksam?

Вправа 7. Скажіть вашому товаришу, що він мусить (або не мусить) зробити.

Зразок: Du schlägst den Hund. Schlage den Hund nicht!

1. Du fährst zu schnell. 2. Du stößt mich. 3. Du trägst diesen alten Hut. 4. Du schaltest das Radio ein. 5. Du läufst über die Straße. 6. Du trägst das Gedicht leise vor. 7. Du lädst niemand zum Geburtstag ein.

Вправа 8. Уявіть собі, що ваш знайомий каже вам:

Зразок: – Ich habe einen interessanten Brief (vorlesen).

Ву просите: – Lesen Sie mir bitte den Brief vor.

1. Ich habe ihr Foto mit. (zeigen) 2. Ich gehe heute ins Theater. (mitnehmen) 3. Ich lese einen interessanten Artikel. (geben) 4. Ich gehe zu meinen Eltern. (grüßen) 5. Ich habe einen Theaterzettel. (nachsehen)

Вправа 9. Запропонуйте вашим колегам зробити це разом з вами.

Зразок: Ich möchte ins Kino gehen.

– Wollen wir zusammen ins Kino gehen.

1. Ich möchte dieses Buch lesen. 2. Ich möchte mich an dieser Diskussion beteiligen. 3. Ich möchte mich etwas ausruhen. 4. Ich möchte aufs Land fahren. 5. Ich möchte heute die Sehenswürdigkeiten der Stadt besichtigen.

Вправа 10. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: a) Steht in dem Schlafzimmer ein Schrank?

– Nein, zwei Schränke.

1. Hat sie einen Sohn? 2. Hat nur ein Arzt heute Sprechstunde? 3. Hat das Kind nur einen Ball? 4. Sollen wir einen Satz analysieren?

Зразок: b) Steht im Korridor ein Junge? – Nein, zwei Jungen.

1. Hütet die Herde ein Hirt? 2. Sitzt im Nebenzimmer ein Herr? 3. Prüft man nur einen Studenten? 4. Arbeitet am Projekt ein Architekt?

Вправа 11. Знайдіть іменники, які в множині мають суфікс -е, але не отримують умлаут; побудуйте з цими іменниками речення.

der Gast, der Tag, der Hund, der Arm, der Sprung, der Ball, der Grad, der Schuh, der Dolch, der Ort, der Aal, der Korb, der Pfad, der Satz, der Gang, der Laut, der Punkt, der Stock, der Pol, der Schrank, der Stoff, der Baum, der Strolch, der Monat.

Вправа 12. Перекладіть іменники.

die Bauern, die Bauer, die Worte, die Wörter, die Banken, die Bänke, die Sträuße, die Strauße, die Lichte, die Lichter, die Gesichter, die Gesichte, die Tuche, die Tücher, die Bande, die Bänder, die Räte, die Ratschläge, die Mütter, die Muttern.

Вправа 13. Вставте правильно іменник в дужках.

1. Er begegnet oft (dieser Mensch). 2. Alle gratulieren (der Student). 3. Der Arbeiter hilft (der Kollege). 4. Man hat (der Held) einen Orden verliehen. 5. Wir kaufen (der Junge) ein Geschenk.

Вправа 14. Дайте відповіді на запитання, вживаючи іменник в дужках.

1. Was beobachtet der Astronom? (ein Planet) 2. Was lesen die Schüler im Lehrbuch? (ein Paragraph) 3. Wem begegnen die Mädchen? (ein Student) 4. Wen stören die Kinder? (der Aspirant)

Вправа 15. Дайте відповіді на запитання, вживаючи іменники в дужках.

1. Was liest der Vater? (eine Zeitung, eine Zeitschrift, eine Notiz, eine Erzählung, eine Novelle) 2. Wem gibst du das Buch? (der Bruder, das Kind) 3. Wem gratulierst du? (der Lehrer, der Schriftsteller) 4. Wen besuchst du oft? (der Freund, der Großvater, das Schwesterchen) 5. Wem gratulieren die Kinder? (die Mutter, die Großmutter, die Lehrerin, die Schriftstellerin, die Ärztin) 6. Wem begrüßen Sie? (die Schriftstellerin, die Fliegerin, die Dolmetscherin, die Kauffrau)

Вправа 16. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: Wessen Mantel hängt im Korridor? – Der Mantel des Vaters.

1. Wessen Bitte erfüllst du? (der Freund) 2. Wessen Aufsatz lobt der Lehrer? (dieser Schüler) 3. Wessen Zeichnung gefällt dir besonders gut? (dieses Mädchen) 4. Wessen Beruf ist schwer? (ein Bergmann) 5. Wessen Vortrag gefällt allen? (der Professor)

Вправа 17. Провідмінійте іменники.

a) der Name, der Wille, der Glaube, der Funke;

b) der Friede, der Buchstabe, der Gedanke, das Herz.

Вправа 18. Докінчіть речення іменником жіночого роду з означеним артиклем у відповідному відмінку.

1. Der Sohn hilft 2. Der Bruder stört 3. Der Junge liest
4. Die Kinder danken 5. Die Zuschauer bewundern das Spiel
6. Der Erfolg wird in vielen Zeitungen beschrieben. 7. Die jungen
Leser gratulieren 8. Die Studenten besprechen

Вправа 19. Напишіть іменник у родовому відмінку однини та визначте тип відміни.

der Mann, das Kind, der Professor, der Mensch, die Tür, die Universität,
der Funke, das Herz, der Aspirant, der Zeuge, die Zeitung, das Buch, das
Band, der Erbe, der Astronom, der Staat, das Planet.

Вправа 20. Доповніть речення іменниками в дужках у множині.

1. Wir gratulieren (der Schüler, die Lehrerin, die Schwester, der Bruder).
2. Die Touristen bewundern (die Stadt, das Denkmal, die
Sehenswürdigkeit, der Park). 3. Die Schüler brauchen (ein Bleistift, eine
Schultasche, ein Kugelschreiber, ein Heft). 4. Der Schriftsteller widmet
seinen Roman (der Dolmetscher, der Bauer, die Frau). 5. Dort liegen die
Bücher (der Junge, das Mädchen, der Student).

Вправа 21. Доповніть речення. Скажіть кожний іменник в однині і множині.

1. Lest (der Text, die Erzählung, das Märchen, der Roman)! 2. Helft (der
Bruder, die Mutter, das Kind, der Schüler)! 3. Gratuliert (der Lehrer, der
Freund, die Frau)! 4. Dankt (der Arzt, die Krankenschwester, der
Professor)! 5. Sprecht mit (der Referent, der Aspirant, der Student)!

Вправа 22. Складіть речення.

1) der Freund, erzählen, ich, die Geschichte. 2) Der Vater, lesen, das
Kind, das Märchen. 3) Die Antwort, sein, der Student, richtig. 4) die
Großeltern, Olga, helfen, auf dem Lande. 5) ein Mähdrescher, haben,
dieser Landwirt. 6) Sie, der Brief, schreiben, der Freund.

3. Зворотні дієслова. Префікси дієслів. Заперечення nicht та kein. (Die Reflexivpronomen. Die Verbalpräfixe. Die Negationswörter nicht und kein).

Вправа 1. Вставте відповідний займенник.

1) Wir ärgern _____ über ihn. 2) Ihr wascht _____ heute mal ganz schnell. 3) Er kämmt _____ heute mal nicht. 4) Dresden befindet _____ in Sachsen. 5) Pass auf! Du erkältest _____ sonst. 6) Wir bedanken _____ für den schönen Abend. 7) Ich beeile _____ ja schon! 8) Ärgere _____ doch nicht so!

Вправа 2. Випишіть зворотні дієслова із вправи в неозначеній формі.

1. Die Diskussion beginnt, meldet ihr euch zum Wort? 2. Die Studenten unterhalten sich mit ihren Freunden. 3. Ich sehe, du fühlst dich nach dem Wettschwimmen ausgezeichnet. 4. Ich höre mir die Jazz-Musik per Radio an. 5. Verabschiedet euch von den Lehrern und macht euch auf den Weg! 6. Worüber denkst du nach? — Ich überlege mir das Thema meines Vortrags. 7. Wir erinnern uns sehr deutlich an den ersten September.

Вправа 3. Вставте зворотний займенник.

1. Wir beschäftigen ... mit der Hauslektüre. 2. Die Brüder unterscheiden ... durch ihren Charakter. 3. Verspätet ... bitte nicht! 4. Ihr seht ... die Aufführungen dieses Theaters mit großem Interesse an. 5. Ich eigne ... das neue Thema in Mathe an. 6. Dieser Text lässt ... leicht übersetzen. 7. Merkt ... die neue Regel! 8. Notiere ... den Hauptgedanken dieses Textes! 9. Wir bereiten ... auf die Prüfungen vor. 10. Wir erholen ... in einem Ferienheim. 11. Es reist ... im Winter auch nicht schlecht. 12. Wir treffen ... in der Gasse. 13. Sie bereiten ... auf die Prüfungen vor. 14. Ich nehme ... vor, die Prüfungen gut zu bestehen. 15. Du merkst ... meine Worte. 16. Wir stellen ... nichts Schöneres als diese Reise vor. 17. Sie überlegen ... die Antwort. 18. Er irrt ... gewaltig. 19. Erkundigen Sie ... nach dem Weg?

Вправа 4. Складіть речення.

1) aussehen, das Mädchen, toll. 2) jeden Tag, er, aufstehen, um 7 Uhr. 3) abfahren, du, um 9 Uhr, nach Kiew? 4) sich erkälten, im Winter, wir, immer. 5) sich abtrocknen, ich, mit dem Handtuch. 6) sich beeilen, sehr, ihr, heute?

Вправа 5. Поставте дієслово у правильній формі.

1. Es ist schon 19 Uhr, ... Sie bitte den Fernseher ... (einschalten). 2. Du hast in der Übersetzung viele Fehler, ... die Arbeit bitte ... (umschreiben).

3. Im Theater ... man eine neue Oper ... (aufführen). 4. Der Ansager ... die Ergebnisse des Fußballspiels ... (bekanntgeben). 5. Um wie viel Uhr ... du gewöhnlich ... (fernsehen)? 6. Wir ... unsere Mäntel in der Garderobe ... (ablegen). 7. Wir ... an der Russka-Straße ... (einsteigen) und am Bahnhof ... (aussteigen). 8. ... deinen Gedanken kürzer ... (ausdrücken)! 9. Warum ... du die Arbeit nicht ... (fortsetzen)? 10. Wir ... unser Zimmer selbst ... (aufräumen).

Вправа 6. Вставте відповідний префікс.

1. Fährt deine Schwester nach Berlin ... ? 2. Warum steht er heute so früh ...? 3. Verzeihen Sie, steigen Sie an dieser Haltestelle ...? Ja, ich steige hier 4. Meine Mutter ruft mich jeden Tag 5. Unsere Wohnung liegt im vierten Stock und wir gehen die Treppe ... 6. Du siehst immer schick ... 7. Es ist kalt und ich ziehe mich warm.... 8. Wann fährt der Zug nach Lwiw...?

Вправа 7. Дай заперечну відповідь на запитання.

1. Hast du ein Wochenendticket? 2. Hat er das Bildwörterbuch? 3. Geht ihr heute ins Museum? 4. Brauchst du Hilfe? 5. Kommt der Zug rechtzeitig? 6. Fährt der Vater morgen nach Kyjiw? 7. Besuchen Sie Museen oft? 8. Hat Ihr Bruder einen Freund? 9. Gibt es in dieser Arbeit Fehler? 10. Sprichst du Englisch?

Вправа 8. Дайте заперечні відповіді.

Зразок: Hast du einen Bruder?

Nein, ich habe keinen Bruder. Ich habe eine Schwester.

1. Liest du ein Gedicht? (die Fabel) 2. Schreibst du einen Aufsatz? (der Brief) 3. Liest du eine Zeitung? (die Zeitschrift) 4. Liest du einen Krimi? (der Roman) 5. Übersetzt du einen Artikel? (der Lesetext) 6. Übersetzt du ein Poem? (das Lied)

Вправа 9. Заперечте присудок.

1. Dieser Student geht heute in die Bibliothek. 2. Er interessiert sich für Sport. 3. Der Junge wendet sich an den Arzt. 4. Das Mädchen wartet auf seine Freundin. 5. Der Vortrag ist interessant. 6. Anna nimmt an der Diskussion teil. 7. Die Studenten lernen die neuen Vokabeln.

Вправа 10. Дайте відповіді на запитання (усно).

1. Trägt dein Bruder eine Brille? — Ja / Nein, 2. Brauchst du ein Formular? — Ja / Nein, 3. Haben Sie einen Wagen? — Ja / Nein, 4. Hast du Briefmarken? — Ja / Nein, 5. Liegt da ein Taschenrechner? — Ja / Nein, 6. Sind in dem Buch Bilder? — Ja /

Nein, 7. Haben Sie Zeitschriften? — Ja / Nein, 8. Hast du Geld dabei? — Ja / Nein, 9. Enthält das Medikament Alkohol? — Ja / Nein, 10. Möchtest du ein Bonbon? — Ja / Nein, 11. Wollt ihr einen Kaugummi? — Ja / Nein, 12. Ist Benzin im Kanister? — Ja / Nein,

Вправа 11. Змініть стверджувальні речення на заперечні і перекладіть їх.

1. Im Wald gibt es einen See. 2. Er hat in dieser Arbeit Fehler. 3. Wir haben Fragen. 4. Hast du Hunger? 5. Haben Sie vor der Prüfung Angst? 6. Warum hast du ein Wörterbuch gebracht?

Вправа 12. Нижче наведені відповіді. А які були запитання?

1. ... ? – Doch, ich habe einen roten Kugelschreiber. 2. ... ? – Doch, wir kommen zu deiner Geburtstagsfeier. 3. ... ? – Doch, manchmal arbeite ich im Lesesaal. 4. ... ? – Doch, er hat Großeltern. 5. ... ? – Doch, ich habe die Haustiere gern.

4. Присвійні займенники. Відмінювання прикметників (Die Possessivpronomen. Die Deklination der Adjektive.).

Вправа 1. Дайте відповідь на запитання.

*Зразок: Er schreibt seiner Freundin. Und ich?
– Ich schreibe meiner Freundin.*

1. Ich schreibe meinem Opa. Und er?
2. Anna und Viktor schreiben ihrer Oma. Und dieses Kind?
3. Du schreibst deiner Schwester. Und Ira?
4. Wir schreiben unseren Eltern. Und ihr?
5. Peter schreibt seinem Bruder. Und Olga und Lida?
6. Maria schreibt ihrem Onkel. Und du?
7. Sie schreiben ihrer Mutter. Und ich?
8. Ihr schreibt euren Großeltern. Und wir?

Вправа 2. Вставте відповідний присвійний займенник.

1. Der Sportler berichtet über ... Leistungen. 2. Alle haben ... Meinungen schon geäußert. 3. Wann habt ihr ... neue Wohnung bezogen? 4. Verbessere ... Fehler! 5. Wir erzählen von ... Reise. 6. Ich rufe ... Bruder an. 7. Kinder, erzählt über ... Theaterbesuch. 8. Wie verbringst du gewöhnlich ... Winterferien?

Вправа 3. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Der Hut gehört dem Vater. – Das ist sein Hut.

1. Der Anorak gehört mir. 2. Die Tasche gehört ihr. 3. Das Bild gehört ihm. 4. Die Uhr gehört dir. 5. Das Stadion gehört uns. 6. Der Kassettenrecorder gehört euch. 7. Das Buch gehört Ihnen. 8. Der Mantel gehört mir. 9. Das Klavier gehört dir. 10. Das Kleid gehört ihr. 11. Das Auto gehört ihnen.

Вправа 4. Утворить словосполучення з наведених слів.

Зразок: das Auto / mein Bruder – das Auto meines Bruders

1. die Ankunft / die Gäste 2. die Glückwünsche / meine Freunde 3. das Zimmer / mein Vater 4. der Kurs / der Dollar 5. die Adresse / dein Freund 6. die Hauptstadt / die Bundesrepublik 7. die Einladung / meine Kollegin 8. der Erfolg / meine Arbeit 9. der Besuch / meine Tante 10. der Vater / mein Kollege 11. die Mutter / das Mädchen 12. das Angebot / die Kaufhäuser.

Вправа 5. Вставте в речення слова в родовому відмінку.

1. Ich freue mich auf den Besuch (meine Eltern) 2. Ich war gestern in der neuen Wohnung (mein Kollege) 3. Wie ist die Adresse ... ? (Ihr Vater) 4. Wann ist der Geburtstag ... ? (deine Tochter) 5. Wie gefällt dir die Umgebung ... ? (unsere Stadt) 6. Wie findest du die neue Frisur ... ? (meine Kollegin) 7. Ich lese gerade über die Mode (die letzten Jahre) 8. Können Sie mir den heutigen Kurs ... sagen? (der Dollar) 9. Darf ich Ihnen die Anschrift ... geben? (meine Firma) 10. Wer ist der Vater ... ? (dieser Junge)

Вправа 6. Поставте запитання до виділених слів.

1. Das ist das Arbeitszimmer meines Vaters. 2. Hier liegt der Taschenrechner Ihres Kollegen! 3. Ich darf den Fotoapparat meiner Schwester nehmen. 4. Das ist das Auto meiner Tante. 5. Dort hängt der neue Mantel deines Bruders. 6. Die neue Wohnung deiner Schwester gefällt mir sehr. 7. Da liegt Helgas Fotoapparat.

Вправа 7. Вставте правильно прикметник *alt*.

1. Ich habe ein _____ Wörterbuch. 2. Der _____ Herr ist mein Nachbar. 3. Ich habe immer Probleme mit meinem _____ Auto. 4. Wohnst du noch immer in deiner _____ Wohnung? 5. Diese _____ Möbel sind sehr teuer. 6. Hast du wirklich dieses _____ Fahrrad gekauft? 7. Ich kaufe neue Knöpfe für mein _____ Kleid. 8. Heute treffe ich mich mit _____ Freunden.

Вправа 8. Провідмініяйте словосполучення.

1) die braune Tasche; 2) mein guter Freund; 3) ein altes Buch; 4) schwarzer Tee; 5) kein schöner Tag; 6) zwei hohe Bäume

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання, використайте слова під рискою.

1. Was liegt im Kühlschrank? 2. Womit kann man die Gäste bewirten? 3. Was kauft man in einem Lebensmittelgeschäft? 4. Was hatten Sie heute zum Frühstück? 5. Was bestellen Sie im Cafe? 6. Was empfiehlt der Arzt dem kranken Kind?

heißer Tee, schwarzer Kaffee, süßes Gebäck, frisches Brot, frische Wurst, mageres Fleisch, fetter Quark, frischer Kefir, frische Butter, scharfer Käse, roter Kaviar, warme Milch, frisches Gemüse, süßer Brei

Вправа 9. Підтвердіть сказане.

Зразок: Die Aufgabe ist schwer, nicht wahr?

– Ja, das ist eine schwere Aufgabe.

1. Der Paragraph ist leicht, nicht wahr? 2. Der Text ist kompliziert, nicht wahr? 3. Die Übersetzung ist lang, nicht wahr? 4. Der Artikel ist kurz, nicht wahr? 5. Der Roman ist bekannt, nicht wahr? 6. Das Problem ist kompliziert, nicht wahr? 7. Das Schema ist undeutlich, nicht wahr? 8. Die Übung ist einfach, nicht wahr?

Вправа 10. Заперечте сказане.

Зразок: Die Stadt ist groß. – Du irrst dich, das ist keine große Stadt.

1. Die Novelle ist lang. 2. Der Roman ist langweilig. 3. Das Gedicht ist schön. 4. Der Vortrag ist interessant. 5. Die Übung ist leicht. 6. Der Artikel ist kompliziert. 7. Die Prüfung ist schwer. 8. Das Problem ist neu.

Вправа 11. Відкрийте дужки та перекладіть словосполучення.

1) in einem (neu) Supermarkt, 2) zu einem (bestimmt) Zeitpunkt, 3) von einer (groß) Bedeutung, 4) der Wunsch nach einem (normal) Gebrauchsgegenstand, 5) das Angebot eines (neu) Herstellers, 6) ein (reich) Kunde, 7) ein günstig (gekauft) Gut, 8) einen (hoch) Gegenwert, 9) mit einem (örtlich) Anbieter, 10) in der Nähe eines (neu) Wochenmarktes

Вправа 12. Перекладіть речення.

1. Це її бабуся, їй вже 72 роки. 2. Ти знаєш мого брата і мою сестру? 3. На літніх канікулах він завжди допомагає своїм батькам. 4. Їх батько працює менеджером на цьому підприємстві. 5. Як звати Вашу дружину? Хто вона за фахом? 6. Ця синя сорочка пасує до твоїх темних штанів.

5. Складні іменники та прикметники. Прийменники. Die zusammengesetzten Substantive und Adjektive. (Die Präpositionen.)

Вправа 1. Перекладіть складні іменники та прикметники. Поясніть їх утворення.

1) a) die Jahreszeit; der Verbraucherschutz; die Vielfältigkeit; die Fremdsprache; der Umweltschutz; die Verkehrsregeln, das Wirtschaftssystem; der Industriebetrieb, die Forschungsarbeit; die Datenverarbeitungsanlage

b) die Röntgenanlage; die Röntgenaufnahme; die Röntgenstrahlen; die Röntgendurchleuchtung; der Röntgenfilm; das Röntgenmikroskop; der Röntgenlaser

2) erholungshungrig, leistungsfähig, hochwertig, gleichzeitig, marktorientiert, bodenschonend, bewundernswert, zahlreich, mühsam, gesundheitsschädigend, marktpolitisch, winterhart, preisgünstig, anspruchsvoll, lobenswert, eisgekühlt, schrittweise, umweltverträglich

Вправа 2. Утворіть складні іменники та перекладіть їх.

Зразок: die Ehre(n) + der Preis = der Ehrenpreis – почесна премія, почесний приз.

1) die Natur, der Schutz; 2) schlafen, das Zimmer; 3) der Frühling, die Blume; 4) unter, der Gang; 5) der Sommer, die Ferien; 6) schwimmen, die Halle; 7) neu, das Jahr, der Abend; 8) die Person, die Kraft, der Wagen; 9) kochen, der Herd; 10) vor, die Aussage; 11) fahren, die Karte; 12) grün, das Futter; 13) die Wärme, die Ausdehnung; 14) die Welt, der Krieg; 15) das Licht, der Strahl; 16) die Maschine(n), der Bau;

Вправа 3. Вставте слова у правильному відмінку.

1. Das ist ein Geschenk für _____ (du) und _____ (dein) Bruder. 2. Während _____ (die) Reise nach Deutschland erfährt man viel Neues. 3. Unweit _____ (die) Stadt finden Sie ein Gasthaus. 4. Max fährt mit _____ (das) Auto zu _____ (der) Unterricht. 5. Die Studenten sitzen um _____ (der) Tisch. 6. Meine Schwester ist Studentin seit _____ (dieses) Jahr. 7. Nach _____ (die) Schule laufen die Kinder nach Hause. 8. Trotz _____ (die) Müdigkeit arbeitet er im Stall. 9. Das Kind läuft durch _____ (das) Zimmer und setzt sich an _____ (das) Fenster. 10. Ich verstehe alles außer _____ (dieser) Satz.

Вправа 4. Вставте правильно пропущені артикли.

1. Das ist eine neue Uhr. Ich hänge die Uhr an ____ Wand. 2. An ____ Wand neben ____ Uhr hängt ein Bild. 3. Unter ____ Bild steht ein Sofa. Vor ____ Sofa liegt ein Teppich. 4. Zwischen ____ Sessel und ____ Tisch steht ein Fernseher. 5. Ich setze mich in ____ Sessel und sehe fern. 6. Die Bücher lege ich auf ____ Tisch. Die Katze springt auf ____ Tisch.

Вправа 5. Вставте правильно пропущені прийменники і, якщо потрібно, артикли.

a) 1. Ich fahre Sportplatz. 2. Unterricht gehe ich immer zusammen meinem Freund. 3. Jede Woche bekommt sie Briefe Eltern. 4. Ich komme Ukraine. 5. Meine Ferien verbringe ich meiner Großmutter. 6. Im Sommer fahre ich Berlin. 7. Er geht um 9 Uhr Haus. 8. Meine Wohnung liegt Bahnhof gegenüber. 9. Sie geht Vater entgegen. 10. Ich wohne September in Ternopil.

б) 1. Die Kinder gehen den Park. 2. Dieses Geschenk ist meinen Sohn. 3. Ich lese diesen Text Wörterbuch. 4. Vier Stühle stehen den Tisch. 5. Die Vorlesung dauert 2 Uhr. 6. Wir gehen das Zentrum der Stadt und dann die Hauptstraße zum Theater. 7. Hast du etwas meinen Vorschlag? 8. Es ist kalt. Binde das Tuch den Hals.

в) 1. Er verpasst seinen Flug der Verspätung des Zuges. 2. der Müdigkeit arbeitet die Mutter viel. 3. eines Bettes kauft sie ein Sofa. 4. Oleg schickt ein Telegramm eines Briefes nach Hause. 5. heftiger Regenfälle kommen viele Zuschauer ins Stadion. 6. des Parks finden Sie unser Haus. 7. Sie nehmen dieses Zimmer der hohen Miete. 8. der Reisen lerne ich immer interessante Menschen.

6. Модальні дієслова. Infinitiv з часткою zu. (Die Modalverben. Der Infinitiv mit zu.)

Вправа 1. Заповніть пропуски модальними дієсловами.

1. Es ist Morgen. Es ist schon 7 Uhr. Man ____ aufstehen. 2. Ich ____ aber nicht aufstehen. 3. Ich ____ weiter schlafen. 4. Das Frühstück steht auf dem Tisch. Man ____ sich beeilen. 5. Am Tisch sitzt die ganze Familie und die Mutter fragt: „Wer ____ heute am Abend einkaufen? Wir brauchen frisches Brot“. 6. Der Bruder sagt, er ____ nicht. 7. Er hat morgen eine wichtige Arbeit in der Schule und ____ viel üben. 8. Der

Vater _____ gern einkaufen, aber er hat auch keine Zeit. 9. Da sage ich: „Jemand _____ es doch tun. Dann gehe ich ins Geschäft.“ 10. Aber dann _____ heute der Bruder das Geschirr abwaschen.

Вправа 3. Вставте дієслово lassen.

Er ... sich nicht stören. 2. Du ... mich nicht arbeiten. 3. Ich ... Ihnen meine Adresse. 4. Mutter ... Sie herzlich grüßen und alles Gute wünschen. 5. Die Eltern ... die Kinder ins Theater gehen. 6. Wir ... dich nicht allein zu Hause. 7. Ihr ... immer das Zimmer unaufgeräumt. 8. Wie ungern ... ich sie fahren.

Вправа 4. Вставте дієслово kennen або wissen.

1. ... du nicht, um wie viel Uhr die Versammlung beginnt? 2. Ihr ... den Inhalt dieses Buches gut. 3. Woher ... Sie das? 4. Seit wann ... wir uns? 5. ... jemand, wo diese Film läuft? 6. Ich ... diesen Schauspieler. 7. ... ihr, welche Probleme man in diesem Artikel behandelt? 8. Er ... nicht viel. Aber was er ..., das ... er genau. 9. Du ... doch, dass er das Thema „Passiv“ gut 10. Ich ... nicht, was ich tun soll. 11. Den ... ich! 12. ... du seinen Aufenthaltsort?

Вправа 5. Поставте один одному запитання з дієсловами wissen та kennen (усно).

Вправа 6. Вставте дієслова kennen або können.

1. ... du jemanden in dieser Stadt? 2. Wer will, der 3. Ich ... alle Ausnahmen aus dieser Regel und ... sie nennen. 4. Ich ... einen Menschen, der dir helfen 5. Morgen unternehmen wir eine Rundfahrt durch Berlin. ... du mitfahren? 6. Mein Bruder ... viele Reisegeschichten und versteht es gut, sie lebhaft und interessant zu erzählen. 7. Wir ... den Inhalt dieses Buches gut und ... deshalb an der Besprechung teilnehmen. 8. Wenn ihr die Resultate der Prüfung noch nicht ..., ... ihr sie im Dekanat erfahren. 9. In unserem Lesesaal ... die Studenten bis 10 Uhr abends arbeiten.

Вправа 7. Вставте дієслова dürfen або können.

1. Ich dich heute Abend anrufen. 2. ich Sie fragen? 3. Du bist krank, du nicht zur Arbeit gehen. 4. Sie hier nicht laut sprechen: das Kind schläft im Nebenzimmer. 5. Diese Praktikanten gut Deutsch sprechen. 6. Du Bier nicht trinken. 7. Ira..... Traktor nicht fahren. Sie hat keinen Führerschein. 8. Ich habe Zahnschmerzen. Ich jetzt nicht essen. 9. Es ist kalt, die Kinder..... nicht ohne Mäntel hinausgehen. 10. Entschuldigen Sie bitte, ich hier anrufen? 11. Sie schon ein wenig

Deutsch sprechen? 12. Leider ich nicht alles verstehen, sie sprechen zu schnell. 13. Wer diesen Satz ohne Wörterbuch übersetzen? 14. Du fühlst dich nicht wohl, du aufs Feld fahren.

Вправа 8. Провідмініайте модальне дієслово в реченні (усно).

1. Ich kann die Gäste ins Hotel begleiten. 2. Ich darf nicht laut sprechen. 3. Ich muss das Buch heute abgeben. 4. Ich soll den Tisch decken. 5. Ich will Gitarre spielen. 6. Ich mag Sauerkirschen.

Вправа 9. Вставте модальне дієслово в речення.

können

1. Wir ... den deutschen Gast durch die Stadt führen. 2. Ihr ... ihn ins Theater begleiten. 3. ... du mir seine Adresse geben? – Natürlich ... ich dir geben. 4. Wer ... die deutsche Adresse richtig schreiben?

dürfen

1. Die Studenten ... in der Pause im Sprachlabor bleiben und üben. 2. Man ... sich zur Vorlesung nicht verspäten. 3. „... ich herein?“- fragt der Student. „... ich hinaus“- fragt ein anderer Student. 4. ... ich Ihren Kuli nehmen? — Ja, du ..., nimm bitte! 5. Ihr ... Eis nicht essen, ihr hustet.

wollen

1. Wir ... am Sonnabend einen Ausflug machen. ... ihr mitgehen? 2. Unsere Freunde ... eine Diskothek besuchen. 3. ... du fernsehen oder spazieren gehen? 4. Ich ... ins Grüne fahren. Sina ... auch mitfahren.

mögen

1. Nina ... Mineralwasser gern. Ich ... schwarzen Kaffee. 2. ... du Jazz-Musik? 3. Alle ... dieses Parfüm. 4. Die Kinder ... gern Milch. 5. ... ihr Zeichentrickfilme? — Ja, wir ... sie. 6. . Die beiden ... sich. 7. Ich ... diese Speise. 8. ... du diesen Menschen? 9. ... ihr Tee? 10. Er ... keinen Kaffee.

Вправа 10. Вставте модальні дієслова.

1. können: ... du Deutsch? 2. Ich ... etwas Deutsch. 3. dürfen: ... Inge mit uns ins Kino? 4. wollen: ... ihr denn jetzt ins Kino? 5. müssen: Ich ... jetzt leider ins Büro. 6. mögen: Nein, Fisch ... er nicht. 8. möchten: Wir ... lieber ein Schnitzel. 9. sollen: ... die Kinder jetzt schon ins Bett? 10. müssen: Wir ... um 10 Uhr abends zu Hause sein. 11. sollen: Herr Braun ... um 9 Uhr zum Chef kommen. 12. dürfen: ... ich jetzt Fußball spielen? 13. wollen: Rolf ... jetzt auf den Sportplatz gehen. 14. dürfen: ... du mit uns kommen? 15. möchten: Ich ... gern mit euch kommen. 16. können: ... Sie Auto fahren? 17. wollen: Nein, aber ich ... es bald lernen. 18. dürfen:

... wir dir helfen? 19. wollen, können: Wenn ihr ... , ... ihr mir ein wenig helfen.

Вправа 11. Вставте дієслова sollen або müssen.

1. Der Lehrer sagte dem Studenten Kowalenko, dass er morgen zur Konsultation kommen 2. Der Kranke ... unbedingt operiert werden, es gibt keinen anderen Ausweg. 3. ... ich die Tür schließen? 4. ... ich den Satz wiederholen? 5. Du ... das Bett hüten, du hast Fieber. 6. Wir ... beeilen, sonst können wir zu spät kommen. 7. Er ... arbeiten, um seine Familie zu ernähren. 8. Wer nicht arbeitet, der ... auch nicht essen. 9. Um rechtzeitig zum Bahnhof zu kommen, ... wir ein Auto nehmen.

Вправа 12. Доповніть речення дієсловами, що стоять під рискою (Infinitiv mit чи ohne zu).

1. Ich höre meinen Nachbarn Englisch ... 2. Hast du Zeit mir diese Regel ... 3. Wir haben keine Lust, täglich 8 Stunden ... 4. Er hat vergessen seine Eltern ... 5. Ich sehe ihn schlafen, statt zum Unterricht ... 6. Morgen müssen wir Gras ... 7. Es ist interessant, mit meinem Freund Schach ... 8. Er nimmt sein Notizbuch, um ihre Adresse ...

spielen, aufschreiben, sprechen, anrufen, arbeiten, mähen, erklären, gehen

Übung 13. Infinitiv mit чи ohne zu?

1) Ich habe vor, am Sonntag meine Großeltern _____ besuchen. 2) Ich möchte gern Auto _____ fahren. 3) Ihr müsst heute früh _____ aufstehen. 4) Es ist schwer _____ sagen, wann ich mit der Arbeit fertig bin. 5) Er will die Stadt _____ nicht besichtigen. 6) Der Weg ist leicht _____ finden. 7) Ich schlage vor, Mittag _____ essen. 8) Was ist los? Lass mich mal _____ sehen. 9) Das ist leicht _____ erklären.

Вправа 14. а) Утворіть речення за зразком.

*Зразок: а) Warum studieren wir an der Universität? (Ökologen werden).
– Wir studieren an der Universität, um Ökologen zu werden.*

1. Zu welchem Zweck führt der Ingenieur neue technologische Prozesse ein? (die Abfälle verringern). 2. Zu welchem Zweck wurden in Russland große Reinigungsanlagen in Dienst gestellt? (Wasser reinigen). 3. Zu welchem Zweck erweitern Ökologen Grünflächen und Parks? (die Luft in den Städten rein halten). 4. Warum gibt es in den russischen Schulen die ökologische Erziehung? (die Liebe zur Natur wecken). 5. Mit welchem Zweck arbeiten die Forschungsinstitute heute neue Methoden zur Reinigung der Luft aus? (Reinigungssysteme vervollkommen).

*Зразок: б) Warum fährst du weg? (sich von uns verabschieden)
Warum fährst du weg, ohne sich von uns zu verabschieden?*

1. Warum antwortet er? (sich die Frage überlegen)
2. Warum sitzt er schweigend? (sich für unser Gespräch interessieren)
3. Warum sitzt Peter? (sich zum Gruß erheben)
4. Warum geht sie? (ein Wort sagen)
5. Warum kauft sie den Teppich? (lange zögern)
6. Warum fährt deine Freundin? (dich besuchen)
7. Warum spielen die Kinder? (ihr Zimmer aufräumen)

Вправа 15. Утворіть речення за зразком.

Зразок: а) Statt dieser Analyse machte der Laborant andere Analysen (wiederholen). – Statt diese Analyse zu wiederholen, machte der Laborant andere Analysen.

1. Statt einer Zigarette nehme ich eine Tasse Tee (rauchen).
2. Statt der Verwertung der alten Verpackungen stellen einige europäische Länder nur neue Verpackungen her (verwerten).
3. Statt der Vermeidung der Verpackungsabfälle, fallen sie wieder und wieder an (vermeiden).
4. Statt der Sammlung des Altpapiers wird es einfach weggeworfen oder verbrannt (sammeln).
5. Statt der gründlichen Lösung dieses Problems, ging der Ökologe zu einem anderen über (lösen).

Зразок: б) Ohne Übersetzung können wir bereits leichte deutsche Texte verstehen (übersetzen). – Wir können bereits leichte deutsche Texte verstehen, ohne sie zu übersetzen.

1. Ohne Vermeidung der Abfälle darf der Produzent ein Produkt in Deutschland nicht herstellen (vermeiden).
2. Ohne Aufbau einer Kreislaufwirtschaft für Verpackungen im eigenen Staat kann man nicht das Markenzeichen der Welt „der Grüne Punkt“ nutzen (aufbauen).
3. Ohne der Wiederverwertung der Abfälle kann man nicht die Natur schützen (wiederverwerten).
4. Ohne Ausnutzung einer Versuchsanlage kann man nicht diese Arbeit durchführen (ausnutzen).
5. Ohne Lösung dieser Fragen müssen einige technologische Prozesse nicht eingeführt werden (lösen).

Вправа 16. Утворіть речення за зразком.

Зразок: А.: Worin besteht die Aufgabe der Ökologen?

В: Die Aufgabe besteht darin, die Umwelt zu schonen und zu hüten.

А.: Das stimmt, sie haben die Umwelt zu schonen.

1. Worin besteht die Aufgabe der Architekten und Städtebauer? – (kleine Satellitenstädte bauen).
2. Worin besteht die Aufgabe der Ingenieure und Techniker? – (neue Technologien entwickeln).
3. Worin besteht die Aufgabe der Forschungsinstitute? – (neue Methoden zur Reinigung der

Luft und des Wassers ausarbeiten). 4. Worin besteht die Aufgabe der Massenmedien? – (die Liebe zur Natur wecken). 5. Worin besteht die Aufgabe der Landschaftsgärtner? – (große Wälder anpflanzen und Parks anlegen).

Вправа 17. Перекладіть речення.

1. Я маю можливість влітку пройти практику в Німеччині. 2. Мій брат вчиться їздити на тракторі. 3. Нам необхідно сьогодні подзвонити додому батькам. 4. Допоможи мені виконати це завдання. 5. Він хотів би відвідати це підприємство. 6. Мені приносить задоволення працювати в саду. 7. Це не так просто добре підготуватися до екзаменів. 8. Іра завжди дивиться як діти граються на подвір'ї.

7. Відмінювання особових займенників. Майбутній час дієслів. Безособовий займенник es. Неозначений займенник man. (Die Deklination der Personalpronomen. Das Futur der Verben. Das unpersönliche Pronomen es. Das Indefinitpronomen man.)

Вправа 1. Поставте займенники у правильному відмінку.

1. Ich sage ____ (dich oder dir?) 2. Wir sehen ____ (ihn oder ihm?) 3. Er versteht ____ (Sie oder Ihnen?) 4. Du hörst ____ (mich oder mir?) 5. Ich frage ____ (dich oder dir?) 6. Wir besuchen ____ (sie oder ihnen)

Вправа 2. Перекладіть речення.

1. Падає дощ. 2. Вранці п'ють чай. 3. Сьогодні тепло. 4. Пізно. 5. Як у тебе справи? 6. Тут не можна курити. 7. Де говорять німецькою мовою? 8. Котра година?

Вправа 3. Прочитайте та перекладіть (усно).

1. Im Stadion treibt man Sport. 2. Wo kauft man Bücher? 3. Am Sonntag arbeitet man nicht. 4. In unserer Straße baut man ein Theater. 5. Im Sommer wird man an den Hochschulen Prüfungen ablegen. 6. Man kann in dieser Bibliothek interessante Bücher bekommen. 7. Darf man dieses Buch nach Hause nehmen? 8. Man muss viel arbeiten.

Вправа 4. Розкрийте дужки та узгодьте присудок з підметом.

1. Wo (spielen) man Schach? 2. Welche Prüfung (legen) man in diesem Zimmer ab? 3. Im Lesesaal (lesen) man Zeitschriften. 4. Bald (werden)

man den Bau dieses Hauses beenden. 5. Man (sprechen) hier nur deutsch. 6. In allen Gruppen (schreiben) man heute eine Kontrollarbeit.

Вправа 5. Узагальніть речення за зразком.

Зразок а) : Du badest im Sommer viel. – Man badet im Sommer viel.

1. Du stehst am Sonntag um 9 Uhr auf. 2. Du frühstückst. 3. Du gehst mit deinen Freunden spazieren. 4. Nach dem Mittagessen liest du. 5. Am Abend siehst du fern. 6. Manchmal gehst du zu Besuch oder empfängst selbst Gäste.

Вправа 6. Перекладіть (усно).

1. Es ist Winter; es ist kalt. Draußen schneit es. 2. Es ist dunkel. In unserem Zimmer ist es hell und warm. 3. Jetzt ist es Morgen. Bald klingelt es zur ersten Doppelstunde. Es ist 20 Minuten nach 4. Es wird in dem Hörsaal laut. Alle Studenten versammeln sich hier.

Вправа 7. Побудуйте речення.

1. blitzen (einige Male, über dem Wald) 2. tauen (seit einigen Tagen überall) 3. regnen (die ganze Woche, im Norden des Gebiets) 4. ziehen (bei geöffneten Fenstern, in der ganzen Wohnung) 5. dämmern (schon) 6. frieren (in der Nacht, in den Bergen) 7. donnern (seit Stunden, in der Ferne)

Вправа 8. Доповніть речення, вживаючи при цьому безособові дієслова дужках.

Зразок: Es ist Herbst. (regnen) – Es ist Herbst. Es regnet oft.

1. Ein Gewitter bricht aus. (blitzen, donnern, hageln). 2. Es ist schon spät. (dunkeln) 3. Es ist Winter. (schneien) 4. Es ist früher Morgen. (dämmern) 5. Es ist Frühling. (tauen)

Вправа 9. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Ich brauche einen Regenschirm. – Da hast du ihn.

1. Ich brauche ein Lehrbuch. 2. Ich brauche eine Platte. 3. Ich brauche einen Kugelschreiber. 4. Ich brauche drei Hefte. 5. Ich brauche die heutigen Zeitungen. 6. Ich brauche einige Blumen. 7. Ich brauche einen Gummi.

Вправа 10. Поставте запитання.

Зразок: Ich verstehe das Sprichwort. – Versteht ihr es auch?

1. Ich gebrauche das Wörterbuch. 2. Ich übersetze den letzten Text. 3. Ich werde mit den Studenten sprechen. 4. Wir gratulieren den Lehrern zum Lehrertag. 5. Ich störe die Dozentin nicht. 6. Ich helfe der Mitstudentin.

Вправа 11. Дайте відповідь на запитання.

Зразок: Schreibt er den Eltern oft? – Ja, er schreibt ihnen oft.

1. Gehört das Lehrbuch der Studentin? 2. Gehört der Kassettenrecorder den Studenten? 3. Gehört das Spielzeug dem Kind? 4. Gehört das Zimmer den Eltern? 5. Schmeckt dem Kind das Eis? 6. Schmeckt den Gästen das Essen? 7. Schmeckt der Mutter der Kuchen? 8. Schmeckt den Kindern die Schokolade?

Вправа 12. Замість крапок вставте відповідний особовий займенник.

1. Mein Bruder hat heute Geburtstag. Ich gratuliere ..., beglückwünsche ... und schenke ... ein Buch. 2. Meine Schwester hat die Schule beendet. Ich gratuliere ..., beglückwünsche ... und schenke ... Blumen. 3. Das Nachbarkind hat heute Geburtstag. Ich gratuliere ..., küsse ... und schenke ... ein Spielzeug.

Вправа 13. Дайте відповіді на запитання; замініть при цьому всі іменники особовими займенниками.

Зразок: Zeigt der Junge dem Vater sein Heft? – Ja, er zeigt es ihm.

1. Kauft der Vater dem Jungen diese schöne Jacke? 2. Zeigt der Junge der Mutter seine neue Jacke? 3. Schenken die Eltern der Tochter dieses interessante Buch? 4. Zeigt die Tochter das neue Buch den Freunden? 5. Kauft der Vater dem Kind diese schöne Puppe?

Вправа 14. Утворіть від наведених дієслів Infinitiv II.

Зразок: fahren – gefahren sein; schreiben – geschrieben haben

sprechen, arbeiten, bleiben, treffen, begegnen, überlegen, antworten, gelingen, gefallen, fallen, sein, haben, werden, tun, bringen, sich bemühen, besichtigen, umsteigen, übersetzen

Вправа 15. Поставте пропущені дієслова у Futur I.

1. fahren: Morgen ... ich mal nach München 2. besuchen: Ich ... dort meine Freunde 3. sein: Ich ... bestimmt erst spät wieder zurück 4. sein: Kurt und Erika ... jetzt etwa fünf Jahre verheiratet 5. bestehen: Sei unbesorgt. Du ... die Prüfung bestimmt 6. schreiben: Ihr ... uns doch hoffentlich aus dem Urlaub ... ! 7. schicken: Wir ... euch bestimmt eine Ansichtskarte aus Rom 8. wohnen: Unser Nachbar ... hier schon mindestens zwanzig Jahre 9. haben: Der Chef ... jetzt eine Besprechung 10. dauern: Die Besprechung ... sicher nicht mehr lange

Вправа 16. Поставте пропущені дієслова у Futur II.

1. passieren: Da vorn ... ein Unfall 2. geben: Es ... wieder Verletzte 3. benachrichtigen: Man ... die Polizei schon 4. bestehen: Inzwischen ... dein Sohn sein Examen 5. reisen: Unsere Nachbarn ... nach Italien 6. sich bessern: Bis Morgen ... sich das Wetter 7. überstehen: Der Patient ... inzwischen die Operation 8. bringen: Peter ... seine Freundin nach Hause 9. reparieren: Der Fernsehmechaniker ... inzwischen unseren Fernseher 10. öffnen: Die Geschäfte ... jetzt sicher schon

Вправа 17. Напишіть про свої плани на літо.

8. Perfekt дієслів. Ступені порівняння прикметників. (Das Perfekt der Verben. Die Steigerungsstufen der Adjektive.)

Вправа 1. Утворіть Partizip II:

а) слабких дієслів:

anbauen, gehören, grenzen, heiraten, pflügen, entdecken, studieren, zumachen, einkaufen, versuchen, informieren, bestellen

б) сильних дієслів

sehen, essen, abschreiben, besprechen, verstehen, mithelfen, erfahren, entnehmen, umziehen, erschrecken, einsteigen, nachdenken

Вправа 2. Напишіть речення у Perfekt.

1. Der Mechaniker repariert das Auto. 2. Ich rufe die Werkstatt an. 3. Die Praktikantin melkt die Kuh. 4. Sie verspäten sich zum Unterricht. 5. Am Abend bleibt sie zu Hause. 6. Im Sommer arbeiten wir auf dem Feld.

Вправа 3. Напишіть, що робили ці особи вчора.

Frau Müller: das Frühstück machen

Ich: in den Supermarkt gehen

Der Vater: Briefe beantworten

Olga: sich auf die Prüfungen vorbereiten

Wir: mit den Eltern telefonieren

Du: dem Ausländer begegnen

Ihr: nach Berlin abgefahren

Peter und Andreas: um 7 Uhr aufstehen und Sport treiben

Вправа 4. Вставте haben або sein?

1. Unsere Familie ... eine neue Wohnung bezogen. 2. Wir ... uns in der Deutschstunde nur Deutsch unterhalten. 3. Womit ... du dich gestern

abend beschäftigt? 4. Die Aula ... eine Delegation betreten. 5. Nach der Uni ... wir ins Theater gegangen. 6. Deutsch ... diesem Studenten immer leichtgefallen. 7. ... jemand in der Prüfung durchgefallen? Oder ... alle Studenten die Prüfung gut bestanden?

Вправа 5. Дайте відповіді на запитання, вживаючи слова, наведені в дужках.

Зразок: Warum ist dein Freund zu deinem Geburtstag nicht gekommen? (erkranken) – Er ist erkrankt.

1. Warum hast du den Brief nicht beantwortet? (die Adresse, verlieren) 2. Warum hast du den Artikel nicht gelesen? (die Zeitung, nicht finden) 3. Warum ist er in der Prüfung durchgefallen? (sich schlecht vorbereiten) 4. Warum hast du den Jungen nicht erkannt? (bedeutend, wachsen, und, sich verändern)

Вправа 6. Дайте відповіді на запитання.

1. Bist du heute früh erwacht? 2. Um wie viel Uhr bist du aufgestanden? 3. Womit bist du in die Uni gefahren? 4. Mit wem bist du gefahren? 5. Wo bist du eingestiegen? 6. An welcher Haltestelle bist du ausgestiegen? 7. Bist du deinem Freund unterwegs begegnet? 8. Seid ihr lange in der Uni geblieben? 9. Wann bist du nach Hause zurückgekehrt? 10. Seid ihr nach Hause zu Fuß gegangen? 11. Ist jemand zu dir nachmittags gekommen? 12. Seid ihr spazieren gegangen? 13. Um wie viel Uhr bist du zu Bett gegangen?

Вправа 7. Впишіть з попередньої вправи дієслова, що:

а) означують рух; б) виражають зміну стану; в) вживаються (як виняток) тільки з дієсловом sein.

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання за зразком.

*Зразок: Stehst du immer um 7 Uhr auf?
– Nein, aber heute bin ich um 7 Uhr aufgestanden.*

1. Erwachst du um 7 Uhr? 2. Stehst du früh auf? 3. Gehst du in die Uni zu Fuß? 4. Fährst du manchmal mit der U-Bahn? 5. Steigst du am „Teatralna“ aus? 6. Gehst du zum Training ins Stadion? 7. Schwimmst du im Bassin? 8. Kehrst du nach Hause spät zurück? 9. Gehst du um 11 Uhr zu Bett?

Вправа 9. Нижче наведені відповіді. А які були запитання?

1. ...? – Ich war auf dem Lande bei meinen Verwandten. 2. ...? – Ja, es hat mir dort sehr gut gefallen. 3. ...? – Nein, ich habe nicht gebadet, dort gibt es keinen Fluss. 4. ...? – Ja, ich bin oft in den Wald gegangen. 5. ...?

– Ich habe Haustiere gefüttert und im Gemüsegarten gearbeitet. 6. ...? – Nein, ich war dort nur einen Monat.

Вправа 10. Утворіть ступені порівняння прикметників:

lang, kurz, gut, viel, stark, jung, grob, gern, hoch, wenig

Вправа 11. Вставте у Компаратив прикметники, що підходять за змістом.

1. Der Anzug ist mir zu teuer. Haben Sie keinen ...? 2. Das Zimmer gefällt uns nicht. Haben sie kein ...? 3. Deine Idee ist nicht schlecht, aber Oleg hat eine ... 4. Das Auto ist mir zu langsam, haben Sie kein ...? 5. Diese Bluse ist zu altmodisch. Haben Sie keine ...?

Вправа 12. Утворіть Компаратив та Superlativ прикметників, узгодьте їх з іменниками.

1. alt – eine _____ Schwester – der _____ Bruder
2. schwer – eine _____ Übung – der _____ Text
3. kalt – ein _____ Tag – die _____ Nacht
4. klug – ein _____ Vogel – das _____ Tier
5. hoch – ein _____ Berg – der _____ Gipfel

Вправа 13. Вставте прикметник, що підходить за змістом, у Компаратив чи Superlativ.

1. Das letzte Diktat war 2. Die erste Novelle des Schriftstellers ist ... als die letzte. 3. In der Kontrollarbeit waren drei Aufgaben, die erste Aufgabe war 4. Der Gebrauch des Artikels ist eines der ... Themen der deutschen Grammatik. 5. Der Bruder spricht Deutsch ... als die Schwester. 6. Einen ... Film habe ich noch nie gesehen.

Вправа 14. Вставте в речення прикметник в дужках у Компаратив чи Superlativ.

1. Der Sommer dieses Jahres ist ... als der vorigen Jahres. (kalt) 2. Der heutige Tag ist ... als der gestrige. (trübe) 3. Der letzte Donnerschlag schien ... von allen zu sein. (stark) 4. Die Berge des Kaukasus sind ... als die Krimberge. (hoch) 5. Dieser Junge ist ... unter seinen Mitschülern. (groß) 6. Die Tage sind im Winter (kurz) 7. Wer könnte ... und ... Antwort auf diese Frage geben? (kurz, genau) 8. Du hättest bei der Prüfung ... Antwort auf diese Frage geben sollen. (gründlich) 9. Diesmal hat auf mich dieses Theaterstück ... Eindruck gemacht. (groß)

9. Imperfekt дієслів. Багатоскладові сполучники. (Imperfekt der Verben. Die mehrgliedrigen Konjunktionen.)

Вправа 1. Утворіть три основні форми від наведених дієслів.

- a) bleiben, gedeihen, leihen, preisen, scheinen; b) streiten, beißen, gleichen, leiden, schneiden;
- c) schieben, biegen, fliehen, frieren, verlieren;
- d) schießen, genießen, gießen, kriechen, riechen;
- e) springen, trinken, finden, binden, gelingen, klingen;
- f) verbergen, bersten, schelten, verderben, werfen;
- g) rinnen, schwimmen, sinnen, gewinnen, beginnen;
- h) sprechen, brechen, stechen, erschrecken, treffen, kommen, nehmen;
- i) befehlen, empfehlen, stehlen;
- j) lesen, genesen, geschehen, treten, sehen;
- k) essen, fressen, messen, vergessen;
- l) liegen, bitten, sitzen;
- m) graben, laden, schlagen, tragen;
- n) backen, schaffen, wachsen, waschen;
- o) blasen, braten, fallen, halten, heißen, lassen, laufen, raten, rufen, stoßen;
- p) fangen, hängen;
- r) bewegen, betrügen, heben, schwören, lügen;
- s) dreschen, erlöschen, melken, fechten, glimmen, schmelzen, schwellen.

Вправа 2. Напишіть речення у Perfekt та Imperfekt.

1. Der Zug kommt um 9 Uhr in Berlin an. 2. Am Wochenende besuche ich meine Freunde. 3. Meine Oma kauft Gemüse immer auf dem Markt ein. 4. Der Mechaniker repariert das Auto. 5. Wir melken unsere Kühe zweimal täglich. 6. Im Sommer arbeiten sie auf dem Feld sehr lange.

Вправа 3. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: Die Kinder spielen heute Ball. Und gestern?

– Gestern spielten sie auch Ball.

- a) 1. Uwe antwortet heute gut. Und in der letzten Stunde? 2. Heidi schickt heute einen Brief. Und vor einer Woche? 3. Jan ordnet heute seine Briefmarken. Und gestern? 4. Cornelia spielt heute Geige. Und gestern? 5. Du turnst heute in der Sporthalle. Und früher? 6. Ich räume

heute mein Zimmer auf. Und gestern? 7. Ihr kauft heute Lehrbücher. Und im vorigen Jahr? 8. Die Gärtner pflanzen jetzt Bäumchen. Und früher?

b) 1. Heute sprechen wir in der Deutschstunde nur Deutsch. Und gestern? 2. Heute lesen wir einen Text. Und gestern? 3. Heute schreiben wir Fragen zum Text. Und gestern? 4. Heute unterstreichen wir unbekannte Wörter und tragen sie ins Vokabelheft ein. Und gestern? 5. Heute nehmen wir an der Diskussion teil. Und gestern?

Вправа 4. Напишіть речення в Präsens.

Mein Bruder reiste nach Berlin. Er hatte viel Gepäck, und deshalb nahm er ein Taxi. Der Zug fuhr Punkt 9. Um Viertel neun hielt das Auto vor dem Bahnhof. Da der Bruder noch Zeit hatte, ging er in den Wartesaal. Er setzte sich auf ein Sofa und sah die Zeitung durch. An der Wand hing eine große Uhr, sie zeigte jetzt drei Viertel neun. Er rief einen Gepäckträger. Der Gepäckträger nahm seine Koffer und sie gingen zum Bahnsteig. Der Schnellzug nach Berlin stand links. Mein Bruder zeigte dem Schaffner seine Karte. Der Schaffner gab sie ihm wieder zurück. Mein Bruder stieg in den Wagen ein. Er setzte sich ans Fenster und beobachtete das Leben des Bahnhofs. Um 9 Uhr fuhr der Zug ab.

Вправа 5. Вставте пропущені дієслова в Imperfekt.

1. 1993 ... ich in Tübingen. (studieren) 2. Dort ... ich Tom kennen. (lernen) 3. Wir ... in der selben Straße. (wohnen) 4. Wir ... dieselben Vorlesungen. (besuchen) 5. Am Wochenende ... wir zusammen Ausflüge. (machen) 6. Er ... schon lange in Tübingen und ... mir die Gegend. (leben ... zeigen) 7. Später ... wir zusammen eine Wohnung. (haben) 8. Er ... und ich (einkaufen ... sauber machen) 9. Und dann ... wir uns in dasselbe Mädchen. (verlieben) 10. Nach kurzer Zeit ... unsere Freundschaft (aufhören)

Вправа 6. Доповніть речення дієсловом haben у Imperfekt.

1. Im Urlaub ... wir immer sehr schönes Wetter. 2. Mein Bruder hat jetzt einen Wagen, vorher ... er ein Motorrad. 3. Die Menschen haben jetzt keine Zeit mehr für einander, früher ... sie mehr Zeit. 4. Ich ... gestern nach der langen Wanderung ziemlichen Hunger. 5. ... ihr denn keinen Hunger? 6. Du ... Durst, aber leider ... wir im Hause nichts mehr zu trinken.

Вправа 7. Доповніть речення дієсловом sein в Imperfekt.

1. Wo ... du gestern abend? 2. Gestern ... ich im Theater. 3. ... viele Leute da? 4. Ja, es ... viele Leute im Theater. 5. Wie ... das Theaterstück? 6. Es

... sehr gut. 7. ... ihr schon einmal in Hamburg? 8. Ja, letztes Jahr ... wir dort.

Вправа 8. Доповніть речення дієсловом werden в Imperfekt.

1. Gegen Abend ... der Himmel immer klarer. 2. Es dauerte lange, bis ich meine Erkältung wieder los 3. Im Laufe der Nacht ... das Wetter besser. 4. Erst gegen Ende ... die Diskussion interessant. 5. Als der Mann anfang, mich zu beschimpfen, ... ich zornig. 6. In der letzten Zeit ... die Leistungen Ihres Sohnes in der Schule immer schlechter.

Вправа 9. Напишіть речення в Imperfekt.

1. Ich kann nicht in die Bibliothek gehen, ich muss auf meinen Freund warten. 2. Der Student soll die Kontrollarbeit umschreiben und will ein neues Heft benutzen. 3. Die Studenten sollen ihr Zimmer aufräumen, sie wollen den Fußboden fegen und den Staub abwischen. 4. Wir müssen in der Deutschstunde gut aufpassen, denn zu Hause schreiben wir eine Gliederung zu diesem Thema. 5. Ihr könnt in der Pause in die Bibliothek gehen und das Buch holen. 6. Du musst aufmerksam zuhören, du hast doch eine schlechte Note.

Вправа 10. Вставте пропущені модальні дієслова в Imperfekt.

1. sollen, wollen: Die Kinder ... ins Internat, aber sie ... nicht. 2. dürfen: ... ihr ohne Pass über die Grenze? 3. müssen: Ich ... dringend nach Hause zurück. 4. wollen: Was ... der Mann von dir? 5. können: ... du damals schon genug Deutsch? 6. mögen: Früher ... ich keine Lyrik, aber jetzt finde ich sie gut. 7. können: Gestern ... ich erst um 7 Uhr nach Hause gehen. 8. müssen: Wir ... im Betrieb Überstunden machen. 9. wollen: ... ihr gestern nicht ins Theater gehen? 10. mögen: Ja, aber wir ... dann nicht mehr gehen, weil es schon zu spät war. 11. sollen: ... Sie nicht zu Hause anrufen? 12. dürfen: Ohne Pass ... wir die Grenze nicht passieren.

Вправа 11. Вставте дієслова können або dürfen в Imperfekt.

1. Alles, was man für deinen Freund tun ..., ist schon getan worden. 2. Die Alte ... nicht ohne fremde Hilfe über die Straße gehen. 3. An diesem Abend ... die Kinder etwas später schlafen gehen. 4. Die Versammlung war sehr wichtig, niemand ... fehlen. 5. Er war gestern selbst hier, Sie ... ihn doch danach fragen. 6. Bei solchem Wetter ... man sich leicht erkälten.

Вправа 12. Вставте дієслово lassen в Imperfekt.

1. Der Arzt ... den Kranken durchleuchten. 2. Die Eltern ... mich diesen Brief schreiben. 3. Ich ... sagen, dass ich keine Zeit habe. 4. Du ... dir das

Haar färben. 5. Wer ... den Arzt kommen? 6. Unsere Freunde ... auf sich warten. 7. Ihr ... uns eure Anschrift. 9. Wir ... unsere Mäntel im Vorzimmer.

Вправа 13. Побудуйте речення в Präsens, Perfekt та Imperfekt.

a) 1. fangen / unsere Katze / viele Mäuse 2. empfangen / ihre Besucher / in ihrem Arbeitszimmer 3. anfangen / ihr / mit dem Unterricht / wann? 4. halten / der Zug in Bonn? 5. abhalten / Sie / mich / nicht / von der Arbeit 6. warmhalten / der Mantel / im Winter / sehr schön 7. sich unterhalten / die Leute / worüber? 8. vorenthalten / Sie / mir / diese wichtige Information / warum? 9. fallen / die Äpfel / unreif / vom Baum 10. gefallen / dir / mein neues Kleid?

b) 1. fahren / der Zug / nach Hamburg / wie lange? 2. fahren / ich / den Wagen / in die Garage 3. vorschlagen / du / für den heutigen (gestrigen) Abend / was? 4. vertragen / ich / leider / keinen Kaffee 5. übertragen / der Seniorchef / seinem Sohn / die Geschäftsführung 6. laufen / der Wasserhahn / ständig 7. laufen / hier / ständig / Kinder / über die Straße 8. vergessen / ich / immer / deine Telefonnummer 9. essen / du / gern / was? 10. vertreten / Herr Müller / seine Firma / im Ausland 11. heißen / die Stadt / wie?

Вправа 14. Підкресліть у реченні подвійні сполучники і перекладіть речення.

Erziehungsprobleme gibt es überall auf der Welt. Sowohl ukrainische als auch deutsche berufstätige Frauen brauchen die Hilfe ihrer Kinder. Nicht alle Eltern trauen ihren Kindern zu selbständig Einkäufe zu machen. Die Mutter sagt oft: „Wenn ich meinen Sohn auf den Markt schicke, bekomme ich weder Lebensmittel noch Geld zurück aber nur durch Lernen wird man klug.“ Je öfter das Kind einkaufen geht, desto geschickter und tüchtiger wird es. Natürlich kann das Kind viele Misserfolge dabei erleben: Bald verliert es das Geld, bald kauft es unnötige oder zu teure Sachen. Kluge Eltern sind geduldig. Sie verstehen, dass es keinen anderen Weg gibt: Entweder lernt das Kind alles selbständig zu machen, oder es bleibt leichtsinnig und unpraktisch.

Вправа 15. Перекладіть речення.

1. Das Wetter ist heute weder gut noch schlecht. 2. Bald schreibt er an mich Briefe, bald ruft er mich an. 3. Wir haben heute in der Mensa sowohl gefrühstückt, als auch zu Mittag gegessen. 4. Am Sonntag gehen wir entweder ins Kino oder ins Theater. 5. Unsere Studenten machen das Praktikum nicht nur in der Ukraine, sondern auch in Deutschland.

Вправа 16. Утворіть речення за зразком.

Зразок: Sie sind schon lange in Deutschland. Sprechen Sie gut Deutsch?

Ja, je länger ich in Deutschland bin, desto (um so) besser spreche ich Deutsch.

1. Du hörst oft Jazz. Gefällt er dir gut? 2. Er spricht oft Deutsch. Gefällt ihm Deutsch gut? 3. Er arbeitet gut. Verdient er viel Geld? 4. Die fossilen Ressourcen werden viel benutzt. Werden sie bald nicht erschöpft? 5. Wir verbrauchen viel Energie. Muss man noch mehr Energie erzeugen? 6. Wir setzen auf Sonnenenergie. Brauchen wir viele Sonnenkraftanlagen?

10. Пасивний стан дієслів. Інфінітивні конструкції haben+zu+інфінітив, sein+zu+інфінітив. (Das Passiv der Verben. Haben+zu+Infinitiv, sein+zu+Infinitiv.)

Вправа 1. Складіть речення у:

a) Präsens Passiv

1) neue Stoffe – verwenden; 2) Informationen – speichern; 3) Gebäude – bauen; 4) Bodenschätze – gewinnen; 5) Getreide – dreschen;

b) Imperfekt Passiv

6) Flugzeug – konstruieren; 7) Element – entdecken; 8) Grundstein – legen; 9) Problem – lösen; 10) Erfolge – erzielen;

Вправа 2. Напишіть речення у Aktiv, зверніть увагу на часову форму дієслів.

1. Die Kinder wurden vom Vater geweckt. 2. Die Kinder werden von der Mutter angezogen. 3. Das Frühstück wurde von der Oma gemacht. 4. Das Geschirr wird durch den Geschirrspüler gespült werden. 5. Das Kinderzimmer wird von den Kindern aufgeräumt. 6. Die Wäschen wurden durch die Waschmaschine gewaschen. 7. Ein gefährlicher Täter wird gesucht. 8. In England darf nur links gefahren werden. 9. Im Garten werden Obstbäume gepflanzt. 10. Der Brief ist Ende März geschrieben worden. 11. Der Kranke muss dringend isoliert werden. 12. Die Wunde kann von dem Sanitäter verbunden werden. 13. Der Patient wird mit dem Krankenwagen eingeliefert werden.

Вправа 3. Замініть речення в Aktiv на Passiv, зверніть увагу на часову форму дієслів.

Зразок: Man muss den Fehler korrigieren.

– Der Fehler muss korrigiert werden.

1. In vielen Betrieben arbeitete man gestern nicht. 2. Man hat uns zum Fest eingeladen. 3. Diese Bäume pflanzt man in vielen Gärten. 4. Das Ziel wird man erreichen. 5. Man diskutierte über dieses Buch sehr lebhaft. 6. Nicht alle Kinder hat man gut erzogen. 7. Der Vater begleitete das Mädchen. 8. Diese Frage muss man gründlich analysieren. 9. Im Zimmer raucht man nicht. 10. Ein erfahrener Chirurg hat den Jungen gerettet. 11. Den Text kann man leicht verstehen. 12. Man soll im Deutschunterricht nur Deutsch sprechen. 13. Die grammatischen Regeln soll man wiederholen. 14. Das Problem muss man unbedingt lösen. 15. Man darf in der Ukraine nur rechts fahren. 16. Der Lehrer hat den Fehler nicht gefunden. 17. Die Studenten wiederholten die Regel. 18. Unsere Landwirte werden Raps anbauen. 19. Die Praktikantin muss die Kühe zeitig melken. 20. Der Arzt untersucht den Kranken gründlich.

Вправа 4. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: Ist dieses Gebäude gebaut worden? (weder in diesem noch im nächsten Jahr). – Es wird weder in diesem noch im nächsten Jahr gebaut werden.

1. Ist die Prüfung in Informatik abgelegt worden? (entweder morgen oder übermorgen). 2. Ist die Anlage in Stand gesetzt worden? (nächste Woche). 3. Ist wärmetechnische Anlage geprüft worden? (in zwei Tagen). 4. Ist das Stipendium erhalten worden? (entweder heute oder morgen). 5. Ist der Haushalt für das nächste Jahr verabschiedet worden? (am Donnerstag).

Вправа 5. Замініть речення з модальними дієсловами на конструкцію haben+zu+Infinitiv або sein+zu +Infinitiv.

1. Man muss diese Übung schriftlich machen. 2. Auf dem Bild kann man einen Jungen sehen. 3. Wir müssen diesen Text heute übersetzen. 4. Dieses Problem muss man morgen analysieren. 5. Er soll diese Aufgabe sofort machen. 6. Diesen Traktor kann man nicht mehr reparieren.

Вправа 6. Замініть речення з модальними дієсловами в Passiv на конструкцію haben+zu+Infinitiv або sein+zu +Infinitiv.

Зразок: a) Anfallende Abfälle müssen möglichst schnell verwendet werden. – Genau, sie sind möglichst schnell zu verwenden.

1. Nicht vermeidbare oder verwertbare Abfälle müssen schadlos entsorgt werden. 2. Mit Hilfe des ökologischen Modells können gefährliche ökologische Situationen vorhergesagt werden. 3. Die Verringerung der Schwermetalle im Wasser muss vor allem auf eine konsequente Abwasserreinigung zurückgeführt werden. 4. Die Prüfungen müssen im

Juni abgelegt werden. 5. Dieser Text muss heute übersetzt werden. 6. Der Plan musste überarbeitet werden.

*Зразок: b) Unsere Ingenieure müssen neue Technologien schaffen.
– Stimmt, sie haben neue Technologien zu schaffen.*

1. Die Wissenschaftler müssen heute Probleme des Umweltschutzes lösen. 2. Jeder Mensch muss in der Gesellschaft Verantwortung für die gemeinsame Umwelt tragen. 3. Die Konstrukteure müssen in erster Linie modernste Kläranlagen entwickeln. 4. Die Studenten müssen diese Übung schriftlich machen. 5. Ich musste diese Arbeit schnell erledigen. 6. Die Kunden sollen informiert werden.

Вправа 7. Перекладіть речення.

a) 1. Diese Übung ist heute zu machen. 2. In unserer Stadt sind alte und neue Häuser zu sehen. 3. Wo ist dieses Buch zu kaufen? 4. Das Geld war zu sparen. 5. Was war hier zu tun? 6. Was wird hier zu tun sein? 7. Dieses Thema war zu besprechen. 8. Das wird noch zu besprechen sein. 9. Diese Regel war für heute zu wiederholen. 10. Dieses Thema wird für morgen zu wiederholen sein.

б) 1. Der Reisende hat eine gültige Karte zu kaufen. 2. Das Kind hat während der Reise das Fenster nicht zu öffnen. 3. Wir werden die Prüfungen Ende Mai abzulegen haben. 4. Er hat diese Aufgabe leicht zu tun. 5. Sie hatte das Geld zu sparen. 6. Die Kinder hatten das Labor nicht zu betreten. 7. Unsere Studenten werden das Praktikum im Juni abzuleisten haben. 8. Ich habe meinen alten Freund vom Bahnhof abzuholen.

11. Керування дієслів. Займенникові прислівники. Складнопідрядне речення. (Die Verben mit Präpositionalobjekt. Die Pronominaladverbien. Das Satzgefüge.)

Вправа 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Freuen Sie sich immer über Geschenke? 2. Freuen Sie sich auf Ihre Urlaubsreise? 3. Fürchten Sie sich vor Prüfungen? 4. Ärgern Sie sich über kritische Zeitungsartikel? 5. Regen Sie sich oft über Politik auf? 6. Interessieren Sie sich für Sport? 7. Bereiten Sie sich auf den Unterricht vor? 8. Machst du dir keine Sorge um die Zukunft? 9. Habt ihr euch jetzt zum Kauf eines Hauses entschlossen?

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: Wofür interessiert er sich von Kindheit an?

– *Er interessiert sich für Technik.*

1. Worüber sprechen wir? (die Kraftwerke). 2. Worum geht es hier? (die Wärme- und Wasserkraftwerke). 3. Wofür interessieren Sie sich? (der Dampferzeuger). 4. Worauf strömt der Dampf in den Wärmekraftwerken? (die Schaufeln) 5. Woran kuppelt man die Dampfturbine? (der Generator) 6. Womit werden die freiwerdenden Neutronen gebremst? (der Moderator). 7. Wodurch wird die Energetik des 21. Jahrhunderts gekennzeichnet? (ein Ensemble von Energieträgern).

Вправа 3. Поставте питання до виділених слів.

Зразок: Er wartet auf die Straßenbahn.

– *Worauf wartet er?*

1. Er denkt **an diesen Vorschlag**. 2. Sie interessiert sich **für Musik**. 3. Dieser Student verzichtet **auf das Praktikum**. 4. Die Leute kämpfen **für den Frieden**. 5. Er achtet **auf die Fehler**. 6. Sie kümmert sich **um ihre Prüfungen**. 7. In diesem Text ist die Rede **von neuen Fachrichtungen** an der Uni. 8. Sie dankt **dem Freund für die Hilfe**. 9. Diese Studentin denkt **an ihre Eltern**. 10. Er leidet **an der Grippe**.

Вправа 4. Вставте у реченні відповідний прийменник і правильне закінчення артикля або займенника.

1. Ich erinnere mich nicht _____ d _____ Termin. 2. Er ärgert sich _____ sein _____ Chef. 3. Sie entschuldigt sich _____ d _____ Dozenten _____ ihr _____ Verspätung. 4. Alle waren _____ mein _____ Plan einverstanden. 5. Die Studenten haben sich gut _____ d _____ vorbereitet. 6. Sie nehmen _____ ein _____ Konferenz teil.

Вправа 5. Вставте вказівний або питальний займенниковий прислівник.

1. Er ist _____ nicht zuständig. 2. Ich weiß nicht, _____ ein Freund rechnet. 3. _____ sind Sie so zufrieden? 4. Nimmt sie auch _____ teil? 5. _____ interessieren Sie sich? 6. Er zweifelt _____, dass wir diese Prüfung bestehen.

Вправа 6. Поставте питання до виділених слів за зразком.

Зразок: Er fragt nach der Lehrerin. Nach wem fragt er?

– *Nach der Lehrerin.*

1. Sie dankt **dem Lehrer**. 2. Er gratuliert **seiner Freundin**. 3. Sie erinnert **sich an ihre Oma**. 4. Er denkt **an seine Mutter**. 5. Er hängt **von seinem Vater** ab. 6. Er erzählt **von seiner Schwester**. 7. Er wartet **auf seine Freundin** lange. 8. Am Wochenende sorgt die Oma **für ihre**

Enkel. 9. Er entschuldigt sich **bei den Nachbarn** für den Krach. 12. Oleg schreibt oft Briefe **an seine Eltern**.

*Зразок: b) Er fragt nach der Hausaufgabe. B.: Wonach fragt er?
– Nach der Hausaufgabe.*

1. Er dankt **für die Konsultation**. 2. Er bewirbt sich **um einen besseren Arbeitsplatz**. 3. Das hängt **von meiner Arbeit** ab. 4. Er denkt **an seine Prüfung**. 5. Er erinnert sich nicht **an die Leistung** des Kraftwerkes. 6. Er erzählt **von seiner Heimat**. 7. Sie setzen **auf erneuerbare Energien**. 8. Ich suche **nach meiner Tasche**. 9. Er beschäftigt sich **mit dem Computer**. 10. Wir denken **über das Problem** nach.

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Bei wem hat er sich bedankt? 2. An wen erinnert ihr euch besonders oft? 3. Worauf seid ihr besonders stolz? 4. Worum bittet euch oft die Schwester? 5. Worauf freut ihr euch? 6. Für wen sollen die Eltern sorgen? 7. Wovon träumt ihr? 8. Auf wen wartet ihr? 9. Worüber habt ihr euch in der Pause unterhalten? 10. Woran arbeitet ihr besonders fleißig?

Übung 13. Вставте у реченні відповідний прийменник і перекладіть речення.

1. 4. Deutschland ist arm ... Rohstoffen. 2. Sie dankt ihrem Freund ... die Hilfe. 3. Er gratuliert ihr ...Geburtstag. 4. Ich erinnere mich gut ... den Termin. 5. Die Ukraine verfügt ... viele Kraftwerke. 6. Er interessiert sich ... erneuerbare Energien. 7. Erzähl bitte ... Sonnenkraftwerken. 8. Die Zeitung berichtet ... aktuelle Ereignisse. 9. Sie beschäftigen sich ... Stromerzeugung der Zukunft. 10. Wir setzen ... erneuerbare Energien.

Вправа 14. Побудуйте речення.

*Зразок: Sie – ihr Bruder – sich streiten – das Geld
– Sie streitet mit ihrem Bruder um das Geld.*

1) Er – sich vorbereiten – die Prüfung; 2) Du – eine Gruppenreise – teilnehmen; 3) Er – sein Kollege – danken – die Hilfe; 4) Wir – ein (neu) Text – arbeiten; 5) Oleg – seine Zukunft – nachdenken; 6) Ich – deine Unterstützung – rechnen; 7) Wir – das Geschenk – Sie – sich bedanken; 8) Ich – mein Freund – sich entschuldigen – die Verspätung; 9) Er – sein Opa – gratulieren - der Geburtstag

Вправа 15. Складіть складнопідрядні речення, використайте сполучники під рискою.

1. Ich gehe in den Park. Ich möchte mich erholen. 2. Ich bin sicher. Mein Freund bekommt diese Stelle. 3. Meine Mutter hat Grippe. Ich kaufe Medikamente. 4. Das Wetter war schlecht. Alle kamen. 5. Der Bus hält

am Theaterplatz lange. Hier steigen viele Leute aus. 6. Ich weiß nicht. Er darf Auto fahren. 7. Du fährst mit dem Taxi. Dann verspätest du dich nicht. 8. Wir haben keine Ahnung. Der Zug nach Berlin fährt ab.

weil, falls, wann, dass, wenn, da, ob, obwohl

Вправа 16. Перекладіть речення, зверніть увагу на підрядні умовні речення без сполучника.

Der erste Hauptsatz der Thermodynamik lehrt uns, dass Energie und Materie nicht produziert werden, sondern nur von einem Zustand in einen anderen umgewandelt werden. Bei jeder Umwandlung, so der zweite Hauptsatz, gibt es Verluste. Enthält also eine Materie oder eine Energie giftige Substanzen, so sind die Umwandlungsverluste gleichbedeutend mit Emissionen. Werden beispielsweise Ressourcen benutzt, die nur an wenigen Stellen des Erdballs Vorkommen, so entstehen daraus existenzielle Abhängigkeiten. Sind diese Ressourcen zugleich erschöpflich, dann sind wirtschaftliche und politische Krisen programmiert.

Вправа 17. Перекладіть речення.

1. Sie können das Kofferradio öffnen, indem sie hier auf diesen Knopf drücken. 2. Am besten lernt man die Sprache sprechen, indem man sich viel mit den Leuten unterhält. 3. Indem man durch Deutschland reist, überzeugt man sich vom Interesse der Deutschen für Kultur und Geschichte. 4. Indem man Bauten richtig nutzt, gestaltet man eine gesunde Stadtstruktur. 5. Bei dieser Bauweise wird Baumaterial hochgeschafft, ohne dass ein Gerüst eingesetzt wird. 6. Die Baubrigade verwendet neue Baustoffe, ohne dass die Qualität der Arbeit darunter leidet. 7. Die Kinder gehen ins Kino, ohne dass ihre Eltern das wissen.

Вправа 18. Складіть складнопідрядні речення, використайте займенникові прислівники.

Зразок: Alles war gut organisiert. Herr Müller freut sich.

– Herr Müller freut sich darüber, dass alles gut organisiert war.

1. Die Freunde bestehen die Prüfung. Er zweifelt nicht. 2. Sie hat den Zug nicht verpasst. Er hofft. 3. Sie hat nicht angerufen. Ich wundere mich. 4. Du hilfst mir. Ich bitte dich. 5. Wir sind zu spät gekommen. Oleg ärgert sich. 6. Ira hat die Einladung vergessen. Ich bedauere. 7. Sie hat das Telegramm erhalten. Ich rechne. 8. Wir haben ihm beim Umzug geholfen. Er bedankt sich.

Вправа 19. Складіть складнопідрядні речення, використайте сполучник *obwohl*.

Зразок: Er hatte großen Erfolg. Er war traurig.

– Obwohl er großen Erfolg hatte, war er traurig.

1. Er hatte wenig Zeit. Er besucht mich täglich im Krankenhaus. 2. Peter verdient gut. Er ist aber nicht zufrieden. 3. Karl hat gute Zeugnisse. Er findet trotzdem keine Arbeit. 4. Sie kaufte sich einen Sportwagen. Sie hatte keinen Führerschein. 5. Er hatte keine Eintrittskarte. Er versuchte, in die Konzerthalle zu kommen. 6. Oleg konnte nicht einschlafen. Er war wirklich todmüde. 7. Ich habe gerade zu Mittag gegessen. Ich habe trotzdem noch Hunger.

Вправа 20. Вставте потрібний сполучник.

1. Wir haben gehört, er gut Japanisch spricht. 2. Weißt du, sie in diesem Sommer fährt? 3. Er hat mich gefragt, ich mich für landwirtschaftliche Maschinen interessiere. 4. Ich denke, ich Betriebsspiegel studieren muss. 5. Wir haben uns noch nicht verabredet, und wir uns treffen. 6. Der Lehrer fragt den Studenten, er sich wieder verspätet hat. 7. Ich weiß nicht, er Traktor fahren darf. 8. Sie möchte wissen, er in Ternopil angekommen ist.

12. Plusquamperfekt дієслів Підрядне речення часу. Підрядне речення мети. (Das Plusquamperfekt. Der Temporalsatz. Der Finalsatz.).

Вправа 1. Вставте дієслова, що стоять в дужках, в Imperfekt або Plusquamperfekt.

1. Der Student _____ im Deutschunterricht schlecht. Er _____ zur Stunde nicht besonders gut _____. (*antworten - sich vorbereiten*) 2. Mein Bruder _____ als Lehrer. Er _____ das pädagogische Institut _____. (*arbeiten – absolvieren*) 3. Er _____ sehr. Man _____ ihm ein Wörterbuch _____ (*sich freuen – schenken*) 4. Ich _____ Hunger. Ich _____ am Morgen nicht _____. (*haben – frühstücken*) 5. Wir _____ in die neue Wohnung _____. Wir _____ die Wohnung vor kurzem _____. (*einziehen – kaufen*) 6. Das Kind _____ nicht wohl. Es _____ auf der Eisbahn _____. (*sich fühlen – sich erkälten*)

Вправа 2. Замініть у реченнях Präsens на Imperfekt, а Perfekt на Plusquamperfekt.

1. Das Mädchen ist erkrankt und kann die Schule nicht besuchen. 2. Man hat uns die Aufgabe erklärt, und wir beginnen zu arbeiten. 3. Die Mutter hat eine Torte gebacken, und ich lade meine Freunde zum Tee ein. 4. Wir sind in den Wald nach Pilzen gegangen und sortieren zu Hause unsere Pilze. 5. Mein Bruder hat die Schule absolviert und legt die Aufnahmeprüfungen in die Uni ab. 6. Ich habe das Heft verloren und kann es nirgends finden.

Вправа 3. Вставте haben або sein в Plusquamperfekt.

1. Der Zug ... schon abgefahren, als wir zum Bahnhof kamen. 2. Ich konnte an der Diskussion nicht teilnehmen, denn ich ... den Vortrag nicht gehört. 3. Der Junge ... in der letzten Zeit viel gearbeitet und sah sehr müde aus. 4. Der Student sagte, dass er die Frage des Examinators nicht verstanden 5. Die Touristen ... früh aufgestanden und machten sich nach dem Frühstück auf den Weg. 6. Es ... 4 Jahre verlaufen, bis sich die Freunde wieder trafen. 7. Der Vater ... im Sommer ans Weißmeer gefahren und erzählte von seinen Reiseabenteuern. 8. Die Studenten ... sich zur Vorlesung verspätet und bekamen eine Bemerkung.

Вправа 4. Поставте дієслово в дужках у:

a) Plusquamperfekt Aktiv.

1. Wir (besorgen) die Fahrkarten im Vorverkauf und fuhren nach Odessa. 2. Die Kinder liefen auf dem Teich Schlittschuh, er (zufrieren) in der Nacht. 3. Ich (frühstücken) und ging in die Uni. 4. Wir (sich vorbereiten) gründlich und machten in der Kontrollarbeit fast keine Fehler. 5. Die Lehrerin (korrigieren) unsere Arbeiten, und wir machten die Fehlerberichtigung. 6. Ich (erhalten) einen Brief aus der BRD und schrieb sofort die Antwort. 7. Die Studenten (bestehen) die Prüfung und gingen in den Park. 8. Das Mädchen weinte bitterlich, denn es (verlieren) die Tasche.

b) Plusquamperfekt Passiv.

1. Nachdem die Übung _____ (schreiben), übersetzte er den Text. 2. Nachdem die Vorprüfung in Physik _____ (ablegen), bereitete er sich auf die Zwischenprüfung in Mathematik vor. 3. Nachdem das Gerät _____ (prüfen), gab er es den Studenten. 4. Nachdem Troja _____ (ausgraben), schenkte Schliemann Schätze von Troja dem Pergamonmuseum. 5. Nachdem das Holz _____ (bearbeiten), wurde aus ihm Holzproduktion gefertigt.

Вправа 5. Вставте у речення сполучник *wenn* або *als*.

1. Gestern, _____ ich in der Stadt war, habe ich mir ein Fahrrad gekauft. 2. _____ er seine Freundin besucht, bringt er immer Blumen mit. 3. _____ wir Ferien haben werden, werden wir ans Meer fahren. 4. Ich lernte Ira kennen, _____ Andreas seinen Geburtstag feierte. 5. Oleg liest gern, _____ er freie Zeit hat. 6. Es war sehr spät, _____ die Praktikanten in Berlin ankamen. 7. Isst du nur Reis, _____ du in Japan bist?

Вправа 6. Вставте *wenn*, *als* або *wann*.

1. _____ fahrt ihr nach Deutschland? 2. _____ wir nach Deutschland fahren, besuchen wir ihn. 3. Wir schreiben dir noch, _____ wir nach Deutschland fahren. 4. _____ Frank Stefanie in Frankfurt traf, hat er sich sofort in sie verliebt. 5. _____ ist das Essen fertig, Mutti? 6. _____ du Zeit hast, kannst du vorbeikommen. 7. _____ Monika ihren Freund anrief, war er nicht zu Hause. 8. Lass uns nach Hause fahren, _____ du mir der Arbeit fertig bist. 9. Gestern, _____ Monika in der Stadt war, hat sie sich eine CD gekauft.

Вправа 7. Складіть складнопідрядні речення, використайте сполучники під рискою.

1. Die Mutter hatte das Essen gekocht. Alle setzten sich an den Tisch. 2. Ich kam am Sonntag zu Gast. Alle waren schon da. 3. Er hat sich einen Computer gekauft. Er sitzt den ganzen Tag davor. 4. Wir gingen gestern spazieren. Es wurde dunkel. 5. Mein Freund reiste ab. Er gab mir seine neue Adresse. 6. Wir waren zwei Wochen im Urlaub. Meine Oma wohnte bei uns zu Hause. 7. Ich bestelle mein Essen. Ich studiere die Speisekarte.

seit, ehe, während, als, nachdem, bevor, bis

Вправа 8. Докінчіть речення, вставте дієслова, що стоять в дужках, в Imperfekt або Plusquamperfekt.

1. Nachdem er alle Probleme ... (beseitigen), ... er mit der Arbeit (beginnen). 2. Nachdem wir von allen Bekannten ... (Abschied nehmen), ... wir in den Wagen ... (einsteigen). 3. Nachdem sie die Gespräche ... (beenden), ... sie weiter (arbeiten). 4. Nachdem man eine Fruchtfolge gut ... (planen), ... man keine Probleme mit Schädlingen und Unkräutern (haben). 5. Nachdem Oleg den Betriebsspiegel ... (lesen), ... er an Günther viele Fragen (haben). 6. Nachdem der Professor den Vortrag ... (beenden), ... die Studenten an ihn viele Fragen (stellen). 7. Nachdem die Studenten ihre Prüfungen ... (ablegen), ... sie ein Praktikum (machen). 8.

Nachdem sie einen Brief ... (schreiben), ... sie ihn sofort zur Post (bringen).

Вправа 9. Дайте відповіді на запитання, використай wenn або als.

Зразок: Wann machte er seinen Führerschein? (er – bereits – 30 Jahre alt – sein)

– Er machte seinen Führerschein, als er bereits 30 Jahre alt war.

1. Wann willst du deinen Bruder besuchen? (haben – er – Geburtstag)
2. Wann hast du Maria zuletzt gesehen? (sie – neulich – sein – in Ternopil)
3. Wann kommst du immer nach Hause? (ziemlich – es – sein – spät)
4. Wann wendest du dich an den Arzt? (sich fühlen – ich – nicht wohl)
5. Wann begann Oleg, Deutsch zu lernen? (er – 12 Jahre alt – sein)
6. Wann gehen die Kinder in den Wald? (regnen – es – nicht)
7. Wann fährst du ins Ausland? (beginnen – Ferien)
8. Wann haben die Studenten viel zu tun? (ablegen – sie – die Prüfung)

Вправа 10. Дай відповіді на запитання, використай damit або um... zu.

1. Wozu trägt Olga eine Sonnenbrille? (Niemand soll sie erkennen.)
2. Wozu beeilt er sich? (Er will sich nicht verspäten.)
3. Wozu notierte Roman alles ganz genau? (Er wollte keinen Fehler machen.)
4. Wozu ruft dein Freund dich an? (Wir gehen zusammen ins Kino.)
5. Wozu ziehst du diese warme Jacke an? (Ich will mich nicht erkälten.)
6. Wozu öffnet die Mutter die Tür leise? (Die Kinder sollen nicht erwachen.)
7. Wozu geben ihre Eltern ihr Geld? (Sie kann einen Sprachkurs besuchen.)

Вправа 11. Складіть складнопідрядні речення, використайте сполучники damit або um... zu.

1. Der Landwirt wiederholt die Aufgabe. Die Praktikanten verstehen sie besser
2. Ich beeile mich. Ich komme nicht zu spät
3. Sprechen Sie langsamer. Ich kann richtig verstehen.
4. Er gibt uns Formular. Wir füllen es aus.
5. Ich habe die Anzeigen in der Zeitung studiert. Ich wollte eine neue Wohnung finden.
6. Ich rufe meine Freundin an. Ich will sie ins Kino einladen.
7. Die Mutter öffnet leise die Tür. Die Kinder erwachen nicht.
8. Wir rufen unsere Freunde an. Sie kommen zu uns.
9. Olja geht ins Kaufhaus. Sie will sich ein neues Kleid kaufen.
10. Wir fliegen mit dem Flugzeug. Wir kommen schneller nach Berlin.
11. Der Arzt verschreibt dem Kranken die Arznei. Er nimmt sie täglich ein.
12. Ziehe das Kind warm an. Es erkältet sich nicht.
13. Oleg geht ins Badezimmer.

Er will sich dort rasieren. 14. Ich fahre mit dem Taxi. Ich will den Zug nicht verpassen.

Вправа 12. Перекладіть речення.

1. Unsere Ingenieure führen die technologischen Prozesse ein, damit sie zu einer Verringerung der Abfälle und zu ihrer maximalen Verwertung führen. 2. In den letzten Jahren wurden in der Ukraine große Reinigungsanlagen in Dienst gestellt, damit sie Wasser am Schwarzen und Asowschen Meer reinigen. 3. An unseren Hochschulen gibt es das Fach "Naturschutz", damit die künftigen Ingenieure und Techniker Technologien und Umwelt vereinigen können. 4. Alle Massenmedien sind an der Erziehung zur Liebe und zu einem rationellen Verhalten zur Natur beteiligt, damit unsere Menschen die Natur schonen und hüten. 5. In der Ukraine werden Maßnahmen zum Schutz und zur rationellen Nutzung der Naturreichtümer getroffen, damit wir gesunde Städte, Wälder, reine Luft haben.

13. Підрядне означальне речення. Partizip I. Поширене означення. (Der Attributsatz. Das Partizip I. Das erweiterte Attribut.)

Вправа 1. а) Вставте відповідний відносний займенник (an dem, der, dessen, den, in dem, auf dem).

Ich verbringe gern meinen Urlaub am See,

- _____ nicht sehr tief ist.
- _____ nur wenige Leute kennen.
- _____ man gut schwimmen kann.
- _____ Wasser warm ist.
- _____ es keine Hotels gibt.

б) Складіть із даних словосполучень підрядні означальні речення за зразком.

Зразок: Ich möchte im Fluss fischen, es gibt viele Fische in diesem Fluss. – Ich möchte im Fluss fischen, in dem es viele Fische gibt.

Ich möchte...

- an der Universität studieren, die Uni ist sehr groß;
- bei der Firma arbeiten, diese Firma hat viele Mitarbeiter;
- in der Stadt leben, die Stadt hat viele Parks;
- im Dorf leben, das Dorf hat schöne Landschaft;
- an einem Fluss wohnen, dieser Fluss ist nicht sehr tief;
- in der kleinen Stadt leben, die Stadt hat nur Straßenbahnen.

Вправа 2. Вставте відносний займенник.

1. Ist das nicht der Herr, ... mich gestern sprechen wollte? 2. Dort liegen die Briefe, ... heute mit der Post gekommen sind. 3. Eine Wochenzeitung ist die Zeitung, ... nur einmal wöchentlich erscheint. 4. Wie nennt man den Bahnbeamten, ... im Zug mitfährt, die Fahrkarten kontrolliert und den Reisenden Auskunft gibt? 5. Taschengeld ist das Geld, ... Kinder regelmäßig bekommen, um ihre persönlichen Wünsche erfüllen zu können. 6. Landsleute sind Personen, ... aus dem gleichen Land stammen. 7. Wie nennt man den Teil des Gehalts, ... vom Arbeitgeber für das Finanzamt und für die Sozialversicherung einbehalten wird? 8. Sonderangebote sind außergewöhnliche Warenangebote einer Firma, ... besonders preisgünstig sind.

Вправа 3. Доповніть речення.

1. Ich habe Menschen gern, die ... 2. Wir gingen die Straßen spazieren, auf denen ... 3. Wir gingen den Fluss entlang, dessen Ufer ... 4. Die Besucher betrachteten ein Bild, auf dem ... 5. Die Studenten besprachen das Leben des Schriftstellers, dessen Werke ... 6. Die Kinder sprachen mit der Schriftstellerin, deren Märchen ... 7. In der Konferenz stellen die Zuschauer Fragen an den Regisseur, dessen Film ... 8. Ich bekomme oft Briefe von meinen Freunden, die ... 9. Sie begegnete gestern ihrer Bekannten, mit der ... 10. Wir erinnern uns oft an die Tage, die ... 11. Sie verbrachten viele Tage am Schwarzen Meer, dessen Strand ... 12. Mein Bruder arbeitet in einem Laboratorium, dessen Chef ... 13. Mein Freund schenkte mir ein Buch, dessen Verfasser ... 14. Das ist ein Werk, von dem ... 15. Das sind Studenten, auf die ...

Вправа 4. Перекладіть речення.

1. Der Betrieb, der diese Güter herstellt, liegt in unserem Gebiet. 2. Der Käufer, der sich für das günstige Angebot entscheidet, kann dadurch den Markt beeinflussen. 3. Das ist die Marktform, die in der Wirklichkeit selten vorkommt. 4. Ich habe ein Grundstück, das sehr günstig liegt, gekauft. 5. Auf dem regionalen Markt treffen sich die Anbieter und Nachfrager, die aus der näheren Umgebung kommen.

Вправа 5. Вставте відносний займенник із відповідним прийменником.

1. Das ist die Stelle, _____ ich mich bewerben will. 2. Wann erfährst du das Ergebnis, _____ du schon lange wartest? 3. Mein Nachbar hat einen Hund, _____ ich mich fürchte. 4. Das ist die Arbeit, _____ ich mich erst gewöhnen muss. 5. Die Ereignisse, _____ du mir erzählst,

kenne ich schon. 6. Das Kind, _____ die Mutter so gesorgt hat, ist jetzt gesund. 7. Er bekam einen Brief, _____ er sich sehr freute.

Вправа 6. Вставте у речення Partizip I або Partizip II дієслів, що стоять в дужках.

1. Schicken Sie bitte den _____ Vertrag zurück. (unterschreiben) 2. Wir betrachteten still die _____ Sonne. (aufgehen) 3. Ich habe einen dazu _____ Rock gekauft. (passen) 4. Die von ihnen _____ Berichte waren sehr interessant. (verfassen) 5. Sie trägt immer Blusen mit den hoch _____ Kragen. (stehen) 6. Er erzählte von einem _____ Experiment. (durchführen) 7. Die Lehrerin gab die _____ Aufsätze zurück. (korrigieren)

Вправа 7. Складіть із даних словосполучень підрядні означальні речення.

а) Зразок: ein Taxi wartender Mann – ein Mann, der Taxi wartet

1) ein Fett lösendes Mittel; 2) Blut saugende Insekten; 3) ein Rad fahrendes Mädchen; 4) der eine dicke Zigarre rauchende Herr; 5) einen Marsch spielende Kapelle; 6) die alles entscheidende Frage;

б) Зразок: ein Ökologe ist ein Mann, der die Natur schont.

ein Fahrer; ein Gitarrist, ein Sprachlehrer; ein Städtebauer; ein Hochschullehrer; ein Dichter, ein Komponist; ein Konstrukteur; ein Entwicklungsingenieur.

Вправа 8. Складіть граматичні конструкції з Partizip I.

Зразок: ein Landwirt, der ökologisch wirtschaftet – ein ökologisch wirtschaftender Landwirt

1) ein Gerät, das gut funktioniert; 2) Landurlaub, der Umwelt schont; 3) ein Argument, das alle überzeugt; 4) Erträge, die immer steigen; 5) Landschaft, die Touristen reizt; 6) das Seminar, das morgen stattfindet; 7) ein Problem, das oft auftaucht;

Вправа 9. Вставте Partizip I або Partizip II дієслів, що стоять в дужках.

1. die _____ Woche (kommen); 2. die _____ Kosten (laufen); 3. das _____ Wasser (fließen); 4. der _____ Bus (halten). 5. das _____ Paar (sich verlieben); 6. die _____ Rechnungen (bezahlen); 7. die vor zehn Jahren _____ Häuser (bauen)); 8. der _____ Passant (verletzen)

Вправа 10. Вставте закінчення.

1. in der kommend _____ Woche; 2. auf einer gut besucht _____ Messe; 3. mit яaufend _____ Motor; 4. mit enttäuscht _____ Gesicht; 5. mit wachsend _____

Begeisterung; 6. bei strömend ___ Regen; 7. mit geeignet ___ Geräten; 8. in geheizt ___ Räumen; 9. auf verboten ___ Wegen; 10. mit frisch gewaschen ___ Hemd;

Вправа 11. Складіть із даних словосполучень підрядні означальні речення.

Зразок а): ein beeindruckender Film – ist ein Film, der die Zuschauer beeindruckt.

Зразок б): beeindruckte Zuschauer – sind Zuschauer, die von dem Film beeindruckt sind.

a) ein lobender Lehrer, b) gelobte Schüler; a) eine tadelnde Mutter, b) getadelte Kinder; a) ein untersuchender Arzt, b) untersuchte Patienten; a) ein ausstellender Maler, b) ausgestellte Bilder.

Вправа 12. Вставте Partizip I або Partizip II дієслів, що стоять в дужках.

1. Hinter der Rezeption sitzt ein ___ Portier! (nicht rasieren). 2. Die billigsten Zimmer haben nicht einmal ___ Wasser! (fließen). 3. Frisch ___ Brot gibt es nur einmal pro Woche! (backen). 4. Ein ständig ___ Paar im Nachbarzimmer! (streiten). 5. ___ Hunde vor dem Balkon! (bellend). 6. Die Zimmer haben schlecht ___ Türen! (schließen). 7. Unter dem Bett eine ___ Maus! (vertrocknen). 8. Diese vor kurzem ___ Firma rechnet mit einem Erfolg auf dem Binnenmarkt (gründen). 9. In der Industrie sind während der zwölf ___ Monate 900 000 Menschen arbeitslos geworden (vergehen). 10. Kein ordentlich ___ Bad! (putzen). 11. Das Forschungsinstitut erwartet in seinem Gutachten die ___ Arbeitslosigkeit (steigen).

Вправа 13. Перекладіть словосполучення, зверніть увагу на переклад поширеного означення.

1) die ökologisch wirtschaftenden Betriebe; 2) eine wettbewerbsfähige qualitätsorientierte und unternehmerisch handelnde Landwirtschaft; 3) die nach dem Verwendungszweck eingeteilten landwirtschaftlichen Maschinen und Geräte; 4) die über Direktvermarktung absetzenden Bioprodukte; 5) die auf den Bauernhöfen ökologisch erzeugten Produkte; 6) die in Düsseldorf stattgefundene Internationale Messe für Molkereiprodukte; 7) ein durch Gebäude isolierter Lärm; 8) das durch Chemikalien verunreinigte Wasser; 9) die mit dem “Grünen Punkt” gekennzeichneten Verpackungen; 10) eine auf Initiative der Industrie gegründete Gesellschaft; 11) jedes fünfte auf dem Weltmarkt gehandelte Umweltprodukt.

Вправа 14. Перекладіть словосполучення, зверніть увагу на переклад Partizip I+zu.

1) der zu filtrierende Staub; 2) das zu regulierende System; 3) die einzuführenden Maßnahmen; 4) das auf dem Markt zu handelnde Produkt; 5) der zu isolierende Lärm.

Вправа 15. Перебудуйте підрядні означальні речення за зразком, перекладіть словосполучення.

Зразок: das Mikroklima, das zu schaffen ist – das zu schaffende Mikroklima.

1. Der Müll, der zu verbrennen ist. 2. Abfälle, die zu vermeiden sind. 3. Probleme, die zu betrachten sind. 4. Abfälle, die zu beseitigen sind. 5. Schädliche Faktoren, die auszuschalten sind. 6. Die Konzentration der Stoffe, die zu überprüfen ist. 7. Sonnenstahlen, die in Elektrizität umzuwandeln sind.

Вправа 16. Перекладіть речення.

1. Die zu besprechenden Probleme haben für uns eine große Bedeutung. 2. Der in unseren Wohngebieten zunehmende Lärm kann die Gesundheit schädigen. 3. Das von allen europäischen Ländern zu lösende Problem des Umweltschutzes ist heute von großer Bedeutung. 4. Das für die Reinwasserversorgung wenig geeignete Flusswasser erfordert fast immer eine kostspielige Aufbereitung. 5. Der mit beliebigem Kraftstoff zu betreibende Motor soll hygienisch und geräuschlos sein. 6. Die mit der Energieversorgung verbundenen Umweltprobleme erfordern eine entschlossene Politik der Energieeinsparung und der rationellen Energienutzung. 7. Mehrere für die Reinigung der Luft, Regulierung des Wasserhaushaltes sorgende grüne “Gesundheitsringe” sind Bestandteile des neuzeitlichen Städtebaus. 8. Der unsere Umwelt mit Gestank (смад) und Lärm belastende Straßenverkehr beeinträchtigt solche lebensnotwendigen Elemente wie Licht und Luft. 9. In den zu übersetzenden Artikeln sind viele unbekannte Wörter.

Вправа 17. Перекладіть речення.

1. Aufmerksam der Vorlesung des Dozenten folgend, konnten die Studenten dieses schwierige Problem verstehen. 2. Gut vorbereitet, ging der Student zur Prüfung. 3. In der Stadt Lwiw eingetroffen, fuhr die deutsche Delegation sofort in die Technische Universität. 4. Der Wissenschaftler, für seine Verdienste zum zweiten Male mit einem hohen Orden ausgezeichnet, arbeitete mit noch größerer Energie an der Erforschung des Problems. 5. Das Opernhaus in Dresden, von dem berühmten Architekten Semper errichtet, ist wunderschön. 6. Von der

notwendigen Planungsstruktur der wachsenden Stadt ausgehend, werden umfangreiche Umgestaltungsmaßnahmen ergriffen. Abgase, durch Autos, Fabriken und Kraftwerke erzeugt, sind gefährlich für Menschen, Tiere und Pflanzen. 8. Wohnbezirke und Wohnquartiere planend, berücksichtigen die Architekten die umgebende Landschaft.

Вправа 18. Перекладіть словосполучення.

1) канікули, які починаються завтра; 2) порошок, який неможливо розчинити; 3) працюючі на полі люди; 4); речення, яке важко зрозуміти; 5) спечений вчора бабусею пиріг; 6) прибулі в місто туристи; 7) діти, що купаються в озері; 8) помитий моєю сестрою посуд; поїзд, 9) який якраз відправляється; 10) деталь, яку потрібно сьогодні обробити;

14. Умовний спосіб I. Умовний спосіб II. (Der Konjunktiv I. Der Konjunktiv II.)

Вправа 1. Утворіть Konjunktiv I.

	Konjunktiv I der Gegenwart	Konjunktiv II der Vergangenheit
er		
es gibt		
er nimmt		
er kauft		
er fährt		
es ist		
er wartet		

Вправа 2. Утворіть Konjunktiv II.

	Konjunktiv II der Gegenwart	Konjunktiv II der Vergangenheit	Konditionalis (würde – Form)
du gehst			
er kommt			
ihr sagt			
sie liest			
wir fahren			
ich bitte			
Sie können			

Вправа 3. Перекладіть речення.

1. Wäre ich jetzt in Deutschland. 2. Ich möchte Mineralwasser trinken. 3. Ach, wenn ich ein größeres Auto hätte. 4. Könnten Sie mir bitte helfen. 5. Was hättest du gemacht, wenn du in den falschen Zug eingestiegen wärst? 6. Er würde kommen, wenn Sie ihn einladen würden. 7. Wenn Olga sich einen Einkaufszettel geschrieben hätte, hätte sie das Obst nicht vergessen.

Вправа 4. Напишіть речення в Konjunktiv II.

1. Wir (bleiben) lieber zu Hause. 2. Er (können) nicht leben, wenn er kein Radio (haben). 3. Was (tun) du, wenn du ein Millionär (sein). 4. Ich (kommen) gerne, wenn ich die Adresse (wissen). 5. Die Kinder (essen) die Suppe, wenn sie hungrig (sein). 6. Wenn ich Zeit (haben), (besuche) ich dich.

Вправа 5. Напишіть, про що мріє кожен член сім'ї.

*Зразок: Der Vater: Nie kann ich in Ruhe meine Zeitung lesen.
– Wenn ich meine Zeitung in Ruhe lesen könnte.*

1. Die Mutter: Mein Mann sitzt abends immer vor dem Fernseher.
2. Der Vater: Meine Frau redet so viel.
3. Der Sohn: Meine Eltern haben kein Verständnis für mich.
4. Die Tochter: Mein Bruder stört mich immer.
5. Der Sohn und die Tochter: Unsere Eltern sind so altmodisch.
6. Die Eltern: Bald Silberne Hochzeit! Die Zeit ist so schnell vergangen.

Вправа 6. Напишіть, що говорить Олег, в непрякій мові.

*Зразок: „Die Fahrt dauerte zwei Stunden“.
– Oleg sagt, die Fahrt dauere zwei Stunden.*

a) 1. „Meine Oma kommt zu Besuch“. 2. „Die Prüfung war ziemlich schwierig“. 3. „Die Praktikanten haben den Zug verpasst“. 4. „Ich verkaufe mein Auto“. 5. „Mein Opa trinkt kein Bier“. 6. „Meine Freundin verreist am Sonntag“. 6. „Mein Vater arbeitet in Köln“.

б) 1. Oleg hat uns erzählt: „Herr Müller hat ein neues Haus gekauft. 2. Es liegt im Zentrum. 3. Dieses Haus ist ein Zweifamilienhaus. 4. Das Haus gefällt ihm gut. 5. Die Familie freut sich darüber. 6. Hinter dem Haus liegt ein großer Park. 7. Jeden Abend geht Herr Müller dort spazieren“.

Вправа 7. Дайте відповідь на запитання.

*Зразок: Gehst du mit uns ins Museum? (Ich habe leider keine Zeit).
– Ich würde gern mitgehen, aber ich habe leider keine Zeit.*

1. Fliegst du mit nach Deutschland? (Meine Mutter ist krank). 2. Gehst du mit in die Mensa? (Ich muss zur Vorlesung). 3. Nimmst du an der Versammlung teil? (Ich muss zur gleichen Zeit einen Vortrag halten). 4. Fährst du mit Fahrrad? (Es ist kaputt). 5. Spielst du eine Partie Schach mit mir? (Ich habe heftige Kopfschmerzen). 6. Holst du Herrn Neuhoff vom Bahnhof ab? (Wir haben für heute Abend Theaterkarten).

Вправа 8. Перекладіть речення.

1. Würden Sie mir bitte helfen! 2. Könnten Sie mir bitte helfen! 3. Wie müssten (sollten) nach Ihrer Meinung diese Spielregeln sein? 4. Was könnten Sie sagen? 5. Wenn ich wüsste, was zu tun wäre. 6. Ich möchte mich bei Ihnen für Ihre Hilfe bedanken. 7. Seien Sie bitte so nett. 8. Ich hätte eine Frage an Sie. 9. Was wäre, wenn Sie nicht arbeiten müssten (sollten)? 10. Wie sollten die Häuser der Zukunft sein? 11. Ich hätte Sie gern einmal gesprochen. 12. Wir würden uns sehr freuen, wenn Sie uns das Geld überwiesen.

Вправа 9. Підкресліть дієслова в Konjunktiv та перекладіть речення.

1. Die Zeitungen teilten mit, Herr Norman Foster sei in Deutschland angekommen. 2. In seinem Interview heißt es, er arbeite momentan an 50 Projekten. 3. Der englische Architekt meint, er arbeite immer gern im Ausland. 4. Der Ingenieur bestand darauf, er müsse an der Konferenz teilnehmen. 5. Der Redner betonte, die Architektur könne überall schön sein. 6. Man sagt, er gehe nach Italien Architektur studieren. 7. Er hat gehört, dass eine deutsche Baufirma ihre Filiale in Moskau gegründet habe.

Вправа 10. Перекладіть речення, поясніть вживання Konjunktiv.

a) 1. Wenn ich Architekt wäre! 2. Wenn wir mit diesem Baumeister sprechen könnten! 3. Wenn wir die Möglichkeit hätten, auf dieser Baustelle zu arbeiten! 4. Hätte ich früher von dieser Baukonferenz gehört! 5. Wenn ich noch mehr Zeit hätte. 6. Könnte ich in diesem Baubüro arbeiten! 7. Wenn diese Firma genug Geld hätte. 8. Wenn die Prüfung nicht so schwer gewesen wäre, hätte ich sie bestanden.

б) 1. Er nahm ein Lineal auf und bewegte es, als schлüge e den Takt. 2. Er sprach Englisch so fließend, als ob er aus London käme. 3. Ich sehe heute noch alles so deutlich vor Augen, als wenn es gestern gewesen sei. 4. Er stand so gerade, als ob er einen Besenstiel geschluckt hätte. 5. Man betrachtete das Gerät so genau, als hätte man es noch nie gesehen. 6. Es ist so kalt, als wenn es schneite. 7. Sie hatte den Eindruck, als hörte ihr Freund gar nicht zu. 8. Er fährt, als ob er ein Rennfahrer wäre!

в) 1. Er wäre beinahe gefallen. 2. Vor Angst wäre er fast ohnmächtig geworden. 3. Es hätte ihm fast das Leben gekostet. 4. Beinahe wäre er an seinem Haus vorbeigefahren. 5. Mein Freund wäre in der Prüfung beinahe durchgefallen. 6. Der alte Mann wäre beinahe im Meer ertrunken. 7. Die Dame wäre beinahe gestürzt. 8. Die Fensterscheibe wäre bei so heftigem Wind fast zerbrochen. 9. Er hätte beinahe vergessen, mich zu Hause anzurufen.

г) 1. Wenn wir sehr wenige Treibhausgase erzeugten, so würden wir nicht unser Klima zu einem verhängnisvollen Abrutschen bringen können. 2. Wenn wir die Treibhausgasemissionen weltweit vermindern, holen wir die globale Erwärmung auf ein erträgliches Maß zurück. 3. Hätten wir uns mit neuen Umwelttechnologien angefreundet, würden wir heute keine Umweltkrise haben. 4. Wenn wir keine guten Fremdsprachenkenntnisse haben werden, können wir dann unsere Berufe nicht mehr vernünftig ausüben. 5. Wenn unsere anfängliche Hochschulausbildung ganz anders ausgesehen hätte, hätten wir heute kein Problem mit dem Umweltschutz.

Вправа 11. Уявіть собі, що Ви живете у 2050 році. Дайте відповіді на запитання в Konditionalis. Використайте слова в дужках.

1. Als was würden wir arbeiten? (Kosmonaut, Ökologe usw.), 2. Was würden wir essen? (Tabletten, Obst, Gemüse usw.). 3. Würden wir Auto fahren oder nur zu Fuß gehen (Flugzeug, Fahrrad usw.). 4. Würden wir Wälder haben und würden unsere Enkelkinder auf den Wiesen spielen? (der Wald – was ist das?). 5. Würden wir im Fluss baden? (nur Schwimmbad?). 6. Würden wir Abfälle (abfallarme Technologien oder Wiederverwertung?). 7. Würden wir Fische im Fluss haben? (nur in Becken?). 8. Würden junge Leute an Universitäten studieren? (wozu? Roboter werden arbeiten)

Вправа 12. Напишіть речення в прямій мові.

1. Der Student sagt, er habe alle Aufgaben rechtzeitig gemacht. 2. Der Dozent sagt, wir seien nicht die ersten, die auf diese Idee gekommen sind. 3. Ich habe gefragt, was er am Wochenende machen würde. 4. Mein Opa sagt, er habe starke Schmerzen im Rücken. 5. Die Kinder erzählen, sie seien vor Schreck stehen geblieben. 6. Der Politiker forderte die Abgeordneten, sie sollten seine Friedenspolitik unterstützen. 7. Paul erkläre, er wolle am Sonntag nach Berlin fahren. 8. Sie fragte Peter, ob er heute ins Kino gehe.

IV. Тестові завдання

1. Завдання для самоперевірки

Test 1

Вам пропонуються завдання для поточної самостійної перевірки знань з граматики. На кожне завдання є тільки одна правильна відповідь. Потрібно вибрати пропущене слово, словосполучення або відповідь.

Наприклад: 1. Der Zug ... in Ternopil.

a) halten; b) hält; c) halt; d) haltet

Правильна відповідь: 1-b.

Кожна правильна відповідь оцінюється одним балом.

Виконуйте тестові завдання без словника. Перевірте свої відповіді за ключами на с. 81

Оцінювання результатів тесту:

Кількість балів = оцінка

$$80 — 72 = 5$$

$$71 — 64 = 4$$

$$63 — 56 = 3$$

$$55 — 48 = 2$$

$$47 — 40 = 1$$

Якщо Ви помилились в завданнях, то потрібно повторити:

1-10 — відмінювання артиклів

11-15 — відмінювання „wer“

16-21 — відмінювання „kein“

22-26 — присвійні займенники

27-43 — часові форми дієслова

44-64 — прийменники

65-69 — наказовий спосіб Imperativ

70 — назви днів тижня

71-75 — ступені порівняння прикметників

76-80 — зворотні дієслова

1. Sie ist Leiterin ... Lehrstuhls für Deutsch.

a) der; b) des; c) dem; d) den

2. Sie halten ... Hund.

a) ein; b) eines; c) einem; d) einen

3. Sie nimmt das Matrikelbuch ... Studentin.
a) die; b) der; c) dem; d) den
4. Hast du ... Bruder?
a) einen; b) eines; c) ein; d) einem
5. Hast du ... Lehrer dein Studienbuch gegeben?
a) der; b) des; c) dem; d) den
6. Studierst du an ... Uni?
a) die; b) der; c) dem; d) den
7. Hat deine Hochschule ... Rechenzentrum?
a) einen; b) eines; c) einem; d) ein
8. Erhält er ... Stipendium?
a) eine; b) einer; c) ein; d) einem
9. ... Carl-Duisberg-Gesellschaft finanziert Austauschstudium.
a) das; b) der; c) die; d) den
10. Der Lehrer erklärt ... Wort.
a) den; b) das; c) die; d) der
11. ... hast du geholfen?
a) wem; b) wer; c) wen; d) wessen
12. ... hat gefragt?
a) wessen; b) wem; c) wen; d) wer
13. ... hast du gefragt?
a) wer; b) wen; c) wem; d) wessen
14. ... gehört das Haus?
a) wen; b) wem; c) wer; d) wessen
15. ... kontrolliert der Dozent?
a) wer; b) wessen; c) wen; d) wem
16. Ich habe ... Bruder.
a) keinen; b) keinem; c) kein; d) keiner
17. Er schreibt... Wort.

a) kein; b) keine; c) keinen; d) keines

18. Seine Hochschule hat ... Rechenzentrum,

a) keinen; b) keinem; c) keine; d) kein

19. Sie hat heute ... Deutschunterricht.

a) keine; b) keinen; c) kein; d) keiner

20. Wir brauchen ... Wörterbücher.

a) kein; b) keine; c) keinen; d) keines

21. Sie hat ... Heft.

a) kein; b) keinen; c) keine; d) keines

22. Hat ... Uni eine Bibliothek?

a) dein; b) deinen; c) deiner; d) deine

23. Hast du ... Vater das Studienbuch gezeigt?

a) dein; b) deinem; c) deinen; d) deines

24. Sie hat... eigenes Wörterbuch.

a) ihr; b) sein; c) keine; d) keinen

25. Er hat... eigenes Wörterbuch.

a) ihr; b) keine; c) sein d) seines

26. Meine Schwester hat ... Diplom als Chemieingenieur abgelegt.

a) ihre; b) ihren; c) ihr; d) sein

27. Wir ... einen Test.

a) schreibt; b) schreiben; c) schrieb; d) schriebt

28. Er... seine Arbeit zum Abschluss gebracht.

a) hast; b) habt; c) habe; d) hat

29. Er ... nach Moskau gefahren.

a) ist; b) bist; c) bin; d) hat

30. Ihr... schreiben.

a) wird; b) werden; c) werdet; d) wirst

31. Ich ... in die Mensa gegangen.

a) habe; b) bin; c) werde; d) ist

32. Ich ... in die Mensa gehen.
a) bin; b) werde; c) habe; d) ist

33. Er ... mich besucht.
a) ist; b) wird; c) werde; d) hat

34. Nachdem er die Hochschule absolviert ..., arbeitete er als Diplomingenieur.
a) hat; b) habt; c) hatte; d) war

35. Nachdem wir das Abitur gemacht ..., gingen wir auf die Hochschule.
a) haben; b) hatten; c) waren; d) hatte

36. Nachdem der Wissenschaftler die Ergebnisse seiner Untersuchung veröffentlicht ..., hielt er eine Vorlesung zu diesem Problem.
a) war; b) hat; c) hatten; d) hatte

37. Er ... ein neues Gerät.
a) entwickelte; b) entwickelten; c) entwickeln; d) entwickeltet

38. Das Ergebnis der Untersuchung ihm.
a) gehörten; b) gehörte; c) gehören; d) gehörtet;

39. Wo ... du gestern gewesen?
a) bist; b) ist; c) bin; d) seid

40. Wohin ... ihr gefahren?
a) sind; b) ist; c) bist; d) seid

41. Wir ... bei dieser Firma im Sommer gearbeitet.
a) sind; b) haben; c) seid; d) werden

42. Ich ... spät gekommen.
a) werde; b) wart; c) war; d) warst

43. Im ersten Jahr... an unserer Uni nur vier Fakultäten.
a) war; b) waren; c) wart; d) warst

44. Im Park gibt es einen modernen Sportkomplex... einem Schwimmbecken.
a) mit; b) für; c) ohne; d) auf

45. ... unserem Hauptgebäude gibt es eine Bibliothek.
a) auf; b) für; c) in; d) ohne

46. Das ist die Hochschule ... landwirtschaftlichen Maschinenbau.

a) mit; b) für; c) aus; d) von

47. Ich studiere ... der technischen Hochschule.

a) auf; b) aus; c) mit; d) an

48. Der erfahrene Lehrkörper ist ... unserer Hochschule tätig.

a) für; b) an; c) von; d) seit

49. ... unserem Lehrstuhl sind vier Professoren tätig.

a) an; b) für; c) nach; d) seit

50. Zweimal ... Jahr haben wir Ferien.

a) im; b) in; c) am; d) an

51. Unsere Stadt arbeitet... der Partnerstadt zusammen.

a) nach; b) aus; c) mit; d) seit

52. Der Sportkomplex gehört ... unserer Uni.

a) seit; b) für; c) zu; d) um

53. Ich studiere ... dem 1. September.

a) mit; b) seit; c) auf; d) ohne

54. Wir gehen in ... Park.

a) der; b) des; c) dem; d) den

55. Sie sind in ... Park.

a) dem; b) den; c) des; d) der

56. Der Stuhl steht an ... Tisch.

a) den; b) dem; c) der; d) des

57. Er stellt den Stuhl an ... Tisch.

a) der; b) des; c) dem; d) den

58. Wir sitzen ... Tisch.

a) für; b) am; c) an; d) aus

59. Setzen Sie sich ... den Tisch!

a) an; b) am; c) für; d) aus

60. Wo liegt das Buch? Es liegt auf... Tisch.

a) der; b) des; c) dem; d) den

61. Wo wohnt der Student?
a) ins Wohnheim; b) im Wohnheim; c) auf dem Wohnheim; d) vom Wohnheim;
62. Der Unterricht beginnt ... 8 Uhr.
a) in; b) im; c) am; d) um
63. Das Frühjahrssemester beginnt... Februar.
a) in; b) im; c) am; d) an
64. Unser Herbstsemester fängt ... ersten September an.
a) am; b) an; c) im; d) in
65. Was ist richtig?
a) Gebe mir bitte das Wörterbuch!
b) Gebst mir bitte das Wörterbuch!
c) Geb mir bitte das Wörterbuch!
d) Gib mir bitte das Wörterbuch!
66. Was ist richtig?
a) Nehme den Kugelschreiber!
b) Nimm den Kugelschreiber!
c) Nimmst den Kugelschreiber!
d) Nehmest den Kugelschreiber!
67. Was ist richtig?
a) Fahr nach Lwiw! b) Fährst nach Lwiw!
c) Fahre nach Lwiw! d) Fahren nach Lwiw!
68. Warum stehen Sie denn?
a) Setz dich doch! b) Setzen Sie sich doch!
c) Sitzen Sie doch! d) Setze doch!
69. Was ist falsch?
a) Liest er deutsch? b) Liest du deutsch?
c) Ich lese deutsch. d) Früher las du nicht deutsch.
70. Samstag ist ein anderes Wort für.
a) Sonntag; b) Freitag; c) Sonnabend; d) Montag
71. Ist das ein ... Gebäude?
a) imposantes; b) imposante; c) imposanter; d) imposanten
72. Du bist mein ... Freund.
a) beste; b) besten; c) am besten; d) bester

73. Meine Mutter ist... als mein Vater.
a) alt; b) älter; c) älteste; d) am ältesten
74. Seine Mutter ist so ... wie sein Vater.
a) älter; b) am ältesten; c) älteste; d) alt
75. Die Winterferien sind ... als die Sommerferien,
a) kurz; b) kürzeste; c) kürzer; d) am kürzesten
76. Ich interessiere ... für Sport.
a) dich; b) mich; c) sich; d) euch
77. Wie entwickelt... die Technik?
a) sich; b) mich; c) euch; d) uns
78. Wie hast du ... zur Prüfung verhalten?
a) mich b) uns; c) euch; d) dich
79. Ich weiß, dass ihr... für Deutsch interessiert,
a) uns; b) euch; c) mich; d) dich
80. Er sagt, dass wir... geändert haben,
a) euch; b) mich; c) uns; d) dich

Test 2

Оцінювання результатів тесту:

Кількість балів = оцінка

$$40 - 36 = 4$$

$$35 - 32 = 3$$

$$31 - 24 = 7$$

$$23 - 0 = 23$$

Перевірте свої відповіді за ключами на с. 81

Якщо Ви помилились в завданнях ..., то потрібно повторити:

1 – 10	– часові форми дієслова активного і пасивного стану
11 – 20	– модальні дієслова і модальні конструкції
21 – 30	– інфінітивні групи і звороти
31 – 35	– підрядні речення часу та підрядні означальні речення
36 – 40	– дієприкметники та дієприкметникові звороти

1. Виберіть правильний переклад речення.

Das Gerät wird gerüft.

- a) прилад перевірили;
- b) прилад перевіряють;
- c) прилад будуть перевіряти.

2. Виберіть правильний переклад речення.

Er wurde gelobt.

- a) він хвалив;
- b) він хвалить;
- c) його хвалили.

3. В якому реченні присудок виражає результат дії?

- a) Der Text wird übersetzt.
- b) Der Text wurde übersetzt.
- c) Der Text ist übersetzt.

4. Докінчіть речення.

Das Buch war sehr schnell ...

- a) gelesen; b) lesen; c) lasen

5. Докінчіть речення.

Weißt du, wie dieses Wort ...

- a) schreibt; b) geschrieben wird; c) schreiben wird.

6. Вставте пропущене слово.

Die Geschäfte ... einen Tag lang geschlossen.

- a) waren; b) war; c) werden

7. Докінчіть речення.

Mein Auto muss ...

- a) reparieren; b) repariert; c) repariert werden.

8. В якому реченні присудок виражає результат дії?

- a) Das Haus wird gebaut.
- b) Das Haus ist gebaut.
- c) Das Haus wurde gebaut.

9. Виберіть правильний переклад.

Er wird gefragt.

- a) Він питає. b) Його питають. c) Він питав.

10. Вставте пропущене слово.

Der Zug ... in Moskau angekommen.

a) muss; b) hat; c) ist

11. Вставте пропущене модальне дієслово.

Im Lesesaal... man nicht laut sprechen.

a) kann; b) darf; c) muss.

12. Вставте пропущене модальне дієслово.

Wir ... unsere Eltern lieben.

a) dürfen; b) können; c) sollen

13. Виберіть еквівалент до присудка в реченні.

Diese Arbeit musste vor zwei Tagen gemacht werden.

a)... war .. zu machen; b)... ist... zu machen; c)... hat ... zu machen.

14. Вставте пропущене слово.

Er ... den Brief zu schreiben.

a) ist; b) hat; c) wird.

15. Виберіть правильний переклад присудка в реченні.

Die Arznei ist täglich dreimal zu nehmen.

a) ... потрібно було ... приймати...;

b) ... можна було... приймати...;

c) ... потрібно... приймати... ;

16. Виберіть еквівалент до присудка в реченні.

Dieser Stoff lässt sich auch in der Medizin verwenden.

a) kann... verwendet werden;

b) muss... verwendet werden;

c) will... verwendet werden.

17. Виберіть правильний переклад присудка в реченні.

Das Telegramm ließ sich im Hotel schicken.

a) можна відправити;

b) можна було відправити;

c) потрібно було відправити;

18. Вставте пропущене слово.

Er ... neue Versuche anzustellen.

a) ließ; b) ist; c) hat

19. Виберіть правильний переклад присудка в реченні.

Wir hatten diese Ausstellung zu besuchen.

a) повинні відвідати; b) повинні були відвідати; c) відвідали;

20. Виберіть еквівалент до присудка в реченні.

Diese neue Regel muss oft wiederholt werden.

- a)... hat ...zu wiederholen;
- b) lässt sich ... wiederholen;
- c)... ist... zu wiederholen.

21. Докінчіть речення.

Ich habe einen Wunsch, nach Italien ...

- a) zu fahren; b) fahren; c) fuhren

22. Виберіть правильний переклад речення.

Ich bin froh, meine Eltern zu besuchen.

- a) Я був радий, коли батьки мене відвідали.
- b) Я був радий відвідати своїх батьків.
- c) Я буду радий відвідати своїх батьків.

23. Докінчіть речення.

Es fällt meinem Bruder nicht leicht, eine Fremdsprache ...

- a) erlernt; b) zu erlernen; c) erlernen.

24. Виберіть правильний переклад речення.

Er verspricht, die Prüfungen gut abzulegen.

- a) Він обіцяє добре здати екзамени.
- b) Він здав екзамени добре
- c) Він здає екзамени добре.

25. Докінчіть речення.

Die Hoffnung, die Prüfung gut..., erfüllte sich nicht.

- a) ablegen; b) abgelegt; c) abzulegen.

26. Докінчіть речення.

Es ist wichtig, sich auf die Prüfung gut ...

- a) vorbereiten; b) vorzubereiten; c) zu vorbereiten

27. Докінчіть речення.

Man soll das Gerät prüfen,

- a) statt genauere Angaben zu bekommen;
- b) um genauere Angaben zu bekommen;
- c) ohne genauere Angaben zu bekommen.

28. Дайте відповідь на запитання, докінчивши речення.

Zu welchem Zweck lesen wir die Fachzeitschriften?

Wir lesen die Fachzeitschriften,...

- a) ohne neue Information zu bekommen;

- b) statt neue Information zu bekommen;
- c) um neue Information zu bekommen.

29. Виберіть правильний переклад речення.

Der Student ging in den Lesesaal, statt nach Hause zu fahren.

- a) Студент пішов в читальний зал замість того, щоб їхати додому.
- b) Студент поїхав додому замість того, щоб йти в читальний зал.
- c) Студент пішов в читальний зал, не заходячи додому.

30. Дайте відповідь на запитання, докінчивши речення.

Mit welcher Absicht geht er heute in die Bibliothek?

Er geht heute in die Bibliothek,...

- a) statt dort ein Referat zu schreiben;
- b) um dort ein Referat zu schreiben;
- c) ohne dort ein Referat zu schreiben.

31. Виберіть правильний сполучник.

... ich Zeit hatte, las ich ein deutsches Buch.

- a) wenn; b) wann; c) als.

32. Докінчіть речення.

Sie erlernen eine Sprache schneller, ...

- a) als Sie oft wiederholen;
- b) wenn Sie oft wiederholen;
- c) bevor Sie oft wiederholen;

33 Виберіть правильний сполучник.

Ich treffe immer viele Bekannte,... ich in die Stadt gehe.

- a)wenn; b) bis; c) als.

34. Виберіть правильний переклад речення.

Der Kollege, dessen Buch ich lese, hat eine große Bibliothek.

- a) Колега, книгу якого я читаю, має велику бібліотеку.
- b) Колега читає книгу, яку він взяв в бібліотеке.
- c) Колега читає книги, які він бере в бібліотеці.

35. Виберіть правильний переклад речення.

Ich suche eine Wohnung, deren Miete nicht so hoch ist.

- a) Я шукаю квартиру, плата за яку була би для мене не дуже висока.
- b) Я шукаю квартиру, за яку можна платити недорого.
- c) Я шукаю квартиру, плата за яку не така висока.

36. Виберіть правильний переклад речення.

Der auszufüllende Fragebogen lag auf dem Tisch.

- a) Анкета, яку потрібно було заповнити, лежала на столі.
- b) Заповнена анкета лежала на столі.
- c) Приготовлена для заповнення анкета лежала на столі..

37. Виберіть еквівалент до даного речення.

Das ist eine gut gedachte Arbeit.

- a) Das ist eine Arbeit, die gut gedacht wird.
- b) Das ist eine Arbeit, die gut gedacht worden ist.
- c) Das ist eine Arbeit, die gut gedacht sein wird.

38. Виберіть правильний переклад речення.

Von der Richtigkeit seiner Idee überzeugt, setzte der Gelehrte die Forschung fort.

- a) Вчений, продовжуючи дослідження, переконував в правильності своєї ідеї.
- b) Переконаний в правильності своєї ідеї, вчений продовжував дослідження.
- c) Переконуючи в правильності своєї ідеї, вчений продовжував дослідження.

39. Виберіть правильний переклад речення.

Der Wissenschaftler, an den Problemen der Mikroelektronik intensiv arbeitend, hielt einen interessanten Vortrag.

- a) Вчений зробив цікаву доповідь про проблеми мікроелектроніки.
- b) Проблеми мікроелектроніки, над якими працював вчений, висвітлені в його доповіді.
- c) Вчений, який інтенсивно працює над проблемами мікроелектроніки, зробив цікаву доповідь.

40. Виберіть правильний переклад речення.

Der neue Stoff, in unserem Labor entwickelt, wird im Maschinenbau verwendet.

- a) Новий матеріал, розроблений в машинобудуванні, застосовують в нашій лабораторії.
- b) Новий матеріал, розроблений в нашій лабораторії, застосовують в машинобудуванні.
- c) Новий матеріал, який розробляють в нашій лабораторії, будуть застосовувати в машинобудуванні.

Test 3

s – ss – ß

1. Ich sa___ drau___en im Gra___.
2. Mein gro___er Bruder wei___ alles be___er.
3. Das mu___t du doch wi___en .
4. Das Kind hat na___e Fü___e.
5. In dieser Stadt gibt es drei Flü___e.
6. Ich habe einen Pa___verge___en.
7. Ohne Flei___ kein Prei___.
8. Auf der Terra___e stand eine Va___e mit einem Strau___wei___er Ro___en.
9. Ich wei___, da___ sie sü___e Kekse a___.
10. Ich möchte mit dir anst___en, aber du trinkst ja blo___ nur Mineralwa___er.
11. Der Bo___ lie___ mich rufen.
12. La___ deine Ta___e auf dem Tisch stehen.

2. Завдання для підсумкового контролю

Test I

1. Gibt es in der Bibliothek ... großen Lesesaal?
a. den
b. eines
c. eine
d. einen
2. Das ist ... Kind.
a. eine
b. ein
c. einen
d. einer
3. Ich esse Fisch. Was ... du?
a. essen
b. isst
c. esst
d. esse
4. Wer ... noch an der Universität?
a. studiere
b. studiert
c. studierst
d. studieren
5. Wann fährt ... nach Deutschland?
a. du
b. er
c. ihr
d. sie
6. Oleg ... aus der Ukraine.
a. sein
b. sind
c. seid
d. ist

Test II

1. ... Sie doch bitte Platz!
a. Nehmt
b. Nehmen
c. Nimm
d. Nehme
2. ... nicht so nervös, Olga!
a. Bist
b. Seid
c. Sei
d. Sein
3. Wir haben zwei
a. Auto
b. Autos
4. Der erste Frühlingsmonat heißt
a. Juni
b. September
c. März
d. Dezember
5. Wir helfen ... Großeltern.
a. die
b. der
c. den
d. dem
6. Die Arbeit ... ist nicht leicht.
a. den Lehrer
b. dem Lehrer
c. des Lehrers
d. der Lehrer

Test III

1. Wie fühlen ... deine Eltern?
 - a. dich
 - b. sich
 - c. uns
 - d. euch
2. Wo befindet ... der Lesesaal?
 - a. sich
 - b. mich
 - c. euch
 - d. dich
3. Ich ziehe ... den Bruder an.
 - a. mich
 - b. sich
 - c. -
 - d. dich
4. Er hat heute ... Unterricht.
 - a. kein
 - b. nicht
 - c. keinen
 - d. nichts
5. Ich verstehe den Satz
 - a. keinen
 - b. kein
 - c. nicht
 - d. nein
6. Wann fährt der Zug nach Berlin ... ?
 - a. an
 - b. ab
 - c. aus
 - d. am

Test IV

1. Die Mutter lobt ... Tochter.
 - a. seine
 - b. ihre
 - c. deiner
 - d. eurer
2. Ich kenne diesen Autor und ... Romane gut.
 - a. seinen
 - b. deinen
 - c. ihren
 - d. seine
3. Wir arbeiten in diesem ... Lesesaal gern.
 - a. hell
 - b. hellem
 - c. hellen
 - d. heller
4. Essen Sie gern ... Brötchen?
 - a. frische
 - b. frischen
 - c. frisch
 - d. frischer
5. Sein Bruder hat ein ... Fahrrad.
 - a. neu
 - b. neue
 - c. neues
 - d. neuen
6. Machst du keine ... Fehler?
 - a. grammatisch
 - b. grammatische
 - c. grammatischen
 - d. grammatischer

Test V

1. Wohnt er in ... Studentenwohnheim?
 - a. dem
 - b. den
 - c. das
 - d. der

	a. wandern	b. wandert
	c. wanderst	d. wandere
4. „Ich möchte ein blaues Hemd“. – „Soll ... dunkelblau sein?“	a. er	b. es
	c. sie	d. ihr
5. Ich ... dir die Lösung zeigen.	a. wird	b. werden
	c. werde	d. werdet
6. Wann wirst du deine Dienstreise...?	a. machst	b. macht
	c. mache	d. machen

Test VIII

1. Oleg, ... du in Deutschland schon einmal gewesen?	a. hast	b. habst
	c. bist	d. ist
2. Wann ist der Zug ...?	a. abfahren	b. abgefahren
	c. abfährt	d. abgefahren
3. Verzeihung! Ich habe Sie nicht	a. verstehen	b. geverstanden
	c. vergestanden	d. verstanden
4. Der ... Monat im Jahr ist Februar.	a. kürzere	b. kurz
	c. kürzeste	d. am kürzesten
5. Seine Bibliothek ist ... als meine.	a. reich	b. reicher
	c. die reichste	d. am reichsten
6. Welche Stadt hat ... Einwohner: Bonn oder Berlin?	a. mehr	b. viel
	c. vieler	d. meist

Test IX

1. Früher ... er viel Sport.	a. treibt	b. treibte
	c. trieb	d. triebt
2. Die Fußballmannschaft aus der Ukraine ... das Spiel.	a. gewann	b. gewann
	c. gewannte	d. gewann
3. Er ... mich vom Bahnhof gestern mit seinem Auto	a. holt ... ab	b. holtete ... ab
	c. holte ... ab	d. holtet ... ab
4. Anne hat viele Brieffreunde, ... geht sie oft zur Post.	a. denn	b. aber
	c. dann	d. darum

5. Fährst du nicht ... mit U-Bahn, ... mit dem Bus?
 a. weder ... noch
 b. nur ... sondern auch
 c. entweder ... oder
 d. sowohl ... als auch
6. Man sagt, ... er Medizin studiert.
 a. darum
 b. weil
 c. denn
 d. dass

Test X

1. Dieses Denkmal ... im Jahre 2002 restauriert.
 a. wurde
 b. werdet
 c. wird
 d. werden
2. Alle Zimmer ... von meiner Frau modern
 a. wird ... eingerichtet
 b. werden ... eingerichtet
 c. wird ... einrichten
 d. wurden ... einrichten
3. Blumen schenkt man ohne Papier und andere Geschenke
 a. muss verpacken werden
 b. musste verpackt werden
 c. müssen verpackt werden
 d. verpackt werden müssen
4. Du hast diese Ausstellung
 a. besuchen
 b. zu besuchen
5. Ich ... den Brief sofort zu schreiben.
 a. bin
 b. habe
 c. muss
 d. will
6. Dieses Bild ... in einem Museum in Berlin zu sehen.
 a. hat
 b. ist

Test XI

1. Ich möchte dich ... etwas bitten.
 a. nach
 b. um
 c. für
 d. wegen
2. ... hat er Sie gefragt?
 a. Wofür
 b. Wonach
 c. Worum
 d. Woran
3. Der Student sagt, ... er diese Regel nicht verstanden hat.
 a. dass
 b. ob
 c. weil
 d. wenn
4. Ich besuche heute meinen Freund, ... er krank ist.
 a. dann
 b. weil
 c. ob
 d. deshalb
5. ... ich Durst habe, trinke ich gern Tee.
 a. Wann
 b. Wen
 c. Wenn
 d. Als

6. Er war traurig, ... er großen Erfolg hatte.
a. weil	b. ob
c. falls	d. obwohl

Test XII

1. Nachdem er aus dem Ausland ..., erzählte er viel Interessantes.
a. kam	b. gekommen ist
c. gekommen war	d. gekommen hatte
2. Wir trafen viele Bekannte, ... wir gestern im Theater waren.
a. wenn	b. als
c. wann	d. nachdem
3. Er arbeitet bei Siemens, ... er sein Studium beendet hat.
a. bis	b. seit
c. während	d. wenn
4. Ich musste lange warten, ... meine Oma ans Telefon kam.
a. sobald	b. seitdem
c. wenn	d. bis
5. Er beeilte sich, ... wir nicht zu spät kommen.
a. damit	
b. um	
6. Er fährt zum Bahnhof mit dem Taxi, ... den Zug nicht
a. damit ... verpassen	
b. um ... verpassen	
c. um ... zu verpassen	
d. damit ... zu verpassen	

Test XIII

1. Die gestern ... Waren können wir nicht annehmen.
a. liefernden	b. gelieferten
2. Die regelmäßig Sport ... Menschen sind immer gesund.
a. treibenden	b. getriebenen
3. Kennst du den Jungen, ... dieses Auto gehört?
a. der	b. dessen
c. dem	d. den
4. Es gibt viele Firmen, bei ... man leicht eine Arbeit bekommt.
a. die	b. denen
c. den	d. ihnen
5. Dort ist das Haus, ... wir früher gewohnt haben.
a. das	b. wohin
c. in das	d. in dem
6. Mein Freund, ... Eltern in Warschau arbeiten, fährt oft nach Polen.
a. des	b. dessen
c. deren	d. denen

Test XIV

1. Er sagt: "Ich bin krank".
 - a. Er sagt, er ist krank.
 - b. Er sagt, er sei krank.
2. Die Praktikanten sagen: "Nächstes Mal fahren wir mit dem Zug".
 - a. Die Praktikanten sagen, nächstes Mal führen sie mit dem Zug.
 - b. Die Praktikanten sagen, nächstes Mal fahren sie mit dem Zug.
3. Es wäre gut, wenn er weniger arbeiten
 - a. werdet
 - b. wird
 - c. würde
 - d. wurde
4. Wenn Peter Zeit ..., würde er mich besuchen.
 - a. hat
 - b. hätte
 - c. habt
 - d. hatte
5. Ich wünschte, du ... mitkommen.
 - a. konntest
 - b. könntest
 - c. kannst
 - d. können
6. Wenn Elise gestern ..., würde ich sie besuchen!
 - a. angerufen habe
 - b. anruft
 - c. anriefe
 - d. angerufen hätte

Завдання А. Перекладіть речення.

1. Das Material für den Versuch hatte zwei Forderungen zu erfüllen.
2. Dieser Prozess ist mit Hilfe vom Spezialgerät zu kontrollieren.
3. Das Lehrbuch ließ sich wahrscheinlich in der Bibliothek unserer Universität leihen.
4. Die Gase haben die Eigenschaft, sich bei hohen Temperaturen praktisch ideal zu verhalten.
5. Statt im Wörterbuch nachzuschlagen, versuchte der Student, sich an dieses Wort zu erinnern.
6. Zwei Kilogramm Gold höchster Reinheit brauchte man, um die Spitze der Admiralität in St.Petersburg zu restaurieren.
7. Die im Reaktor eingesetzten Brennstoffe vertragen nur relativ niedrige Temperaturen.
8. Wäre unsere Annahme richtig, so könnte dieser Vorgang stattfinden.
9. Es sei betont, dass beim Erlernen einer Fremdsprache systematisch zu arbeiten ist.
10. Jeder Versuch, schlecht vorbereitet, kann selbstverständlich nicht gelingen.

Завдання Б. Перекладіть речення.

1. Der Widerstand des Kupfers ist etwas größer als der des Silbers.
2. Enthält der zu kontrollierende Luftraum Aerosole und radioaktive Gase, dann sind einige Prüfungsmethoden zu kombinieren.
3. Der Mensch wird fliegen, sich nicht auf seine Muskelkraft stützend, sondern auf die Kraft seines Verstandes (K. E. Ziolkowskij).

4. Es sei hier auf eine ganz andere Methode hingewiesen.
 5. Hätte dieser Text entsprechende Erläuterungen gehabt, so wäre er von jedem Lesenden viel leichter zu verstehen.
 6. Was wir ein Jahr nennen, ist einfach die Zeit, die die Erde braucht, um einen vollständigen Umlauf um die Sonne auszuführen.
 7. Es ist eine Batterie, mit deren Hilfe man die elektrische Energie der Atmosphäre speichern kann.
 8. Schon die Philosophen und Naturforscher des antiken Griechenlands versuchten, einzelne, die Entstehung der Lebewesen betreffende Fragen zu lösen.
 9. Um die Wirkungsweise eines Transistors besser verstehen zu können, sei kurz auf das Prinzip der Röhrenverstärkung eingegangen.
- Die Sonnenenergie lässt sich in Sonnenanlagen zur Erzeugung elektrischen Stromes nutzen.

Завдання В. Вставте правильно пропущений прийменник.

1. Freust du dich _____ das nächste Wochenende? 2. Ich freue mich _____ das Geschenk, das ich gestern bekommen habe. 3. Der Mann entschuldigt sich _____ seiner Frau _____ die Verspätung. 4. Ich passe heute Nachmittag _____ meinen kleinen Bruder auf. 5. Dieser Tisch besteht _____ Glas. 6. Er bedankt sich _____ seinen Eltern _____ die Hilfe. 7. Sie kümmert sich _____ ihre Kinder. 8. Er bemüht sich _____ einen neuen Job. 9. Ihr gebt euer ganzes Geld _____ Klamotten aus. 10. Ich beschäftige mich gern _____ der deutschen Sprache. 11. Wir beschweren uns _____ der Lehrerin _____ den Unterricht. 12. Sie diskutieren _____ ihren Freunden _____ Politik. 13. Du beteiligst dich aktiv _____ Unterricht. 14. Das Fernsehen berichtet _____ die Naturkatastrophe. 15. Ich entscheide mich _____ diese Reise. 16. Er ärgert sich _____ das Wetter. 17. Er bittet seinen Freund _____ Hilfe. 18. Wir antworten _____ eure Frage. 19. Er achtet _____ jedes Wort. 20. Sie regen sich _____ die Regierung auf. 21. Komm, wir fangen _____ dem Essen an. 22. Ich bewerbe mich _____ einen neuen Job. 23. Bitte hört _____ diesem Lärm auf. 24. Ich muss mich unbedingt _____ diesem Stress erholen. 25. Wir haben sehr _____ diesen Witz gelacht. 26. Ich denke viel _____ mein Leben nach. 27. Wir protestieren _____ die Steuererhöhung. 28. Ich interessiere mich sehr _____ dieses Projekt. 29. Hier geht es nicht _____ dich. 30. Kann ich _____ dir rechnen? 31. Wir müssen _____ unsere Rechte kämpfen. 32. Du gratulierst mir _____ meinem Geburtstag. 33. Sie leidet _____ einer schweren Krankheit. 34. Er leidet _____ dem kalten Wetter. 35. Es handelt sich _____ eine wichtige Angelegenheit. 36. Der Film handelt _____ einem Bankräuber. 37. Dieser Käse schmeckt _____ Schokolade. 38. Hier riecht es _____ Parfüm. 39. Ich helfe dir _____ den Hausaufgaben. 40. Er klagt _____ starke Schmerzen.

3. Ключі до тестів

Test 1

1-b	2-d	3-b	4-a	5-c	6-b	7-d	8-c	9-c	10-b
11-a	12-d	13-b	14-b	15-c	16-a	17-a	18-d	19-b	20-b
21-a	22-d	23-b	24-a	25-c	26-c	27-b	28-d	29-a	30-c
31-b	32-b	33-d	34-c	35-b	36-c	37-a	38-b	39-a	40-d
41-b	42-c	43-b	44-a	45-c	46-b	47-d	48-b	49-a	50-a
51-c	52-c	53-b	54-d	55-a	56-b	57-d	58-b	59-a	60-c
61-b	62-d	63-b	64-a	65-d	66-b	67-c	68-b	69-d	70-c
71-a	72-d	73-b	74-d	75-c	76-b	77-a	78-d	79-b	80-c

Test 2

1-b	2-c	3-c	4-a	5-b	6-a	7-c	8-b	9-b	10-c
11-b	12-c	13-a	14-b	15-c	16-a	17-b	18-c	19-b	20-c
21-a	22-c	23-b	24-a	25-c	26-c	27-b	28-c	29-a	30-b
31-a	32-b	33-a	34-a	35-c	36-a	37-b	38-b	39-c	40-b

Test 3

1. Ich saß draußen im Gras.
2. Mein großer Bruder weiß alles besser.
3. Das musst du doch wissen.
4. Das Kind hat nasse Füße.
5. In dieser Stadt gibt es drei Flüsse.
6. Ich habe einen Pass vergessen.
7. Ohne Fleiß kein Preis.
8. Auf der Terrasse stand eine Vase mit einem Strauß weißer Rosen.
9. Ich weiß, dass sie süße Kekse aß.
10. Ich möchte mit dir anstoßen, aber du trinkst ja bloß nur Minerallwasser.
11. Der Boss ließ mich rufen.
12. Lass deine Tasse auf dem Tisch stehen.

V. Довідник з граматики німецької мови

Порядок слів у реченні

В німецькій мові суворим правилом для порядку слів у реченні потрібно керуватися тільки для присудка, зокрема його змінюваної частини, бо незмінювана завжди стоїть на останньому місці. Для схематичного зображення використаємо такі символи: ■ - підмет, ▲ - змінювана частина присудка, ... - другорядні члени речення, ◀ - незмінювана частина присудка, ¿ - питальне слово.

Залежно від типу речення змінювана частина присудка може стояти або на другому місці (просте розповідне речення, питальне речення із питальним словом), або на першому (наказове речення, питальне речення без питального слова).

У простому розповідному реченні розрізняють прямий та зворотний порядок слів. При прямому порядку слів підмет стоїть на першому місці, на другому місці – присудок або його змінювана частина, після неї йдуть другорядні члени речення, у кінці речення стоїть незмінювана частина присудка:

- *Oleg fährt heute nach Berlin.* ■ ▲ ...
- *Er ist am Wochenende nach Kiew gefahren.* ■ ▲ ... ◀.

При зворотному порядку слів на першому місці стоїть другорядний член речення, на другому – присудок або його незмінювана частина, на третьому місці підмет, а незмінювана частина присудка займає останнє місце:

- *Heute fährt Oleg nach Berlin.* ... ▲ ■ ...
- *Am Wochenende ist er nach Kiew gefahren.* ... ▲ ■ ... ◀.

Розрізняють два типи питальних речень: з питальним словом і без питального слова. У питальних реченнях з питальним словом на першому місці стоїть питальне слово, на другому місці – змінювана частина присудка, потім підмет, другорядні члени речення, а в кінці стоїть незмінювана частина присудка:

- *Wohin fährt Oleg heute?* ¿ ▲ ■ ... ?
- *Wann ist er nach Kiew gefahren?* ¿ ▲ ■ ... ◀ ?

У питальних реченнях без питального слова на першому місці стоїть змінювана частина присудка, на другому місці – підмет, а в кінці – незмінювана частина присудка:

- *Fährt Oleg heute nach Berlin?* ▲ ■ ... ?
- *Ist er am Wochenende nach Kiew gefahren?* ▲ ■ ... ◀ ?

У **наказових реченнях** на першому місці стоїть також присудок:

➤ *Fahre am Wochenende nach Kiew!* ▲ ...!

Зверніть увагу! В розмовній мові часто трапляється стверджувальне запитання. Це звичайне розповідне речення, яке вимовляється з питальною інтонацією:

➤ *Sie sind Herr Brunner?* ■ ▲ ...?

Порядок слів у реченні з додатком в давальному і знахідному відмінках

У німецькій мові є ряд дієслів, після яких додаток завжди стоїть у давальному відмінку, наприклад: *helfen, gefallen, schmecken, passieren, gratulieren, gehören* та інші:

➤ *Was passiert dir?*

➤ *Ich helfe meinem Bruder immer.*

Значно більшою є група дієслів, після яких вживається два додатки – у давальному та знахідному відмінках. Порядок слів у цих реченнях такий:

а) якщо обидва додатки виражені іменником, то спочатку стоїть додаток у давальному відмінку, потім – у знахідному:

➤ *Oleg schenkt seiner Mutter schöne Blumen.*

б) якщо обидва додатки виражені займенником, то спочатку стоїть додаток у знахідному відмінку, потім – у давальному:

➤ *Oleg schenkt sie ihr.*

в) якщо один із додатків виражений займенником, то він стоїть перед додатком, який виражений іменником:

➤ *Oleg kauft schöne Blumen. Er schenkt sie seiner Mutter.*

<i>Oleg</i>	<i>schenkt</i>	<i>seiner Mutter</i>	<i>schöne Blumen.</i>
Wer?	schenkt	wem?	was?
Nominativ		Dativ	Akkusativ

<i>Oleg</i>	<i>schenkt</i>	<i>sie</i>	<i>seiner Mutter.</i>
Wer?	schenkt	was?	wem?
Nominativ		Akkusativ	Dativ

Артикль

Іменники в німецькій мові завжди пишуться з великої букви і вживаються переважно з артиклем, за допомогою якого визначається його рід (Maskulinum, Femininum, Neutrum), число (Singular, Plural) та відмінок (Nominativ, Genitiv, Dativ, Akkusativ). Розрізняють 2 види артиклів:

1) означений:

der – чоловічий рід (Maskulinum – *m*)

die – жіночий рід (Femininum – *f*)

das – середній рід (Neutrum – *n*)

die (для всіх родів) – множина (Plural – *Pl.*)

Зверніть увагу! *m*, *n*, *f* – позначення роду іменника в словниках, позначку *Pl.* мають іменники, що вживаються лише у множині.

2) неозначений:

чоловічий рід – ein

жіночий рід – eine

середній рід – ein

Множини немає

Вживання неозначеного та означеного артиклів

Неозначений артикль вживається:

а) коли предмет чи особа називаються вперше, коли вони невідомі або маловідомі тому, хто говорить чи слухає, тобто перед цим іменником можна поставити слово „якийсь“. Коли вони згадуються вдруге, то вживається означений артикль:

➤ *Das ist ein Buch. Das Buch ist interessant.*

➤ *Dort steht ein Student. Der Student ist traurig.*

б) коли говорять про предмет, не виділяючи в ньому особливих ознак, що відрізняють його від інших однорідних предметів:

➤ *Kennst du eine Kneipe, wo man in Ruhe reden kann?*

в) після дієслів **haben**, **besitzen**, **nennen**, **brauchen** і безособового виразу **es gibt**:

➤ *Ich habe eine Freundin. Hier gibt es einen Lesesaal.*

г) з іменниками, що виконують в реченні функцію предикатива:

➤ *Die Tuloe ist eine Blume.*

д) при порівнянні:

➤ *Er spricht wie ein Redner.*

Означений артикль вживається:

а) при повторному згадуванні:

➤ *Wir machen eine Übung. Die Übung ist nicht leicht.*

б) перед іменниками, які позначають єдині в своєму роді предмети (назви зірок, планет, пір року, місяців, днів тижня, річок, озер, морів, океанів, гір):

➤ *Der Himmel ist wolkenlos. Am Sonntag arbeite ich nicht. Im Juli ist es sehr heiß. Viele Touristen besuchen den Harz.*

в) коли предмет або особа вже добре відомі:

➤ *Der Dichter Taras Schewtschenko*

г) перед прикметниками у найвищому ступені та перед порядковими числівниками:

➤ *Gestern war der erste Mai.*

➤ *Er ist der beste Sportler.*

Артикль пропускається:

а) якщо перед іменником стоїть слово, яке замінює артикль (присвійний, вказівний, питальний, відносний, неозначений займенник; кількісний або дробовий числівник; означення, виражене іменником у родовому відмінку):

➤ *Gib mir dieses Buch.*

➤ *Dort liegt sein Heft.*

➤ *Geben Sie mir zwei Hefte.*

➤ *Dort stehen viele Studenten.*

➤ *Dort liegt Annas Heft.*

б) перед іменниками, що означають професію, національність або партійну приналежність:

➤ *Er ist Flieger.*

➤ *Er ist Ukrainer.*

➤ *Mein Großvater war Handwerker.*

в) перед речовинними та абстрактними іменниками:

➤ *Hier kann man Butter, Käse und Milch kaufen.*

➤ *Der Lehrer muss Geduld haben.*

➤ *Wo gewinnt man Kohle?*

г) перед іменниками, що означають ігри, музичні інструменти і вживаються з дієсловом spielen:

➤ *Schach spielen, Geige spielen, Tennis spielen.*

д) у звертанні:

➤ *Kollege Schulz! Liebe Mutti! Guten Tag, Frau Krause!*

е) у надписах, заголовках, вивісках:

➤ *Referat. Diktat. Post. Apotheke.*

Відмінювання артиклів

Іменник з артиклем (означеним чи неозначеним) відмінюється за відмінками, які відповідають на запитання:

Nominativ (називний відмінок)	wer? was?
Genitiv (родовий відмінок)	wessen?
Dativ (давальний відмінок)	wem? wo? wann?
Akkusativ (знахідний відмінок)	wen? was? wohin?

Таблиця відмінювання означеного та неозначеного артиклів

	Maskulinum m	Neutrum n	Femininum f	Plural
Nom.	der ein	das ein	die eine	die –
Gen.	des eines	des eines	der einer	der –
Dat.	dem einem	dem einem	der einer	den –
Akk.	den einen	das ein	die eine	die –

Відмінок іменника можна розпізнати, крім артикля, за закінченням:

а) Genitiv Singular чоловічого та середнього родів завжди має закінчення **-(e)s** або **-(e)n**:

- *das Wort - des Wortes* *der Staat - des Staates*
- *das Fenster - des Fensters* *der Student - des Studenten*

Іменники без артикля (часто в множині) вживаються не в Genitiv, а в Dativ з прийменником **von**:

- *die Versprechen von Politikern*

б) тільки невелика група іменників чоловічого роду має закінчення **-(e)n** в усіх відмінках однини, крім Nominativ:

- *der Kunde, des Kunden, dem Kunden, den Kunden*

в) всі іменники отримують закінчення **-n** в Dativ множини (крім іменників, які утворили множину за допомогою суфіксів **-s** або **-(e)n**):

- *mit den Freunden, mit den Kindern*

але: *mit den Autos, mit allen Kameras, mit den Frauen*

Іменник (Substantiv)

Іменники потрібно обов'язково запам'ятовувати з артиклями.

Часто від артикля залежить значення слова:

- *der Kiefer* – щелепа *die Kiefer* – сосна
- *der Flur* – коридор *die Flur* – поле, угіддя
- *der Messer* – лічильник *das Messer* – ніж
- *das Tor* – ворота, гол *der Tor* – дурень

Рід іменників в українській мові і німецькій інколи може збігатися:

- *der Tee, der Zucker* але: *die Milch*
- *die Akademie, die Schule* але: *das Institut, die Universität*
- *das Dorf* але: *die Stadt*
- *die Wohnung* але: *das Haus, das Zimmer*

Визначення роду іменників за їх значенням

До чоловічого роду (Maskulinum) належать:

а) більшість назв осіб та тварин чоловічої статі:

- *der Vater, der Lehrer, der Hase, der Hund*

б) назви пір року, місяців, днів тижня та частин доби:

- *der Sommer, der April, der Montag, der Morgen*
але: *die Nacht*

в) назви сторін світу та вітрів:

- *der Osten, der Norden, der Orkan, der Passat*

г) назви більшості гір:

- *der Harz, der Brocken, der Ural, der Kaukasus*
але: *die Karpaten, die Alpen*

д) назви опадів:

- *der Regen, der Schnee, der Nebel, der Hagel*

До жіночого роду (Femininum) належать:

а) більшість назв осіб та тварин жіночої статі:

- *die Mutter, die Tochter, die Kuh, die Ziege*
але: *das Weib, das Mädchen, das Fräulein, das Schaf, das Huhn*

б) більшість назв дерев і квітів:

- *die Birke, die Eiche, die Rose, die Nelke*
але: *der Ahorn, der Flieder, der Lorbeer, der Mohn, das Veilchen*

в) більшість назв фруктів та ягід:

- *die Birne, die Banane, die Aprikose, die Erdbeere*
але: *der Apfel, der Pfirsich, der Kürbis*

г) більшість назв німецьких річок:

➤ *die Oder, die Elbe, die Spree, die Weser, die Donau*

але: *der Main, der Rhein, der Neckar, der Inn, der Lech*

Зверніть увагу! а) іноземні назви річок переважно чоловічого

роду:

➤ *der Dnipro, der Bug, der Don, der Nil*

б) жіночого роду тільки назви річок, що закінчуються на **-e** або **-a**:

➤ *die Themse, die Desna, die Wolga*

До середнього роду (Neutrum) належать:

а) назви дітей та молодих тварин:

➤ *das Kind, das Ferkel, das Kalb, das Lamm*

в) більшість збірних понять:

➤ *das Volk, das Vieh, das Gras*

г) назви металів та інших хімічних елементів:

➤ *das Eisen, das Gold, das Kupfer*

але: *der Stahl, der Kobalt, die Platine, die Bronze*

б) назви більшості країн, частин світу, міст, островів (ці власні назви тільки тоді стоять з артиклем, коли вживаються з прикметником або означенням у родовому відмінку):

➤ *das heutige Europa, das schöne Ternopil, das sonnige Sizilien, das ganze Deutschland, das Berlin von heute, das Frankreich Ludwigs XIV*

але: *die Antarktis, die Schweiz, die Pfalz, der Irak, der Sudan, der Haag, die Krim, die Riviera, der Kaukasus*

Зверніть увагу! Назви країн із суфіксами **-ei**, **-ie**, **-e** – жіночого роду:

➤ *die Ukraine, die Mongolei, die Normandie*

Визначення роду іменників за їх формою

У деяких випадках рід іменників можна визначити за суфіксом (рідше за префіксом), хоча і тут можливі винятки.

До чоловічого роду (Maskulinum) належать іменники із суфіксами:

а) **-er, -ler, -ner, -ling** (назви істот):

➤ *der Arbeiter, der Schlosser, der Redner, der Lehrling*

б) **-ist, -ent, -ant, -at, -nom, -soph, -log, -graph, -arch, -et, -iker, -ot, -it** (іншомовні слова):

➤ *der Komponist, der Student, der Aspirant, der Kandidat, der Agronom, der Philosoph, der Paragraph, der Patriarch, der Poet*

в) **-or, -ig, -ich, -ismus**:

➤ *der Motor, der Käfig, der Teppich, der Organismus*

До жіночого роду (**Femininum**) належать іменники із суфіксами:

а) **-in** (назви осіб жіночої статі):

➤ *die Studentin, die Lehrerin, die Ministerin*

б) **-ung, -heit, -keit, -schaft, -ei**:

➤ *die Prüfung, die Schönheit, die Traurigkeit, die Metzgerei, die Gesellschaft*

в) **-e** (іменники, утворені від прикметників або від кореня дієслова):

➤ *die Kälte, die Breite, die Sprache, die Frage*

г) **-ie, -tät, -tion, -ät, -ik, -ur, -enz, -anz** (іншомовні слова):

➤ *die Poesie, die Universität, die Situation, die Diät, die Musik, die Natur, die Existenz, die Substanz*

До середнього роду (**Neutrum**) належать іменники із суфіксами:

а) **-chen, -lein, -zeug**:

➤ *das Mädchen, das Tischlein, das Werkzeug*

б) **-ett, -ment, -(i)um** (іншомовні слова):

➤ *das Ballett, das Argument, das Studium, das Datum*

але: *der Konsum, der Reichtum, der Irrtum*

в) префіксом **ge-** (збірні поняття):

➤ *das Gemüse, das Getreide, das Gebirge, das Geschlecht*

Деякі іменники мають подвійний рід:

а) при повністю однаковому значенні і формі:

➤ *der, das Meter; der, das Liter; der, das Filter*

б) при однаковому значенні, але дещо змінній формі:

➤ *der Schurz, die Schürze; der Spalt, die Spalte; der Quell, die Quelle; das Eck, die Ecke*

в) при повністю однакою формі, але дещо зміненому значенні:

➤ *der Kunde, die Kunde; der Gehalt, das Gehalt; der Flur, die Flur; der Messer, das Messer*

Невелика група іменників має разом із різними артиклями трохи відмінну форму (і різне значення):

➤ *der Akt, die Akte; die Backe, der Backen*

Утворення множини іменників

В німецькій мові майже всі іменники мають однину (Singular) і множину (Plural). Проте деякі іменники мають тільки однину:

➤ *der Regen, die Liebe, der Sport, die Kindheit, der Unterricht*

а інші – тільки множину:

➤ *die Eltern, die Geschwister, die Ferien, die Alpen*

Розрізняють п'ять способів утворення множини іменників:

1) за допомогою суфікса **-e** (з умлаутом або без умлаута)

а) більшість іменників чоловічого роду (часто односкладові):

без умлаута

➤ *der Tag - die Tage, der Arm - die Arme, der Abend - die Abende*

з умлаутом

➤ *der Sohn - die Söhne, der Zug - die Züge, der Baum - die Bäume*

б) деякі односкладові іменники жіночого роду (з умлаутом):

➤ *die Kuh - die Kühe, die Hand - die Hände, die Stadt - die Städte*

в) деякі іменники середнього роду (без умлаута):

➤ *das Jahr - die Jahre, das Schaf - die Schafe, das Recht - die Rechte*

г) деякі іншомовні слова:

➤ *der Ingenieur - die Ingenieure, das Institut - die Institute*

д) іменники із суфіксами **-sal, -nis** та **-ling**:

➤ *das Schicksal - die Schicksale, der Lehrling - die Lehrlinge*

Зверніть увагу! Іменники із суфіксом **-nis** подвоюють **-s** в множині:

➤ *die Kenntnis - die Kenntnisse, das Ereignis - die Ereignisse*

2) із суфіксом **-(e)n** (завжди без умлаута)

а) більшість іменників жіночого роду:

➤ *die Frage - die Fragen, die Schwester - die Schwestern*

Зверніть увагу! Іменники із суфіксом **-in** подвоюють **-n** в

множині:

➤ *die Studentin - die Studentinnen, die Freundin - die Freundinnen*

б) іменники чоловічого роду із суфіксом **-e**, які означають істот:

➤ *der Junge - die Jungen, der Hase - die Hasen*

А також іменники чоловічого роду, які втратили суфікс **-e**:

➤ *der Mensch - die Menschen, der Herr - die Herren*

в) такі іменники чоловічого роду:

➤ *der Staat - die Staaten, der Bauer - die Bauern*

г) іншомовні слова з наголошеними суфіксами **-ist, -ent, -ant, -at, -nom, -soph, -log, -graph, -arch, -et, -ot, -it**:

➤ *der Student - die Studenten, der Aspirant - die Aspiranten*

д) незначна кількість іменників середнього роду:

➤ *das Auge - die Augen, das Bett - die Betten, das Ohr - die Ohren*

3) із суфіксом **-er** (іменники з кореневими голосними **a, o, u, au** при цьому завжди отримують умлаут):

а) більшість односкладових іменників середнього роду:

➤ *das Buch - die Bücher, das Dorf - die Dörfer, das Bild - die Bilder*

б) незначна кількість іменників чоловічого роду:

➤ *der Wald - die Wälder, der Mann - die Männer, der Wurm - die Würmer, der Reichtum - die Reichtümer*

4) без суфікса:

а) більшість іменників чоловічого роду із суфіксами **-el, -en, -er** (з умлаутом чи без нього):

➤ *der Vater - die Väter, der Apfel - die Äpfel, der Garten - die Gärten, der Wagen - die Wagen, der Onkel - die Onkel,*

б) іменники середнього роду із суфіксами **-el, -en, -er, -chen, -lein, -sel**:

➤ *das Lager - die Lager, das Mittel - die Mittel, das Kissen - die Kissen, das Mädchen - die Mädchen, das Büchlein - die Büchlein, das Rätsel - die Rätsel*

в) два іменники жіночого роду (з умлаутом):

➤ *die Mutter - die Mütter, die Tochter - die Töchter*

г) іменники з префіксом **ge-** і з суфіксом **-e**:

➤ *das Gebäude - die Gebäude, das Gebirge - die Gebirge*

5) із суфіксом **-s**:

а) більшість іменників середнього та чоловічого родів з французької та англійської мов:

➤ *das Auto - die Autos, der Chef - die Chefs, das Hotel - die Hotels*

б) іменники, які закінчуються на голосний або дифтонг:

➤ *die Mutti - die Muttis, der Opa - die Opas*

в) складноскорочені слова, які закінчуються на голосний:

➤ *der Azubi - die Azubis, die Uni - die Unis*

але: *der PKW - die PKWs*

Особливі випадки утворення множини іменників

а) назви професій з **-mann** в більшості випадків утворюють множину зі словом **-leute**:

➤ *der Fachmann - die Fachleute, der Kaufmann - die Kaufleute*

всі інші іменники – із словом **-männer**:

➤ *der Schneemann - die Schneemänner*

➤ *der Staatsmann - die Staatsmänner*

б) деякі іменники утворюють множину за допомогою інших слів:

➤ *das Getreide - die Getreidearten, der Regen - die Regenfälle,*

➤ *das Obst - die Obstsorten, der Schmuck - die Schmucksachen*

в) деякі іменники з грецької та латинської мов мають паралельні форми множини:

➤ *das Komma - die Kommata (auch: Kommas)*

➤ *das Thema - die Themata (auch: Themen)*

➤ *das Examen - die Examina (auch: Examen)*

Відмінювання іменників

В німецькій мові розрізняють слабку, сильну і жіночу відміни іменників. Типи відмін визначають за формою однини, бо у множині всі іменники відмінюються однаково. В давальному відмінку множини всі іменники отримують закінчення **-n** (крім іменників, які утворили множину за допомогою суфіксів **-s** або **-(e)n**):

➤ *mit den Freunden, mit den Kindern*

але: *mit den Autos, mit allen Kameras, mit den Frauen*

Слабка відміна іменників

Слабка відміна характеризується закінченням **-(e)n** у всіх відмінках однини, крім називного.

До слабкої відміни належать тільки іменники чоловічого роду, які означають:

1) назви живих істот, які мають в називному відмінку однини на **-e**:

➤ *der Junge, der Knabe, der Löwe, der Bote, der Rabe, der Hase, der Neffe, der Riese, der Affe, der Zeuge;*

2) назви живих істот, які втратили **-e** в називному відмінку:

➤ *der Mensch, der Graf, der Held, der Herr, der Bär, der Ochs, der Prinz, der Fürst, der Hirt, der Spatz;*

3) похідні іменники, утворені за допомогою суфікса **-e**, які означають національність:

➤ *der Bulgare, der Däne, der Finne, der Franzose, der Grieche, der Pole, der Russe, der Rumäne;*

4) більшість іншомовних слів з суфіксами **-ist, -ent, -ant, -at, -nom, -soph, -log, -graf, -arch, -et, -it, -ot**:

➤ *der Komponist, der Student, der Aspirant, der Kandidat, der Agronom, der Philosoph, der Philolog, der Patriarch, der Poet, der Kosmopolit, der Patriot*

5) іменники, утворені за допомогою префікса **ge-** і суфікса **-e**:

➤ *der Gefährte, der Gehilfe, der Genosse, der Geselle;*

6) кілька іменників іншомовного походження чоловічого роду із суфіксами **-ant, -at, -et, -graph**, що означають предмети:

➤ *der Brilliant, der Diamant, der Foliant, der Konsonant, der Automat, der Komet, der Planet, der Paragraph, der Telegraph.*

Відмінювання іменників слабкої відміни

				Множина
Nom.	der Junge	der Mensch	der Student	die Jungen
Gen.	des Jungen	des Menschen	des Studenten	der Jungen
Dat.	dem Jungen	dem Menschen	dem Studenten	den Jungen
Akk.	den Jungen	den Menschen	den Studenten	die Jungen

Сильна відміна іменників

Сильна відміна характеризується закінченням *-(e)s* у родовому відмінку однини. До сильної відміни належать:

1) усі іменники чоловічого роду, що не належать до слабкої відміни:

➤ *der Tag, der Schüler, der Stuhl*

2) усі іменники середнього роду, крім іменника *das Herz*:

➤ *das Mädchen, das Haus, das Zimmer*

Зверніть увагу! Закінчення *-s* у родовому відмінку приймають іменники, що закінчуються на *-er, -el, -en, -chen, -lein, -e, -ig, -ich*; закінчення *-es* – іменники, що закінчуються на *-s, -ß, -x, -chs, -z, -tz, -st, -sch* або на декілька приголосних. Усі інші іменники можуть приймати закінчення *-es* або *-s*:

				Множина
Nom.	der Tag	das Kind	der Schüler	die Kinder
Gen.	des Tag(e)s	des Kind(e)s	des Schülers	der Kinder
Dat.	dem Tag	dem Kind	dem Schüler	den Kindern
Akk	den Tag	das Kind	den Schüler	die Kinder

Жіноча відміна іменників

До жіночої відміни належать усі іменники жіночого роду. Ознакою цієї відміни є відсутність закінчень у всіх відмінках однини:

				Множина
Nom.	die Frau	die Wohnung	die Universität	die Frauen
Gen.	der Frau	der Wohnung	der Universität	der Frauen
Dat.	der Frau	der Wohnung	der Universität	den Frauen
Akk	die Frau	die Wohnung	die Universität	die Frauen

Зверніть увагу! Іменники чоловічого роду *der Name* (ім'я), *der Gedanke* (думка), *der Frieden* (мир), *der Haufe* (купа), *der Wille* (воля), *der Glaube* (віра), *der Same* (насіння), *der Fels* (скеля), *der Buchstabe* (буква) й іменник середнього роду *das Herz* (серце) утворюють окрему групу. Усі ці іменники мають у родовому відмінку *-ns*, у давальному і знахідному *-n*. По особливому відмінюється слово *das Herz*:

Nom. der Name	der Gedanke	Nom. das Herz
Gen. des Name-ns	des Gedanke-ns	Gen. des Herz-ens
Dat. dem Name-n	dem Gedanke-n	Dat. dem Herz-en
Akk. den Name-n	den Gedanke-n	Akk. das Herz

Відмінювання власних імен

Власні імена мають у родовому відмінку, незалежно від роду, закінчення **-s**:

➤ *Goethes Werke, Peters Arbeit, Annas Buch*

Імена осіб чоловічого роду, що закінчуються на **-s, -x, -z, -sch, -ß** і імена жіночого роду на **-e, -ie**, мають у родовому відмінку закінчення **-(e)ns**:

➤ *Maxens Bruder, Franzens Aufgaben, Mariens Freundinnen*

В інших відмінках власні імена не мають закінчень.

Якщо перед власним іменем стоїть звання, титул (**Frau, General, Direktor**), то в родовому відмінку воно залишається без змін:

➤ *Der Vortrag Professor Pawliws. Der Befehl General Rublenkos.*

Зверніть увагу! Власні імена у родовому відмінку можна замінити конструкцією з прийменником **von**:

➤ *Annas Familie – Familie von Anna*

Перехід в іменники інших частин мови

В німецькій мові є велика кількість слів, які утворилися внаслідок переходу інших частин мови в іменник. Вони мають всі ознаки іменника і пишуться з великої букви:

➤ *das Essen, das Leben, das Vergissmeinnicht, das Deutsche, die Grünen, die Studierenden, der/die Angestellte, das Durcheinander, das Jenseits, das Viertel*

У функції іменника можуть виступати:

а) субстантивовані прикметники, особливо в сполученні зі словами **alles, allerlei, etwas, genug, nichts, viel, wenig**:

➤ *Wir wünschen alles Gute. Das ist im Wesentlichen richtig.*

➤ *Das Beste, was dieser Ferienort bietet, ist die Ruhe.*

➤ *Sie hat uns aufs Herzlichste/auf das Herzlichste begrüßt.*

б) субстантивовані дієслова (Infinitiv):

➤ *Das Lesen fällt mir schwer.*

➤ *Sie hörten ein starkes Klopfen.*

в) субстантивовані дієприкметники (Partizipien):

➤ *Er hat nichts/wenig/etwas/viel Bedeutendes geschrieben.*

➤ *Der Angeklagte beantwortete die Frage nicht.*

г) субстантивовані займенники:

- *Sie hatte ein gewisses Etwas.*
- *Er bot ihm das Du an.*
- *Wir standen vor dem Nichts.*
- *Er konnte Mein und Dein nicht unterscheiden.*

д) субстантивовані числівники для позначення цифр:

- *Er setzte alles auf die Vier.*
- *Sie fürchtete sich vor der Dreizehn.*
- *Der Zeiger nähert sich der Elf.*

е) субстантивовані порядкові числівники:

- *Die Miete ist am Ersten jedes Monats zu bezahlen.*
- *Er ist schon der Zweite, der den Rekord des vergangenen Jahres überboten hat.*
- *Jeder Fünfte lehnte das Projekt ab.*

є) субстантивовані прислівники, прийменники, сполучники, вигуки:

- *Es gab ein großes Durcheinander.*
- *Sie überlegte sich das Für und Wider genau.*
- *Das Danach war ihr egal. Ein vielstimmiges Ah ertönte.*

Складні слова

1. Складні іменники

Складний іменник може складатися з двох, трьох і більше слів, але основним у ньому є останнє слово, за яким завжди визначається рід складного іменника. Перша частина складного слова називається означальним словом. Складні слова мають два наголоси. Головний наголос падає на перше слово, а другорядний – на останнє:

- *die Arbeit + das Amt – das Arbeitsamt*
- *der Tisch + die Lampe – die Tischlampe*

Основним словом складного іменника може бути тільки іменник. Як означальне слово виступають різні частини мови:

а) **іменник** в однині і множині:

- *die Liebe + der Brief – der Liebesbrief*
- *die Wörter + das Buch – das Wörterbuch*

б) **дієслово** (його корінь або основа):

- *lesen + der Saal – der Lesesaal*
- *schreiben + der Tisch – der Schreibtisch*

в) **прикметник або прислівник** у короткій формі:

- *groß + die Mutter – die Großmutter*
- *neu + der Bau – der Neubau*

г) **прийменник**:

- *neben + die Straße – die Nebenstraße*
- *über + die Decke – die Überdecke*

2. Складні прикметники

а) іменник + прикметник:

- *preisgünstig, erntefrisch*

б) іменник + Partizip I:

- *wetterbestimmend, gesundheitsschädigend*

в) іменник + Partizip II:

- *sonnengereift, eisgekühlt*

г) дієслово + прикметник:

- *sterbenskrank, wissenswert*

д) прикметник + прикметник:

- *dunkelgrün, hellstimmig*

Слова, що входять до складу складного слова, приєднуються одне до одного або безпосередньо, або за допомогою сполучних елементів **-e, -(e)s, -(e)n, -er**:

- *die Handtasche, die Hundehütte, der Freundeskreis, das Dosenbier, der Rinderbraten*
- *situationsbedingt, lebensmüde, marktorientiert*

Деколи в різних регіонах використовуються різні сполучні елементи:

- *süddeutsch: Schweinsbraten*
- *norddeutsch: Schweinebraten*

В німецькій мові складні слова пишуться одним словом. Проте іноді, для уникнення збігу кількох голосних або так званих „фальшивих“ дифтонгів, можна писати через дефіс:

- *der Kameraassistent – der Kamera-Assistent*
- *der Kaffeeersatz – der Kaffee-Ersatz*
- *das Zooorchester – das Zoo-Orchester*
- *das Goetheinstitut – das Goethe-Institut*

Через дефіс можна писати складні слова:

а) для виділення окремих його складових:

- *das Nachdenken – das Nach-Denken*
- *die Hochzeit – die Hoch-Zeit*

б) для зручнішого читання, особливо запозичення з інших мов:

- *Arbeiter-Unfallversicherungsgesetz, Desktop-Publishing*

в) для уникнення можливого непорозуміння:

- *Drucker-Zeugnis und Druck-Erzeugnis,*
- *Musiker-Leben und Musik-Erleben*

г) при поєднанні рівнозначних прикметників:

- *physikalisch-chemisch-biologische Prozesse*

д) при збігу трьох однакових голосних чи приголосних:

- *Hawaii-Inseln, Schiff-Fahrt, Kaffee-Ersatz*

Іншомовні слова

В німецькій мові є велика кількість слів з інших мов так званих іншомовних слів. Особливо багато таких запозичень є з англійської мови. Англіцизми та новотвори заповнили сьогодні німецьку мову, що призвело до виникнення мовного суржику, який ще називають **Denglisch**. Ці запозичення набули поширення в усіх галузях життя німців, зокрема, таких як:

а) політика та економіка:

➤ *Boom, Job, Hearing, Telebanking, Outsourcing*

б) техніка та дослідження:

➤ *Blackout, Update, Online, E-Mail*

в) культура та дозвілля:

➤ *Jogging, Skateboard, Surfing, Wellness, Babysitter*

г) появився і ряд новотворів, яких насправді в самій англійській мові немає:

➤ *Handy, Dressman, Twen, Showmaster, Pullunder*

Всі іншомовні іменники мають різні артиклі:

➤ *die Homepage, der Monitor, das Layout*

Для визначення роду іншомовних іменників немає сталих правил. Визначальними при цьому є два фактори:

а) рід іменника в перекладі на німецьку мову або спорідненого німецького іменника:

➤ *das Chanson (франц. la chanson) nach das Lied*

➤ *der Star „Berühmtheit“ (англ. star) nach der Stern*

б) спосіб утворення іменника. Існує тенденція давати всім іменникам з однаковим закінченням однакові артиклі: **-age** (Femininum), **-ing** (Neutrum), **-ion** (Femininum):

➤ *die Menage, die Kartonage, die Jumelage, das Happening, das Aquaplaning, die Eskalation, die Frustration*

Займенник (Pronomen)

Особові займенники (Personalpronomen)

До особових займенників належать:

1. ich – я	wir – ми
2. du – ти	ihr – ви
3. er – він	sie – вони
sie – вона	Sie – Ви
es – воно	

Відмінювання особових займенників

Однина					
Nom.	ich	du	er	sie	es
Gen.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner
Dat.	mir	dir	ihm	ihr	ihm
Akk.	mich	dich	ihn	sie	es
Множина					
Nom.	wir	ihr	sie	Sie	
Gen.	unser	euer	ihrer	Ihrer	
Dat.	uns	euch	ihnen	Ihnen	
Akk.	uns	euch	sie	Sie	

Зверніть увагу! Особові займенники у родовому відмінку в сучасній німецькій мові вживаються рідко. Форми родового відмінка стали основою для утворення присвійних займенників.

Присвійні займенники (Possessivpronomen)

Кожному особовому займеннику відповідає певний присвійний займенник:

ich – mein (мій, моє)	meine (моя, мої)
du – dein (твій, твоє)	deine (твоя, твої)
er, es – sein (його)	seine (його)
sie – ihr (її)	ihre (її)
wir – unser (наш, наше)	unsere (наша, наші)
ihr – euer (ваш, ваше)	eure (ваша, ваші)
sie – ihr (їх)	ihre (їх)
Sie – Ihr (Ваш, Ваше)	Ihre (Ваша, Ваші)

Присвійні займенники відмінюються в однині як неозначений артикль, а в множині – як означений артикль.

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nom.	mein Bruder	meine Schwester	mein Buch
Gen.	meines Bruders	meiner Schwester	meines Buch(e)s
Dat.	meinem Bruder	meiner Schwester	meinem Buch
Akk.	meinen Bruder	meine Schwester	mein Buch
Plural (для всіх родів)			
Nom.	meine Brüder, Schwestern, Bücher		
Gen.	meiner Brüder, Schwestern, Bücher		
Dat.	meinen Brüdern, Schwestern, Büchern		
Akk.	meine Brüder, Schwestern, Bücher		

Зверніть увагу! У німецькій мові немає універсального присвійного займенника, який би відповідав українському займеннику „свій“. Там, де в українській мові вживається займенник „свій“, у німецькій мові використовується присвійний займенник відповідної особи:

- *Ich lese mein Buch.* – Я читаю свою книжку.
- *Du liest dein Buch.* – Ти читаєш свою книжку і т. д..

Вказівні займенники (Demonstrativpronomen)

Найбільш вживаними вказівними займенниками є:

dieser (цей), **diese** (ця), **dieses** (це); Pl. **diese** (ці)

jener (той), **jene** (та), **jenes** (те), Pl. **jene** (ті)

solcher (такий), **solche** (така), **solches** (таке); Pl. **solche** (такі)

derselbe (той), **dieselbe** (та), **dasselbe** (те); Pl. **dieselben** (ті)

derjenige (той самий), **diejenige** (та сама), **dasjenige** (те саме);

Pl. **diejenigen** (ті самі)

der, die, das; Pl. **die** – замість іменника (щоб уникнути повторення), На відміну від артикля, він завжди наголошений.

das, es – це

Займенники **dieser, jener, solcher** відмінюються як означений артикль.

- – *Möchten Sie diesen Schal?*
- – *Nein, dieser Schal ist mir zu teuer.*

У вказівних займенниках **derselbe** і **derjenige** відмінюються обидві частини, причому перша відмінюється як означений артикль, а друга – як прикметник:

- *Wir sehen wieder denselben Schüler.*
- *Der Lehrer hilft immer demselben Schüler.*

	m	f	n	Pl.
Nom.	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben
Gen.	desselben	derselben	desselben	derselben
Dat.	demselben	derselben	demselben	denselben
Akk.	denselben	dieselbe	dasselbe	dieselben

У ролі вказівних займенників вживаються **der, die, das**, Pl. **die**, які відрізняються від артикля тим, що в деяких відмінках мають відмінні від артикля форми і в реченні наголошуються:

- *Isst du den Kuchen? Nein, den kannst du essen.*
- *Sie traf ihre Freundin und deren Tochter.*
- *Wir arbeiten im Lesesaal des Instituts als auch in dem der Stadtbibliothek.*
- *Dieses Gedicht gehört zu denen, die allen gefallen.*

	m	f	n	Pl.
Nom.	der	die	das	die
Gen.	dessen	deren	dessen	deren
Dat.	dem	der	dem	denen
Akk.	den	die	das	die

Вказівні займенники *das*, *es* не відмінюються і часто вживаються в розмовній мові:

- – *Was ist das?* – *Das (Es) ist ein neuer Stadtplan.*
- – *Im Sommer machen unsere Studenten ein Praktikum in Deutschland.* – *Ja, ich weiß es.*

Неозначені займенники (Indefinitpronomen)

До неозначених займенників відносяться: *man*, *jemand*, *niemand*, *etwas*, *einer*, *keiner*, *jeder*, *kein*, *nichts*, *alles*. Деякі граматики відносять сюди і *einige*, *viele*, *beide*, *wenige*, *alle*, *sämtliche*. Часто вони вживаються і як іменники або прикметники.

Займенник *man* не відмінюється. Він служить підметом у неозначено-особових реченнях. Тоді дієслово стоїть у 3-ій особі однини, а на українську мову перекладається, як правило, дієсловом у 3-ій особі множини:

- *Zum Frühstück trinkt man Tee oder Kaffee.*
- *Im Zimmer spricht man leise.*

Займенники *jeder*, *jede*, *jedes*; у множині *alle*, *sämtliche*, *einige*, *viele*, *beide*, *wenige* відмінюються як означений артикль і можуть вживатися з іменником або самотійно:

- *Jedes Wort war gelogen.*
- *Man hat jeden durchsucht.*
- *Jedem das Seine.*
- *Du kannst nicht allen Menschen vertrauen.*
- *Sämtliche Dokumente sind verbrannt.*

Займенники *jemand*, *niemand* можуть змінюватися як неозначений артикль. Проте в розмовній мові вживається незмінювана форма:

- *Ich habe dort niemand(en) gesehen.*
- *Er will heute mit jemand(em) sprechen.*

Nom.	jemand	niemand,
Gen.	jemand(es)	niemand(es)
Dat.	jemand(em)	niemand(em)
Akk.	jemand(en)	niemand(en)

Займенники *einer (ein(e)s, eine), keiner (kein(e)s, keine,)* відмінюються як означений артикль в однині:

- *Hat einer mein Buch genommen? – Nein, keiner hat es genommen.*
- *Hast du ein Lexikon? – Ja, hier habe ich eins.*
- *Fragst du eine Expertin? – Ja, ich frage eine.*

Займенник *kein* заперечує лише іменник, який стояв би у стверджувальному реченні:

а) із неозначеним артиклем:

- *Ist das eine Kamera? – Ja, das ist eine Kamera. / Nein, das ist keine Kamera.*
- *Hast du einen Führerschein? – Ja, ich habe einen Führerschein. / Nein, ich habe keinen Führerschein.*

б) без артикля:

- *Sind Sie Programmierer? – Ja, ich bin Programmierer. / Nein, ich bin kein Programmierer.*

Займенник *kein* відмінюється в однині як неозначений артикль, а в множині – як означений.

Заперечення „*nicht*“ (Verneinung „*nicht*“)

На відміну від займенника *kein*, який заперечує тільки іменники, частка *nicht* може заперечувати будь-яку частину мови (в тому числі й іменник з означеним артиклем), і ставиться безпосередньо перед тим словом, яке вона заперечує.

При запереченні присудка частка *nicht* стоїть в кінці речення (якщо воно не дуже поширене, або перед невідмінюваною частиною присудка — тобто перед Partizip II, Infinitiv або відокремлюваним префіксом):

- *Ich habe das Bedeutungswörterbuch nicht.*
- *Meine Mutter arbeitet am Montag nicht.*
- *Er kommt morgen nicht an.*
- *Heute ist es nicht kalt.*
- *Sie wohnt nicht hier.*
- *Ich frage nicht dich.*
- *Wir gehen heute nicht ins Theater.*

Зверніть увагу! 1) У німецькому реченні є завжди тільки одне заперечення. Для заперечення використовують також слова *nie, niemals, nirgends, niemand, nichts* та інші:

- *Ich wundere mich nie (niemals).*
- *Niemand bleibt an diesem Tag zu Hause.*

2) Заперечення **ni** перекладається часткою **doch**, коли заперечується заперечне питання:

- *Kommst du morgen nicht?*
- *Doch, ich komme.*

Займенники **etwas**, **nichts** не відмінюються:

- *Er kann dir etwas Neues erzählen. Es gibt nichts Interessantes.*

Займенник „es“ (Pronomen „es“)

Займенник **es** вживається:

1. Як особовий займенник:

а) замість іменників середнього роду:

- *Das Fenster ist groß. Es ist offen.*
- *Вікно велике. Воно відчинене.*

б) замість частини речення

- *Er sagt nicht, dass er glücklich ist. Er sagt es nicht.*
- *Wie spät ist es? – Ich weiß es nicht. (Ich weiß nicht, wie spät es ist).*

2. Як вказівний займенник **це**.

- *Was soll es bedeuten? – Що це означає?*

3. Як безособовий займенник:

а) як підмет в безособових реченнях, які означають явища природи, пори року, дні тижня, пору доби:

- *Es regnet. – Іде дощ.*
- *Es schneit. – Іде сніг.*
- *Es ist Winter. – Зима.*
- *Es ist früh. – Рано.*
- *Es ist dunkel. – Темно.*
- *Es ist 10.00 Uhr. – 10 година.*

б) у сталих словосполученнях:

- *Wie geht es dir?*
- *Es geht.*
- *Es gibt im Wald viele Pilze.*

в) на початку в безособових реченнях (якщо на початку стоїть інший член речення, тоді **es** не вживається):

- *Es wohnen viele Leute auf dem Bauernhof. – Auf dem Bauernhof wohnen viele Leute.*
- *Es wird hier getanzt. – Hier wird getanzt.*

Зверніть увагу! Після звороту **es gibt** додаток завжди стоїть у знахідному відмінку.

Дієслово (Verb)

В німецькій мові є 6 часових форм дійсного способу три минулих часи: **Präsens** (теперішній час), **Imperfekt/Präteritum** (минулий розповідний час), **Perfekt** (минулий розмовний час), **Plusquamperfekt** (давноминулий час), **Futur I** (майбутній час) і **Futur II** (завершений майбутній час).

Для утворення цих часових форм важливо знати 3 основні форми дієслова, особливо сильної і неправильної дієвідміни (див. *Довідник*): **Infinitiv** (неозначена форма), **Imperfekt/Präteritum** (минулий розповідний час), **Partizip II** (дієприкметник II):

Infinitiv	Imperfekt	Partizip II
➤ <i>lernen</i>	<i>lernte</i>	<i>gelernt</i>
➤ <i>singen</i>	<i>sang</i>	<i>gesungen</i>
➤ <i>kennen</i>	<i>kannte</i>	<i>gekannt</i>

За типом дієвідміни в німецькій мові розрізняють:

- 1) **слабкі дієслова** (schwache Verben): *wohnen, studieren, leben, arbeiten, fragen, sagen*
- 2) **сильні дієслова** (starke Verben): *sprechen, fahren, heißen, lesen, kommen, beginnen, gehen*
- 3) **неправильні дієслова** (unregelmäßige Verben): *sein, haben, werden, wollen, können, wissen, denken*

Префікси дієслів (Verbalpräfixe)

Префікси в німецькій мові, на відміну від української мови, можуть бути відокремлюваними і невідокремлюваними.

Невідокремлювані префікси *be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-* завжди ненаголошені і при відмінюванні ніколи не відокремлюються. Більшість дієслів із цими префіксами вимагають Akkusativ і називаються перехідними дієсловами (transitive Verben):

- *Der Lehrer beantwortet meine Frage.*
- *Mein Freund erzählt eine Geschichte.*

Невідокремлювані префікси вказують на:

be-	цілеспрямовану дію
er-	досягнення результату дії
ent-	віддалення, рух від початкової точки
miss-	неправильність, невдалий характер дії
ver-	переміщення, віддалення, поступове згасання
zer-	розпадання, подрібнення, руйнування

Відокремлювані префікси *ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, her-, vor-, zu-, zurück-* та інші завжди наголошені і відокремлюються (крім підрядних речень) при відмінюванні дієслова в Präsens, Imperativ та Imperfekt й стоять в кінці речення:

- *Der Praktikant kommt auf dem Bauernhof an.*
- *Ich stand um 7 Uhr auf.*
- *Ziehe dich warm an!*

Відокремлювані префікси вказують на:

ab-	віддалення
an-	наближення, з'єднання
auf-	відкривання, рух вгору
aus-	напрямок руху зсередини назовні, відокремлення і відхилення
bei-	наближення, сумісність
ein-	напрямок руху всередину
mit-	сумісність дії
her(aus)	напрямок руху зсередини назовні
vor-	передуювання дії, здійснення дії напоказ
zu-	закриття, спрямованість дії, завершення процесу
zurück-	зворотний рух

Префікси *durch-, um-, über-, unter-, wieder-, voll-* бувають то відокремлюваними (наголошеними), то невідокремлюваними (ненаголошеними). Залежно від цього змінюється значення слова:

- *übersetzen – перекладати*
- *Ich übersetze diesen Text ohne Wörterbuch.*
- *übersetzen – перевозити, переправлятися (через річку)*
- *Wir setzen ans andere Ufer über.*

Часові форми дієслова

Теперішній час дієслів (Präsens)

Präsens вживається для позначення дії:

- а) що відбувається у даний момент (в момент мовлення):
 - *Ich schreibe einen Brief. Ich lerne gerade Deutsch.*
- б) загальноприйнятої:
 - *Die Würde des Menschen ist unantastbar. Der Tag hat 24 Stunden*
- в) що постійно повторюється:
 - *Jährlich findet die berühmte Leipziger Messe statt.*
 - *Ich gehe jeden Montag schwimmen.*

г) минулого часу як стилістичний засіб для пожвавлення розповіді (historisches Präsens):

➤ *Im Jahre 79 n. Chr. bricht der Vesuv aus und verschüttet die Stadt Pompeji.*

д) що відбулася в минулому, але триває до цього моменту:

➤ *Familie Brunner lebt seit 12 Jahren in Göppingen.*

е) майбутнього часу, особливо в розмовній мові:

➤ *Morgen fahren wir nach Berlin.*

Схема особових закінчень дієслів в Präsens

Однина	Множина
1. ich (я) - e	1. wir (ми) - en
2. du (ти) - (e)st	2. ihr (ви) - (e)t
3. er (він) sie (вона) - (e)t es (воно)	3. sie (вони) - en Sie (Ви) - en

Особливості відмінювання слабких і сильних дієслів у Präsens:

1) Дієслова, основа яких закінчується на **-d**, **-t**, або на **-m**, **-n** з попереднім приголосним, крім **-r** (**-dm**, **-tm**, **-dn**, **-gn**, **-fn**, **-chn**, **-tn**), у 2-й і 3-й особах однини та в 2-й особі множини між основою і особовим закінченням мають **-e**:

➤ *arbeiten – du arbeitest; er, ihr arbeitet*

➤ *baden – du badest; er, ihr badet*

➤ *öffnen – du öffnest; er, ihr öffnet*

➤ *atmen – du atmest; er, ihr atmet*

➤ *zeichnen – du zeichnest; er, ihr zeichnet*

➤ *widmen – du widmest; er, ihr widmet*

➤ *але: lernen – du lernst; er, ihr lernt*

2) Дієслова, основа яких закінчується на **-s**, **-ß**, **-x**, **-z**, не мають у 2-й особі однини **-s**. У них збігаються 2-а і 3-я особа однини:

➤ *heißen – du, er heißt*

➤ *faxen – du, er faxt*

➤ *lesen – du, er liest*

➤ *sitzen – du, er sitzt*

3) У 2-й та 3-й особах однини:

а) сильні дієслова з кореневими голосними **-a-**, **-o-** і дієслова з дифтонгом **-au-** приймають умлаут:

➤ *fahren – du fährst, er fährt;*

➤ *graben – du gräbst, er gräbt;*

➤ *stoßen – du stößt, er stößt;*

➤ *laufen – du läufst, er läuft.*

- *In meiner Kindheit gab es noch schöne lange Sommer. Ich verbrachte einen großen Teil des Sommers an der frischen Luft. Wir wohnten damals in einem kleinen Dorf an der Desna.*

Утворення Imperfekt

а) дієслова слабкої дієвідміни та модальні дієслова утворюють Imperfekt від основи дієслова за допомогою суфікса **-te**, модальні дієслова втрачають при цьому умлаут:

- *machen – machte fragen – fragte*
 ➤ *können – konnte müssen – musste*

Дієслова, основа яких закінчується на **-d, -t** та **-m, -n** з попереднім приголосним (крім **-r**) утворюють Imperfekt за допомогою суфікса **-ete**:

- *arbeiten – arbeitete widmen – widmete*

б) дієслова сильної дієвідміни утворюють Imperfekt зміною кореневої голосної:

- *kommen – kam fahren – fuhr*

в) неправильні дієслова в Imperfekt змінюють кореневу голосну і приймають суфікс **-te**:

- *nennen – nannte denken – dachte*

Зверніть увагу! а) відокремлювані префікси в Imperfekt відокремлюються:

- *Der Zug fuhr um 9 Uhr ab.*
 ➤ *Er stand im Sommer früh auf.*

б) Imperfekt 2-ої особи однини та множини вживається рідко.

Частіше тут використовують Perfekt.

- *Bist du am Wochenende ins Kino gegangen?*
 ➤ *(не говорять: Gingst du am Wochenende ins Kino?)*

Особові закінчення дієслів у Imperfekt

ich	–	wir	– (e)n
du	– (e)st	ihr	– (e)t
er, sie, es	–	sie, Sie	– (e)n

ich	<i>arbeitete</i>	<i>konnte</i>	<i>fuhr ab</i>	<i>half</i>	<i>war</i>	<i>hatte</i>
du	<i>arbeitetest</i>	<i>konntest</i>	<i>fuhrst ab</i>	<i>halfst</i>	<i>warst</i>	<i>hattest</i>
er, sie, es	<i>arbeitete</i>	<i>konnte</i>	<i>fuhr ab</i>	<i>half</i>	<i>war</i>	<i>hatte</i>
wir	<i>arbeiteten</i>	<i>konnten</i>	<i>fuhrten ab</i>	<i>halfen</i>	<i>waren</i>	<i>hatten</i>
ihr	<i>arbeitetet</i>	<i>konntet</i>	<i>fuhrtet ab</i>	<i>halfet</i>	<i>wartet</i>	<i>hattet</i>
sie, Sie	<i>arbeiteten</i>	<i>konnten</i>	<i>fuhrten ab</i>	<i>half</i>	<i>waren</i>	<i>hatten</i>

Минулий розмовний час (Perfekt)

Perfekt вживається:

а) у розмові та коротких повідомленнях:

- *Wo ist er? Er ist zum Stadion gegangen.*
- *Hat er die Hausaufgaben schon gemacht?*

б) для позначення дії, яка відбулася в минулому, але ще триває в даний момент:

- *Sie haben um 14 Uhr angefangen, Fußball zu spielen.*

Схема утворення Perfekt

Perfekt = **haben/sein** (в Präsens) + **Partizip II** (відмінюваного дієслова)

- *Gestern hat die Mutter eine neue Aktentasche gekauft.*
- *Die Kinder sind in den Hof gelaufen.*

У розповідному реченні допоміжне дієслово стоїть на другому місці і узгоджується з підметом, а **Partizip II** – в кінці речення (незмінювана частина присудка).

Утворення Partizip II

а) **Partizip II слабких дієслів** утворюється від основи дієслова за допомогою префікса **ge-** та суфікса **-(e)t**:

Infinitiv	Partizip II
<i>mach – en</i>	<i>ge – mach – t</i>
<i>leg – en</i>	<i>ge – leg – t</i>
<i>arbeit – en</i>	<i>ge – arbeit – et</i>
<i>bild – en</i>	<i>ge – bild – et</i>

б) **Partizip II сильних дієслів** утворюється від основи дієслова за допомогою префікса **ge-** і суфікса **-en**, більшість дієслів змінюють при цьому кореневий голосний:

Infinitiv	Partizip II
<i>lieg – en</i>	<i>ge – leg – en</i>
<i>schreib – en</i>	<i>ge – schrieb – en</i>
<i>fahr – en</i>	<i>ge – fahr – en</i>

в) дієслова з невідокремлюваними префіксами (**be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-**) та з суфіксом **-ier** утворюють **Partizip II** без префікса **ge-**:

Infinitiv	Partizip II
<i>beantwort – en</i>	<i>beantwort – et</i>
<i>verlier – en</i>	<i>verlor – en</i>
<i>studier – en</i>	<i>studier – t</i>

г) префікс **ge-** в **Partizip II** дієслів з відокремлюваними префіксами стоїть між відокремлюваним префіксом і основою дієслова:

Infinitiv	Partizip II
<i>aufmachen</i>	<i>auf – ge – macht</i>
<i>aufgeben</i>	<i>auf – ge – geben</i>
<i>abschreiben</i>	<i>ab – ge – geschrieben</i>

З допоміжним дієсловом *haben* утворюють Perfekt:

- Усі перехідні дієслова:
 - *Ich habe erzählt. Sie hat gelesen.*
- Безособові дієслова:
 - *Es hat geregnet. Es hat geschneit.*
- Всі дієслова із зворотним займенником **sich**:
 - *Ich habe mich gewaschen. Er hat sich erinnert.*
- Неперехідні дієслова, що виражають тривалий стан спокою:
 - *Ich habe geschlafen. Er hat gearbeitet. Sie hat ihm geholfen.*
- Модальні дієслова:
 - *Er hat es nicht gewollt. Wir haben es nicht gekonnt.*

З допоміжним дієсловом *sein* утворюють Perfekt:

- Неперехідні дієслова, що означають напрям руху або зміну місця:
 - *Ich bin gegangen. Er ist gefahren.*
- Неперехідні дієслова, що означають зміну стану, кінець стану або початок нового:
 - *Er ist sofort eingeschlafen.*
- Такі дієслова: **sein, werden, bleiben, begegnen, geschehen, gelingen, folgen, misslingen**:
 - *Wo bist gestern gewesen?*
 - *Ich bin den ganzen Tag zu Hause geblieben.*
 - *Er ist einem Ausländer begegnet.*

Зверніть увагу! а) дієслова *haben, sein* і модальні дієслова часто вживаються не в Perfekt, а в Imperfekt:

- *Er war gestern im Institut und hat mit unserem Professor gesprochen.*
- *Du hast meine Vase zerbrochen! – Tut mir Leid, das wollte ich nicht.*

б) деякі дієслова (**schwimmen, rudern, paddeln, segeln, bummeln, tanzen**) можуть вживатися з **haben**, якщо означають тривалість дії та із **sein**, якщо означають напрям руху або зміну місця:

➤ *Sie hat eine Stunde lang geschwommen. Sie ist zu der Insel geschwommen.*

Давньоминулий час (Plusquamperfekt)

Plusquamperfekt вживається для позначення минулої дії, що відбулася раніше від іншої дії в минулому.

➤ *Die Studenten stürmten aus dem Hörsaal. Es hatte eben geläutet.*

➤ *Oleg ging gestern Abend um 8 Uhr ins Bett, denn er war schon um 5 Uhr aufgestanden.*

Plusquamperfekt вживається часто у підрядних реченнях часу зі сполучниками **nachdem** та **als**:

➤ *Nachdem er eine Stunde geschwommen hat, lag er am Strande.*

➤ *Als er die Schule beendet hatte, begann er am Institut für Fremdsprachen zu studieren.*

Схема утворення Plusquamperfekt

Plusquamperfekt = hatte /war + Partizip II відмінюваного дієслова

➤ *ich hatte gelesen*

➤ *er war gelaufen*

Так само **Plusquamperfekt** може вживатися у простому реченні, зміст якого тісно пов'язаний з попереднім чи наступним реченням:

➤ *Gestern kamen zu mir zwei Freundinnen. Wir sahen fern und tranken Tee.*

➤ *Ich gab das Buch in der Bibliothek ab. Ich hatte es gelesen.*

Майбутній час (Futur I)

Futur I вживається:

а) для позначення дії, яка відбуватиметься в майбутньому:

➤ *Wir werden gleich das Dorf zeigen.*

➤ *Ich werde bestimmt pünktlich sein. Du wirst schweigen.*

б) для вираження рішучої вимоги, наказу:

➤ *Du wirst hier bleiben!*

в) зі словом **wohl** для вираження припущення:

➤ *Wo ist Oleg? – Er wird sich wohl auf seine Prüfung vorbereiten.*

Схема утворення Futur I

Futur I = werden (в Präsens) + **Infinitiv I** відмінюваного дієслова

➤ *ich werde lesen, er wird laufen*

За особами і числами змінюється тільки **werden**:

ich werde	wir werden
du wirst	ihr werdet
er	sie werden
sie wird	Sie werden
es	

Якщо у реченні є обставини часу, які вказують на те, що дія відбудуватиметься в майбутньому, тоді можна вживати **Präsens** дієслів:

➤ *Ich besuche dich morgen. In einer Woche fahren wir nach Berlin.*

Майбутній завершений час (Futur II)

Futur II вживається

а) для позначення завершеної дії в майбутньому:

➤ *Morgen werde ich die Angelegenheit erledigt haben.*

б) зі словом **wohl** для вираження припущення:

➤ *Er wird wohl mit dem Zug nach Berlin gefahren sein.*

Схема утворення Futur II

Futur II = werden (в Präsens) + **Infinitiv II** відмінюваного дієслова

➤ *ich werde gelesen haben*

➤ *er wird gelaufen sein*

Модальні дієслова (Modalverben)

До модальних дієслів належать такі дієслова: **können, dürfen, müssen, sollen, wollen, mögen**. Вони виражають не саму дію, а ставлення до дії. У реченні модальне дієслово стоїть на другому місці і узгоджується з підметом. Основне дієслово стоїть у кінці речення в **Infinitiv**.

➤ *Ich fahre morgen mit.*

➤ *Ich kann (darf, muss, möchte, will, soll) morgen mitfahren.*

Зверніть увагу! Дієслово *lassen* залежно від контексту

а) крім свого основного значення (залишати, спонукати когось до дії, примушувати):

➤ *Ich lasse mein Wörterbuch zu Hause.*

➤ *Während der Stunde lässt der Lehrer die Schüler Fragen zum Text stellen.*

➤ *Ich lasse mir ein neues Kleid nähen.*

має деколи модальне значення (давати можливість, дозволяти):

➤ *Lass mich meinen Gedanken zu Ende aussprechen!*

➤ *Die Mutter lässt die Kinder lärmen.*

Модальні дієслова можуть вживатися:

а) в об'єктивному значенні:

➤ *Peter kann das tun.*

б) в суб'єктивному значенні:

➤ *Peter könnte das getan haben.*

Відмінювання модальних дієслів

	dürfen	können	müssen	sollen	mögen	wollen
ich	<i>darf</i>	<i>kann</i>	<i>muss</i>	<i>soll</i>	<i>mag</i>	<i>will</i>
du	<i>darfst</i>	<i>kannst</i>	<i>musst</i>	<i>sollst</i>	<i>magst</i>	<i>willst</i>
er	<i>darf</i>	<i>kann</i>	<i>muss</i>	<i>soll</i>	<i>mag</i>	<i>will</i>
wir	<i>dürfen</i>	<i>können</i>	<i>müssen</i>	<i>sollen</i>	<i>mögen</i>	<i>wollen</i>
ihr	<i>dürft</i>	<i>könnt</i>	<i>müsst</i>	<i>sollt</i>	<i>mögt</i>	<i>wollt</i>
sie, Sie	<i>dürfen</i>	<i>können</i>	<i>müssen</i>	<i>sollen</i>	<i>mögen</i>	<i>wollen</i>

Об'єктивне значення модальних дієслів

В об'єктивному значенні модальні дієслова виражають:

dürfen (сміти, мати право, дозвіл)

а) дозвіл:

➤ *In diesem Zimmer dürfen Sie rauchen. Darf ich telefonieren?*

б) заборону, якщо воно стоїть із запереченням:

➤ *Diesen Raum dürfen Sie nicht betreten. Er darf Traktor nicht fahren.*

können (могти, бути спроможним, вміти, знати)

а) можливість/нагоду:

➤ *Ich kann dich morgen besuchen. Ich kann es machen*

б) фізичну можливість, уміння:

➤ *Er kann gut Schach spielen. Ich kann Deutsch sprechen.*

müssen (мусити, бути повинним)

а) необхідність, неминучість, обов'язок щось робити:

➤ *Ich muss jeden Tag um 7 Uhr aufstehen.*

б) вимогу:

➤ *Dann müssen wir ihm gratulieren!*

sollen (бути повинним, зобов'язаним)

а) наказ, доручення іншої особи:

➤ *Du sollst das Zimmer aufräumen. Der Bauer sagt, wir sollen im Stall arbeiten.*

б) пропозицію:

➤ *Soll ich euch andere Fotos zeigen?*

wollen (бажати, хотіти)

а) виражає бажання, намір щось зробити:

➤ *Ich will am Samstag ins Konzert gehen. Ich will zu Hause anrufen.*

б) вимогу:

➤ *Wollen wir zusammen essen gehen.*

mögen (любити, бажати)

а) у значенні **любити** вживається як самотійне дієслово:

➤ *Er mag alles, was gut schmeckt. Ich mag Suppe nicht.*

б) бажання (тільки у формі Konjunktiv), яке є більш ввічливим, ніж слово **wollen**:

➤ *Ich möchte mich vorstellen. Ich möchte Sie bitten. Ich möchte Sie fragen.*

Зверніть увагу! а) в об'єктивному значенні модальні дієслова утворюють часові форми Perfekt/Plusquamperfekt, як правило, не з Partizip II, а з Infinitiv:

Präsens: *Sie kann die Aufgabe lösen.*

Imperfekt: *Sie konnte die Aufgabe lösen.*

Perfekt: *Sie hat die Aufgabe lösen können.*

Plusquamperfekt: *Sie hatte die Aufgabe lösen können.*

Futur I: *Sie wird die Aufgabe lösen können.*

б) на значення дієслів із займенником **man** у реченні:

➤ *man kann можна*

➤ *man darf можна, дозволяється*

➤ *man muss треба, необхідно*

➤ *man soll потрібно*

Суб'єктивне значення модальних дієслів

У суб'єктивному значенні модальні дієслова виражають, що думає той, хто говорить про подію чи обставини: а) припущення (у цьому значенні вживаються модальні дієслова у Konjunktiv II):

können (невпевнене)

➤ *Peter ist noch nicht hier. Er könnte den Bus verpasst haben.*

(Er hat möglicherweise den Bus verpasst.)

dürfen (досить таки впевнене)

➤ *Er dürfte den Bus verpasst haben.*

(Er hat wahrscheinlich den Bus verpasst.)

müssen (впевнене)

➤ *Er müsste/muss den Bus verpasst haben.*

(Er hat bestimmt den Bus verpasst.)

б) чутки:

sollen

➤ *Peter soll den Unfall genau gesehen haben.*

(Man sagt, dass Peter den Unfall genau gesehen hat, aber es ist nicht sicher.)

в) сумніви:

wollen

➤ *Peter will den Unfall genau gesehen haben.*

(Peter behauptet, dass er den Unfall genau gesehen hat, aber vielleicht stimmt das nicht.)

➤ *Papa will der Beste in der Klasse gewesen sein.*

(Papa sagt, dass er der Beste in der Klasse war.)

г) скептичні запитання (до себе самого):

sollen

➤ *Sollte ich einen Fehler gemacht haben?*

(Kann es sein, dass ich einen Fehler gemacht habe?)

д) поради (модальне дієслово стоїть у Konjunktiv II теперішнього часу, відмінюване дієслов у Infinitiv Präsens):

sollen, müssen

➤ *Du solltest besser auf deine Gesundheit achten. Du müsstest mehr Sport treiben.*

е) запізнілу констатацію/шкодування (модальне дієслово стоїть у Konjunktiv II минулого часу, відмінюване дієслово – у Infinitiv):

➤ *Das hätte er nicht tun sollen.*

➤ *Das hättest du immer wissen müssen.*

➤ *Das hätte nicht passieren dürfen.*

Пасивна форма дієслова (Passiv)

Пасивна форма дієслова часто вживається в сучасній німецькій мові. Розрізняють **Vorgangspassiv** (пасивна форма дії) та **Zustandspassiv** (пасивна форма стану).

На відміну від активного стану, де підмет є особою або предметом, який виконує дію, в пасивному стані підмет не виконує дії – навпаки, дія спрямована на нього.

Пасив дії (Vorgangspassiv)

Vorgangspassiv утворюється від допоміжного дієслова **werden** у відповідній часовій формі та дієприкметника II відмінюваного дієслова. Дієслово **werden** змінюється залежно від часової форми.

Vorgangspassiv = werden + Partizip II відмінюваного дієслова

Зверніть увагу! а) у **Perfekt** та **Plusquamperfekt** вживається Partizip II дієслова **werden** у формі **worden** замість **geworden**:

Präsens Passiv: *Dieses Gebäude wird renoviert.*

Imperfekt Passiv: *Dieses Gebäude wurde renoviert.*

Perfekt Passiv: *Dieses Gebäude ist renoviert worden.*

Plusquamperfekt Passiv: *Dieses Gebäude war renoviert worden.*

Futur I Passiv: *Dieses Gebäude wird renoviert werden.*

Futur II Passiv: *Dieses Gebäude wird renoviert worden sein.*

б) не всі дієслова утворюють пасивну форму: дієслова, які вживаються із **sein**, а також зворотні дієслова, як правило, не утворюють Passiv.

в) з модальними дієсловами часто вживається **Infinitiv Passiv** (**Partizip II + werden**). Модальне дієслово займає місце відмінюваної частини присудка, а Partizip II + werden в неозначеній формі є невідмінюваною частиною присудка:

➤ *Die Ernte soll vor der Regenzeit eingebracht werden.*

Носій дії в пасивному реченні позначається за допомогою:

а) непрямого додатку в давальному відмінку з прийменником **von** (**von + Dativ**), якщо це жива істота:

➤ *Dieses Produkt wird von vielen Leuten gekauft.*

б) рідше – додатком у знахідному відмінку з прийменником **durch** (**durch + Akkusativ**), якщо це абстрактне поняття або предмет:

➤ *Die Stadt wurde durch ein Erdbeben zerstört.*

➤ *Der Vortrag wurde von mir gehalten und durch den Rundfunk übertragen.*

Крім особових форм пасиву, зустрічаються безособові форми із займенником **es**. В таких реченнях немає ні позначення особи або предмета, на який спрямована дія, ні позначення діючої особи. Ця форма має те ж саме значення, що й активна форма з **man**:

➤ **Aktiv:** *Man singt viel in unserem Lande.*

➤ **Passiv:** *Es wird in unserem Lande viel gesungen.*

➤ **Aktiv:** *Man diskutierte lange über dieses Thema.*

➤ **Passiv:** *Es wurde lange über dieses Thema diskutiert.*

Переклад Passiv

а) німецькій пасивній формі дієслова в українській мові часто відповідають дієслова з часткою **-ся**:

➤ *Hier wird Milch verkauft. Тут продається молоко.*

б) сполучення дієслова **бути** з пасивним дієприкметником:

➤ *Ternopil wurde 1540 gegründet. Тернопіль був заснований у 1540 році.*

в) активною формою – особовою або неозначено-особовою:

➤ *Er wurde von dem Bruder heute geweckt. Брат розбудив його сьогодні.*

Пасив стану (Zustandspassiv)

Дієслово в Zustandspassiv (пасивній формі стану) позначає стан, який є результатом завершеної дії в теперішньому або минулому часі, рідше – в майбутньому:

- Heute ist der Laden geöffnet.
- Gestern war der Laden geschlossen.
- Morgen wird der Laden geschlossen sein.

Zustandspassiv утворюється від допоміжного дієслова *sein* у відповідній часовій формі та *Partizip II* відмінюваного дієслова.

Zustandspassiv = sein + Partizip II відмінюваного дієслова

Zustandspassiv вживається, як правило, тільки в двох часових формах:

Präsens: Dieses Gebäude ist jetzt neu renoviert.

Imperfekt: Dieses Gebäude war letztes Jahr neu renoviert.

Дієслово у **Vorgangspassiv** виражає одноразову або багаторазову дію. Дієслово у **Zustandspassiv** показує, що є результатом дії, або в якому стані перебуває підмет:

- **Vorgangspassiv:** Das Kleid wird genäht.
(Man näht das Kleid jetzt gerade.
Es ist noch nicht fertig.)
- **Zustandspassiv:** Das Kleid ist genäht.
(Das Kleid ist fertig.)
- **Vorgangspassiv:** Das Kleid war gestern genäht worden.
(Man hatte das Kleid gestern genäht.)
- **Zustandspassiv:** Das Kleid war gestern genäht.
(Das Kleid war gestern fertig.)

Дієслово у **Zustandspassiv** може виражати і стан, який не є результатом дії:

- Die beiden Stadtteile sind durch einen Fluss getrennt.

Таблиця часових форм дієслова у Aktiv та Passiv

	Aktiv	Vorgangspassiv
	fragen (слабке дієслово)	
Präsens	er fragt	er wird gefragt
Imperfekt	er fragte	er wurde gefragt
Perfekt	er hat gefragt	er ist gefragt worden
Plusquamperf.	er hatte gefragt	er war gefragt worden
Futur I	er wird fragen	er wird gefragt werden
Futur II	er wird gefragt haben	er wird gefragt worden sein
	tragen (сильне дієслово)	
Präsens	er trägt	er wird getragen
Imperfekt	er trug	er wurde getragen
Perfekt	er hat getragen	er ist getragen worden
Plusquamperf.	er hatte getragen	er war getragen worden
Futur I	er wird tragen	er wird getragen werden
Futur II	er wird getragen haben	er wird getragen worden sein
	erkennen (неправильне дієслово)	
Präsens	er erkennt	er wird erkannt
Imperfekt	er erkannte	er wurde erkannt
Perfekt	er hat erkannt	er ist erkannt worden
Plusquamperf.	er hatte erkannt	er war erkannt worden
Futur I	er wird erkennen	er wird erkannt werden
Futur II	er wird erkannt haben	er wird erkannt worden sein
	bleiben (сильне дієслово)	
Präsens	er bleibt	
Imperfekt	er blieb	
Perfekt	er ist geblieben	
Plusquamperf.	er war geblieben	
Futur I	er wird bleiben	
Futur II	er wird geblieben sein	

Таблиця часових форм дієслова у Vorgangspassiv та Zustandspassiv

Vorgangspassiv		Zustandspassiv	
suchen (слабке дієслово)			
Präsens	er wird gesucht	Präsens Imperfekt	es ist gesucht es war gesucht
Imperfekt	er wurde gesucht		
Perfekt	er ist gesucht worden		
Plusquam.	er war gesucht worden		
Futur I	er wird gesucht werden		
Futur II	er wird gesucht worden sein		
tragen (сильне дієслово)			
Präsens	er wird getragen	Präsens Imperfekt	es ist getragen es war getragen
Imperfekt	er wurde getragen		
Perfekt	er ist getragen worden		
Plusquam.	er war getragen worden		
Futur I	er wird getragen werden		
Futur II	er wird getragen worden sein		
erkennen (неправильне дієслово)			
Präsens	er wird erkannt	Präsens Imperfekt	es ist erkannt es war erkannt
Imperfekt	er wurde erkannt		
Perfekt	er ist erkannt worden		
Plusquam.	er war erkannt worden		
Futur I	er wird erkannt werden		
Futur II	er wird erkannt worden sein		

Дієприкметники (Partizipien)

Partizip I

Дієприкметник I утворюється від основи дієслова за допомогою суфікса **-end**, рідше **-nd**:

- *ein gut antwortender Student* – студент, який добре відповідає
- *die erwachende Natur* – природа, що пробуджується

Partizip I носить в загальному активний характер і виражає тривалу незакінчену дію:

- *Im Frühling kann man im Park viele spielende Kinder sehen.*
- *Er blickte mich fragend an.*

Partizip I відповідає в українській мові дієприслівнику недоконаного виду:

- *der arbeitende Mann* – працюючий чоловік

Partizip I вживається:

а) у ролі прикметника (як означення):

- *Das lachende Kind.*

б) у ролі прислівника (як обставина способу дії):

- *Es kam lachend herein.*

в) у ролі субстантивованого іменника (як підмет):

- *Der Reisende ist immer unterwegs.*

г) у конструкції **zu + Partizip I** (герундій):

- *Das sind kaum zu erreichende Ziele.*

Partizip II

Утворення Partizip II дієслов:

(▲ - позначення кореня дієслова)

а) слабкої дієвідміни: **ge-▲-t** або **-et**:

- *reden – geredet* *machen – gemacht*

б) сильної дієвідміни: **ge-▲-en** (часто зі зміною кореневого голосного):

- *binden – gebunden* *sprechen – gesprochen*

в) неправильних: **ge-▲-t** або **-et**:

- *bringen – gebracht* *können – gekonnt*

г) з відокремлюваними префіксами: **префікс+ ge-▲-t** або **-en**:

- *einbringen – eingebracht* *aufmachen – aufgemacht*

д) з невідокремлюваними префіксами: **префікс ▲-t** або **-en**:

- *besuchen – besucht* *erfinden – erfunden*

е) з суфіксом **-ier** : **▲-t**:

- *informieren – informiert* *studieren – studiert*

Partizip II вживається:

а) у Perfekt:

➤ *Ich habe das Buch gelesen.*

б) у Plusquamperfekt:

➤ *Ich hatte das Buch gelesen.*

в) у Passiv:

i) у Vorgangspassiv:

➤ *Die Kuh wird gemolken.*

ii) у Zustandspassiv:

➤ *Die Kuh ist schon gemolken.*

г) у ролі означення (з відповідним закінченням):

➤ *Die beschriebene Arbeitsmethode war sehr interessant.*

д) у ролі іменника (як підмет):

➤ *Der Angeklagte beantwortete die Fragen nicht.*

Герундій (Gerundiv)

Partizip I в поєднанні з часткою **zu** утворює **Gerundiv** і вживається в ролі означення:

➤ *Dieses Pulver ist nicht aufzulösen.*

➤ *Das ist nicht aufzulösendes Pulver.*

Це порошок, який неможливо розчинити.

Gerundiv має пасивний характер і модальне значення:

а) необхідності:

➤ *Das ist eine sorgfältig zu prüfende Angelegenheit.*

➤ *Das ist eine Angelegenheit, die man sorgfältig prüfen soll.*

б) можливості:

➤ *Das sind zu erreichende Ziele.*

➤ *Das sind Ziele, die erreicht werden können.*

в) неможливості:

➤ *Das ist ein schwer zu verstehender Satz.*

➤ *Das ist ein Satz, den man schwer verstehen kann.*

Поширене означення

Поширене означення виражається прикметником, а найчастіше дієприкметником (I, II) з кількома залежними від нього словами. Воно стоїть між артиклем (або займенником, що його замінює) та іменником, до якого воно відноситься:

➤ *Die soeben eingetroffene Delegation der deutschen Bauern wurde mit Begeisterung empfangen.*

➤ *Mein schon einige Male umgearbeiteter Aufsatz ist jetzt fehlerfrei.*

Зверніть увагу! а) конструкція з **Partizip I** має активне значення і її можна перетворити в підрядне означальне речення в активному стані:

- *Er sieht ein sich mit hoher Geschwindigkeit näherndes Auto.*
 - *Er sieht ein Auto, das sich mit hoher Geschwindigkeit nähert.*
- Він бачить авто, яке наближається з великою швидкістю.

б) конструкція з **Partizip II** має пасивне значення і її можна перетворити в підрядне означальне речення в пасивному стані:

- *Die gestern gefundene Lösung erleichterte uns die Arbeit erheblich.*
 - *Die Lösung, die gestern gefunden wurde, erleichterte uns die Arbeit erheblich.*
- Рішення, яке було вчора знайдено, значно полегшило нам роботу.

При перекладі таких конструкцій потрібно:

- а) за артиклем знайти іменник і насамперед перекласти його;
- б) потім перекласти дієприкметник або прикметник, що стоїть перед іменником;
- в) після цього перекладати всю групу слів, що відносяться до дієприкметника, в тому порядку, у якому вони стоять;
- г) якщо замість артикля на початку речення стоїть займенник або числівник, то його слід перекласти перед іменником:

- *Die in diesem Artikel beschriebenen Arbeitsmethoden sind für die Entwicklung der Landwirtschaft von großer Bedeutung.*

Методи роботи, описані в цій статті, мають велике значення для розвитку сільського господарства.

- *Diese für unseren Betrieb sehr wichtige Frage wurde gestern lange besprochen.*
- Це питання, яке дуже важливе для нашого заводу, вчора довго обговорювали.

Неозначена форма дієслова (Infinitiv)

В німецькій мові розрізняють:

- а) **Infinitiv I** (Infinitiv теперішнього часу): *lesen, fahren*
 - *Ich hoffe, die Prüfung zu schaffen.*
- б) **Infinitiv II** (Infinitiv минулого часу): *gelesen haben, gefahren sein*
 - *Ich hoffe, die Prüfung schaffen zu haben.*
- в) **Infinitiv Aktiv**: *lesen, gelesen haben*
 - *Ich habe den Brief heute geschrieben.*
- г) **Infinitiv Passiv**: *gelesen werden, gelesen worden sein*
 - *Der Brief ist von mir heute geschrieben worden.*

Infinitiv активного стану, що залежить від іншого дієслова, вживається в реченні з часткою **zu**, яка пишеться окремо від інфінітива, або без частки **zu**. Якщо **Infinitiv** має відокремлюваний префікс, частка **zu** ставиться між ним і основою дієслова.

З часткою *zu* інфінітив вживається:

1) після більшості дієслів:

- *Ich bitte Sie einzutreten.*
- *Ich verspreche alle Prüfungen gut zu bestehen.*

2) після усіх прикметників:

- *Ich bin sicher, meinen Freund im Stadion zu treffen.*
- *Es ist sehr wichtig, diese Arbeit rechtzeitig zu beenden.*

3) після конструкції *haben* + абстрактний іменник (*Recht, Glück, Lust, Angst, Hoffnung, Ziel, Aufgabe, Möglichkeit*):

- *Viele Touristen haben die Absicht, Luxemburg zu besuchen.*

4) після дієслів ***haben*** і ***sein***:

- *Ich habe dir etwas mitzuteilen.*
- *Dieser Text ist heute zu übersetzen.*

Зверніть увагу! Конструкції ***haben* + *zu* + *Infinitiv*** та ***sein* + *zu* + *Infinitiv*** мають модальне значення і виражають необхідність або можливість:

а) конструкція ***haben* + *zu* + *Infinitiv*** носить активний характер:

- *Ich habe dir etwas mitzuteilen.*

б) конструкція ***sein* + *zu* + *Infinitiv*** носить пасивний характер:

- *Dieser Text ist zu übersetzen.*

Ці обидві конструкції можна замінити реченнями з модальними дієсловами ***müssen***, ***sollen*** або ***können*** і відповідним активним або пасивним інфінітивом:

- *Ich habe dir etwas mitzuteilen.* = *Ich muss dir etwas mitteilen.*
- *Dieser Text ist zu übersetzen.* = *Dieser Text soll übersetzt werden.*
- *Das ist leicht zu prüfen.* = *Das kann leicht geprüft werden.*

5) в інфінітивних зворотах:

а) ***um ... zu* + *Infinitiv*** (для того, щоб)

- *Wir müssen die Grammatik wiederholen, um keinen Fehler zu machen.*

б) ***statt (anstatt) ... zu* + *Infinitiv*** (замість того, щоб):

- *Er besucht die Ausstellung, statt ins Museum zu gehen.*

в) ***ohne ... zu* + *Infinitiv*** (на українську мову перекладається за допомогою дієприслівникового звороту із запереченням):

- *Ohne seine Arbeit zu unterbrechen, hörte er mich.*

Без частки *zu* інфінітив вживається:

1) якщо він стоїть у реченні на першому місці в ролі підмета:

- *Lernen ist unsere Pflicht.*

2) після модальних дієслів та дієслова ***lassen***:

- *Die Studenten müssen die Grammatik wiederholen.*
- *Er läßt den Vogel fliegen.*

3) після дієслів **bleiben, heißen, nennen**:

- *Ich bleibe heute noch sitzen.*
- *Jetzt heißt es reisen.*
- *Das nenne ich arbeiten.*

4) після дієслів **sehen, hören, fühlen, spüren, finden, machen**. З цими дієсловами інфінітив виражає дію, що виконується не підметом, а додатком у знахідному відмінку. Цей зворот перекладається на українську мову або підрядним реченням, або дієприкметником:

- *Ich sehe viele Menschen zur U-Bahn eilen.*
Я бачу багато людей, які поспішають до метро.

5) Після дієслів **lehren, lernen, helfen**:

- *In der ersten Klasse lehrt die Lehrerin die Kinder lesen und schreiben.*
- *Ich lerne Schach spielen.*
- *Der Junge hilft seinem Bruder die Aufgabe lösen.*

6) Після дієслів, які виражають рух **gehen, laufen, fahren, kommen**:

- *Ich gehe essen.*

Зверніть увагу! а) після дієслів **lernen, lehren, helfen** можна вживати інфінітив з **zu** або без **zu**, при цьому інфінітивна група відділяється комою або не відділяється:

- *Die Arbeit in unserem Betrieb lehrt uns, jede Minute der Arbeitszeit auszunutzen.*
- *Helfen sie mir bitte das Auto in die Garage schieben.*
- *Helfen sie mir bitte[,] das Auto in die Garage zu schieben.*

б) перед інфінітивною групою часто ставиться кома, щоб виділити окремі члени речення, або для уникнення непорозуміння:

- *Sabine versprach(,) ihrem Vater(,) einen Brief zu schreiben(,) und verabschiedete sich.*
- *Wir empfehlen(,) ihm nichts zu sagen.*
- *Wir empfehlen ihm(,) nichts zu sagen.*

Зворотні дієслова (reflexive Verben)

Зворотні дієслова називають дію, спрямовану на того, хто говорить. Ознакою зворотних дієслів є займенник **sich**:

- *sich waschen, sich rasieren, sich kämmen*

ich	rasiere	mich	wir	rasieren	uns
du	rasierst	dich	ihr	rasiert	euch
er			sie	rasieren	sich
sie	rasiert	sich	Sie	rasieren	sich
es					

За таким зразком змінюються і так звані „взаємні“ дієслова, тобто дієслова, які пов'язують між собою декілька додатків і підметів:

- *sich unterhalten, sich treffen, sich anfreunden*
- *Oleg und Ira treffen sich oft.*
- *Ich unterhalte mich oft mit meiner Freundin.*

Окремі дієслова можуть вживатися із зворотним займенником **sich** (якщо дія скерована на того, хто говорить) і без нього (дія скерована на іншу особу):

- *Der Bruder zieht seine Schwester an. / Der Bruder zieht sich an.*
- *Ich wasche meine Hände. / Ich wasche mich.*

Зворотний займенник *sich* займає таке місце в реченні:

а) за прямого порядку слів займенник **sich** стоїть безпосередньо після відмінюваної частини присудка:

- *Ursula freut sich immer auf die freien Tage.*

б) за зворотного порядку слів місце займенника **sich** залежить від того, якою частиною мови виражено підмет. Якщо іменником, то займенник **sich** стоїть після відмінюваної частини присудка, якщо ж особовим займенником, то займенник **sich** стоїть після підмета:

- *Endlich setzte sich Katharina in einen Sessel.*
- *Am Morgen wäscht er sich.*

в) у сполучникових інфінітивних конструкціях займенник **sich** стоїть безпосередньо після сполучників **um, ohne, statt**.

- *Am Wochenende fahren wir ins Gebirge, um uns dort zu erholen.*

Зверніть увагу! 1) Зворотні дієслова в українській і німецькій мовах не завжди збігаються:

➤ <i>sich erholen</i> – відпочивати	<i>lachen</i> – сміятися
➤ <i>studieren</i> – навчатися (у вузі)	<i>sich setzen</i> – сідати
➤ <i>sich gewöhnen</i> – звикати	<i>sich beeilen</i> – поспішати

2) Запам'ятайте дієслова із зворотним займенником **sich** у давальному відмінку:

- *sich (D.) ansehen, sich (D.) anhören, sich (D.) merken, sich (D.) Mühe geben, sich (D.) überlegen, sich (D.) aneignen, sich (D.) den Kopf brechen*

Наказовий спосіб (Imperativ)

Наказовий спосіб має форми другої особи однини і множини, першої особи множини і форму ввічливості.

Друга особа однини Imperativ утворюється від форми дієслова у другій особі однини і закінчення **-e**. Однак дуже часто, особливо в розмовній мові, закінчення **-e** опускається:

- *fragen* – *frag(e)!* *schreiben* – *schreib(e)!*

Закінчення **-e** завжди відсутнє у сильних дієсловах з кореневою голосною **-e**, які змінили її на **-i-** або **-ie-**, а також у дієслові **kommen**:

➤ *geben – gib! lesen – lies! kommen – komm!*

Для дієслів, корені яких закінчуються на **-d**, **-t**, а також на **-m**, **-n** з попереднім приголосним, закінчення **-e** обов'язкове:

➤ *arbeiten – arbeite! lernen – lerne!*

Сильні дієслова з кореневими голосними **-a-**, **-au-** в другій формі однини Imperativ не отримують умлаут:

➤ *fahren – fahre! laufen – laufe!*

Друга особа множини наказового способу збігається за формою з другою особою множини Präsens, тільки займенник **ihr** не вживається:

➤ *kommen – kommt! lesen – lest!*

Перша особа множини наказового способу і **ввічлива форма** звертання збігаються відповідно з першою і третьою особами множини Präsens, але особові займенники **wir** і **Sie** стоять після дієслова:

➤ *gehen – gehen wir! gehen Sie!*

У дієсловах з відокремлюваними префіксами у наказовому способі префікс відокремлюється:

➤ *aufstehen – steh auf! – steht auf! – stehen wir auf! – stehen Sie auf!*

Зверніть увагу! Дієслова **haben**, **sein** і **werden** утворюють наказовий спосіб так:

2-а особа однини	<i>habe</i>	<i>sei</i>	<i>werde</i>
2-а особа множини	<i>habt</i>	<i>seid</i>	<i>werdet</i>
1-а особа множини	<i>haben wir</i>	<i>seien wir</i>	<i>werden wir</i>
форма ввічливості	<i>haben Sie</i>	<i>seien Sie</i>	<i>werden Sie</i>

Умовний спосіб (Konjunktiv)

Кон'юнктив, як і умовний спосіб в українській мові, служить для вираження бажання, що може здійснитися, побажання, наказу, поради, нездійсненого бажання, нереальної можливості, сумніву, та у непрякій мові.

У німецькій мові розрізняють два види умовного способу: **Konjunktiv I** та **Konjunktiv II**.

Konjunktiv I утворюється від основи дієслова у Präsens Indikativ, а **Konjunktiv II** від основи дієслова в Imperfekt Indikativ.

Konjunktiv I та **II** не збігаються з часовими формами дійсного способу. **Konjunktiv II** вживається частіше, ніж **Konjunktiv I**.

Konjunktiv I

Konjunktiv I має три часові форми:

Теперішній час	<i>Paul sagt, er <u>komme</u> heute <u>an</u>.</i>
Минулий час	<i>Paul sagt, er <u>sei</u> gestern <u>angekommen</u>.</i>
Майбутній час	<i>Paul sagt, er <u>werde</u> morgen <u>ankommen</u>. (selten gebraucht)</i>

Konjunktiv I теперішнього часу утворюється від основи дієслова у Präsens Indikativ, суфікса кон'юнктива **-e** та особових закінчень. У 1-й і 3-й особі однини особові закінчення відсутні. Коренева голосна ніколи не змінюється:

ich	–e	wir	–e + n
du	–e + st	ihr	–e + t
er		sie	–e + n
sie	–e	Sie	–e + n
es			

kaufen	nehmen	wollen	sein	haben	werden
ich <i>kaufe</i>	<i>nehme</i>	<i>wolle</i>	<i>sei</i>	<i>habe</i>	<i>werde</i>
du <i>kaufest</i>	<i>nehmest</i>	<i>wollest</i>	<i>sei(e)st</i>	<i>habest</i>	<i>werdest</i>
er <i>kaufe</i>	<i>nehme</i>	<i>wolle</i>	<i>sei</i>	<i>habe</i>	<i>werde</i>
wir <i>kaufen</i>	<i>nehmen</i>	<i>wollen</i>	<i>seien</i>	<i>haben</i>	<i>werden</i>
ihr <i>kaufet</i>	<i>nehmet</i>	<i>wollet</i>	<i>seiet</i>	<i>habet</i>	<i>werdet</i>
sie <i>kaufen</i>	<i>nehmen</i>	<i>wollen</i>	<i>seien</i>	<i>haben</i>	<i>werden</i>

Зверніть увагу! а) минулий час Konjunktiv I утворюється із теперішнього часу кон'юнктива допоміжних дієслів **haben** або **sein** та дієприкметника II відмінюваного дієслова.

б) майбутній час Konjunktiv I утворюється із теперішнього часу кон'юнктива дієслова **werden** та неозначеної форми дієслова:

➤ *Katrin habe sich sehr beeilt, man werde sicher noch rechtzeitig hinkommen.*

Вживання Konjunktiv I

а) для висловлення побажань і порад та в інструкціях:

➤ *Sei immer glücklich! Gott helfe Ihnen!*

➤ *Man stelle die Mischung auf Feuer und erwärme sie 20 Minuten.*

б) у непрякій мові:

➤ *Oleg sagt: „Ich bin gestern angekommen und habe im Hotel übernachtet“.*

➤ *Oleg sagt, er sei gestern angekommen und habe im Hotel übernachtet.*

в) для вираження нереальної умови, припущення (проте рідше ніж Konjunktiv II):

➤ *Sie benahm sich, als ob sie betrunken sei (частіше: wäre).*

Таблиця часових форм Konjunktiv I

	fragen (слабке дієслово)	fahren (сильне дієслово)
Теперішній час		
ich	<i>frag-e</i>	<i>fahr-e</i>
du	<i>frag-e-st</i>	<i>fahr-e-st</i>
er, sie, es	<i>frag-e</i>	<i>fahr-e</i>
wir	<i>frag-e-n</i>	<i>fahr-e-n</i>
ihr	<i>frag-e-t</i>	<i>fahr-e-t</i>
sie / Sie	<i>frag-e-n</i>	<i>fahr-e-n</i>
Минулий час		
ich	<i>habe gefragt</i>	<i>sei gefahren</i>
du	<i>habest gefragt</i>	<i>sei(e)st gefahren</i>
er, sie, es	<i>habe gefragt</i>	<i>sei gefahren</i>
wir	<i>haben gefragt</i>	<i>seien gefahren</i>
ihr	<i>habet gefragt</i>	<i>seiet gefahren</i>
sie / Sie	<i>haben gefragt</i>	<i>seien gefahren</i>
Майбутній час		
ich	<i>werde fragen</i>	<i>werde fahren</i>
du	<i>werdest fragen</i>	<i>werdest fahren</i>
er, sie, es	<i>werde fragen</i>	<i>werde fahren</i>
wir	<i>werden fragen</i>	<i>werden fahren</i>
ihr	<i>werdet fragen</i>	<i>werdet fahren</i>
sie / Sie	<i>werden fragen</i>	<i>werden fahren</i>

Найчастіше **Konjunktiv I** вживається у непрямій мові, і рідше – для висловлення побажань та нереальної умови. Непряма мова може передаватися підрядним реченням із сполучником **dass** або без сполучника, – із порядком слів, як у головному реченні:

- *Oleg erklärte: „Ich will morgen nach Kiew fahren“.*
- *Oleg erklärte, dass er am nächsten Tag nach Kiew fahren wolle.*
- *Oleg erklärte, er wolle am nächsten Tag nach Kiew fahren.*

Зверніть увагу! 1. У непрямій мові передаються:

а) наказові речення з допомогою модального дієслова **sollen**:

- *Die Mutter schrie mich an: „Komm!“*
- *Die Mutter schrie mich an, ich solle kommen.*

б) просьби і побажання – за допомогою модального дієслова **mögen**:

- *Er bat mich: „Hilf mir doch!“*
- *Er bat mich, ich möge ihm doch helfen.*

в) питальні речення – підрядними реченнями, у яких питальне слово виступає у ролі сполучника:

- *Sie fragte Oleg: „Wann gehst du ins Kino?“*
- *Sie fragte Oleg, wann er ins Kino gehe.*

г) питальні речення без питального слова – підрядними реченнями із сполучником **ob**:

- *Sie fragte Oleg: „Gehst du heute ins Kino?“*
- *Sie fragte Oleg, ob er heute ins Kino gehe.*

2. Якщо форми Konjunktiv I збігаються з формами дієслів дійсного способу, то вживають Konjunktiv II:

- *Peter und Paul meinen, sie kämen etwas später (замість: kommen).*

Konjunktiv II

Konjunktiv II має дві часові форми:

1) для теперішнього і майбутнього часу	<i>Ich <u>käme</u> gerne, wenn ich die Adresse <u>wüsste</u>.</i>
2) для минулого часу	<i>Ich <u>wäre</u> gerne gekommen, wenn ich die Adresse gewusst <u>hätte</u>.</i>

Konjunktiv II теперішнього і майбутнього часу утворюється від основи дієслова в Imperfekt. **Konjunktiv II** слабких дієслів повністю збігається з імперфектом дійсного способу.

Konjunktiv II сильних дієслів утворюється від основи дієслова в Imperfekt Indikativ, суфікса **-e** та особових закінчень. Кореневі голосні **a, o, u** завжди приймають умлаут.

ich (") -e	wir (") -e+n
du (") -e+st	ihr (") -e+t
er sie (") -e	sie Sie (") -e+n
es	

ich kaufte	nähme	wollte	wäre	hätte	würde
du kauftest	nähmest	wolltest	wärest	hättest	würdest
er kaufte	nähme	wollte	wäre	hätte	würde
wir kauften	nähmen	wollten	wären	hätten	würden
ihr kauftet	nähmet	wolltet	wäret	hättet	würdet
sie kauften	nähmen	wollten	wären	hätten	würden

Konjunktiv II минулого часу утворюється з Konjunktiv II допоміжних дієслів *haben* (*hätte*) або *sein* (*wäre*) та Partizip II відмінюваного дієслова:

➤ *Ich wäre gestern gerne gekommen, wenn ich die Adresse gewusst hätte.*

У теперішньому та майбутньому часі **Konjunktiv II**, де форми дієслів у Konjunktiv II збігаються з формами дієслів дійсного способу, часто використовують **Konditionalis I**, який утворюється з імперфекта кон'юнктива допоміжного дієслова *werden* (*würde*) та **Infinitiv** відмінюваного дієслова. Особливо поширена ця форма в розмовній мові для передачі непрямой мови:

➤ *Ich würde kommen, wenn er mich einladen würde (замість: *Ich käme, wenn er mich einlände*).*

➤ *Sie sagte, dass sie in Hamburg wohnen würde (замість: *wohne/wohnte*).*

Модальні дієслова утворюють Konjunktiv II від основи дієслова в Imperfekt Indikativ та умлаута:

<i>können – könnte</i>	<i>müssen – müsste</i>	але: <i>wollen – wollte</i>
<i>dürfen – dürfte</i>	<i>mögen – möchte</i>	<i>sollen – sollte</i>

➤ *Es wäre schön, wenn du kommen könntest.*

➤ *Ich möchte ein Praktikum in einem deutschen Betrieb machen.*

Konjunktiv II модальних дієслів минулого часу утворюється за допомогою дієслова *hätte* та **Infinitiv**:

➤ *Es wäre schön gewesen, wenn du hättest kommen können.*

Відмінювання модальних дієслів у Konjunktiv II

	dürfen	können	müssen	sollen	mögen	wollen
ich	<i>dürfte</i>	<i>könnte</i>	<i>müsste</i>	<i>sollte</i>	<i>möchte</i>	<i>wollte</i>
du	<i>dürftest</i>	<i>könntest</i>	<i>müsstest</i>	<i>solltest</i>	<i>möchtest</i>	<i>wolltest</i>
er, sie, es	<i>dürfte</i>	<i>könnte</i>	<i>müsste</i>	<i>sollte</i>	<i>möchte</i>	<i>wollte</i>
wir	<i>dürften</i>	<i>könnten</i>	<i>müssten</i>	<i>sollten</i>	<i>möchten</i>	<i>wollten</i>
ihr	<i>dürftet</i>	<i>könntet</i>	<i>müsstet</i>	<i>solltet</i>	<i>möchtet</i>	<i>wolltet</i>
Sie, sie	<i>dürften</i>	<i>könnten</i>	<i>müssten</i>	<i>sollten</i>	<i>möchten</i>	<i>wollten</i>

Вживання Konjunktiv II:

а) для вираження нереальної чи невиконаної умови (часто в підрядних умовних реченнях):

➤ *Wenn sie käme, wäre ich froh.*

➤ *Er tat, als wäre er krank.*

в) для вираження сумніву, скептичного ставлення до почутого:

➤ *Karl erklärte [zwar], er hätte alles getan, was in seiner Macht gestanden hätte, [aber ich glaube es nicht].*

г) у ввічливих запитаннях та для висловлення нездійсненого (нереального) бажання. При цьому використовують модальні дієслова *könnte* або *dürfte*, допоміжні дієслова *wäre* та *hätte*, або форму з *würde*:

- *Könntest du mir bitte eine Orange geben?*
- *Dürfte ich Sie um Hilfe bitten?*
- *Wir wären Ihnen sehr dankbar, wenn Sie ...*
- *Ich hätte gerne ein Stück Schweizer Käse!*
- *Würdest du mir bitte mein Buch zurückgeben?*
- *Würden Sie so nett sein, die Tür zu schließen!*

б) в непрямій мові (особливо, коли форми Konjunktiv I збігаються з формами дієслів дійсного способу):

- *Petra sagte, ihre Eltern seien gestern im Kaufhaus gewesen. Sie hätten (для: haben) dort ein Fahrrad für sie gekauft. Sie sagten, sie kämen (для: kommen) morgen.*

Konjunktiv II модальних дієслів у суб'єктивному значенні часто вживають для вираження сумніву, припущення, поради, запізнілого шкодування:

- *Er könnte den 19-Uhr-Zug genommen haben.*
- *Dann müsste er jeden Moment kommen.*
- *Du solltest dich nicht immer so ärgern.*
- *Das hättest du nicht machen sollen / dürfen.*

Вживання часових форм кон'юнктива

в нереальних умовних реченнях

1. Якщо дія в обох реченнях (головному і підрядному) відноситься до теперішнього, то використовується **Konjunktiv II теперішнього і майбутнього часу**:

- *Wenn ich das Buch hätte, gäbe ich es dir.*

2. Якщо дія в обох реченнях відноситься до майбутнього, то вживається **Konditionalis I**:

- *Wenn ich das Buch haben würde, würde ich es dir geben.*

3. Якщо дія обох речень відноситься до минулого, то використовується **Konjunktiv II минулого часу**:

- *Wenn ich das Buch gehabt hätte, hätte ich es dir gegeben.*

4. Якщо дія в підрядному реченні відноситься до минулого, а в головному – до теперішнього або майбутнього, то в підрядному використовується **Konjunktiv II минулого часу**, а в головному – **Konjunktiv II теперішнього і майбутнього часу** або **Konditionalis I**:

- *Wenn ich das Buch gehabt hätte, gäbe ich es dir (würde ich es dir geben).*

Таблиця часових форм Konjunktiv II

	fragen (слабке дієслово)	fahren (сильне дієслово)
	Теперішній час	
ich	<i>fragte</i>	<i>führe</i>
du	<i>fragtest</i>	<i>führest</i>
er, sie, es	<i>fragte</i>	<i>führe</i>
wir	<i>fragten</i>	<i>führen</i>
ihr	<i>fragtet</i>	<i>führet</i>
sie / Sie	<i>fragten</i>	<i>führen</i>
ich	<i>würde fragen</i>	<i>würde fahren</i>
du	<i>würdest fragen</i>	<i>würdest fahren</i>
er, sie, es	<i>würde fragen</i>	<i>würde fahren</i>
wir	<i>würden fragen</i>	<i>würden fahren</i>
ihr	<i>würdet fragen</i>	<i>würdet fahren</i>
sie / Sie	<i>würden fragen</i>	<i>würden fahren</i>
	Минулий час	
ich	<i>hätte gefragt</i>	<i>wäre gefahren</i>
du	<i>hättest gefragt</i>	<i>wär(e)st gefahren</i>
er, sie, es	<i>hätte gefragt</i>	<i>wäre gefahren</i>
wir	<i>hätten gefragt</i>	<i>wären gefahren</i>
ihr	<i>hättet gefragt</i>	<i>wär(e)t gefahren</i>
sie / Sie	<i>hätten gefragt</i>	<i>wären gefahren</i>

Прикметник (Adjektiv)

Прикметники в німецькій мові мають дві форми: повну і коротку:

а) у повній формі прикметники виступають у ролі означення перед іменником і узгоджуються з ним в роді, числі і відмінку:

➤ *Er hat immer Probleme mit seinem alten Auto.*

б) у короткій формі прикметники бувають часто іменною частиною присудка, при цьому вони не узгоджуються з підметом у роді і числі:

➤ *Es wurde dunkel.*

➤ *Sie lernen fleißig.*

в) інколи прикметники виступають у ролі іменника:

➤ *Er wollte wirklich nichts Böses.*

Відмінювання прикметників

Прикметники відмінюються, коли вони виступають у ролі означення або субстантивованого прикметника:

➤ *Diese wichtige Regel hat uns ein alter Lehrer gesagt.*

➤ *Man hat etwas Wichtiges vergessen.*

Розрізняють три відміни прикметників: слабку, сильну і мішану.

Слабка відміна прикметників

За слаблою відміною відмінюються прикметники після:

а) означеного артикля та вказівних займенників: **dieser, jener, jeder, mancher, derselbe, derjenige, solcher**:

➤ *der (dieser, jener, jeder, mancher) gute Freund*

➤ *das (dieses, jenes) kleine Haus*

➤ *die (diese, jene) große Stadt*

➤ *die (diese, manche) wohlhabenden Verwandten*

б) після **alle, beide, sämtliche** у множині:

➤ *alle großen Städte, beide guten Kameraden*

в) після особових займенників **wir** і **ihr**, а також після **mir** і **dir**:

➤ *wir netten Leute, ihr lieben Kinder, wir Armen!*

➤ *mir/dir armen (selten: armer) Frau*

➤ *mir/dir jungem (auch: jungen) Mann*

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
Nom.	der -e	die -e	das -e	die -en
Gen.	des -en	der -en	des -en	der -en
Dat.	dem -en	der -en	dem -en	den -en
Akk.	den -en	die -e	das -e	die -en

Сильна відміна прикметників

За сильною відміною відмінюються прикметники:

а) якщо перед ними не має артикля, заперечення **kein** або займенника:

➤ *später Erfolg, große Reise, gutes Wetter*

б) після **ein bisschen, etwas**:

➤ *ein bisschen guter Wein*

в) у множині, якщо перед ними стоять займенники **einige, folgende, viele, mehrere, wenige, verschiedene, andere, einzelne**, а також кількісні числівники (у множині):

➤ *einige große Städte, zwei kleine Kinder*

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
Nom.	- er	-e	-es	-e
Gen.	-en	-er	-en	-er
Dat.	-em	-er	-em	-en
Akk.	-en	-e	-es	-e

Мішана відміна

За **мішаною відміною** відмінюються прикметники після:

а) неозначеного артикля або присвійного займенника:

- *ein (mein) guter Freund, eine (deine, keine) gute Nachricht, ein (unser, kein) großes Haus, seine (keine) neuen Freunde*

б) заперечення **kein**:

- *kein guter Freund, keine gute Nachricht, kein großes Haus, keine neuen Freunde*

Зверніть увагу! а) прикметники, що закінчуються на **-er** , **-en**, можуть при відмінюванні втрачати **-e** перед **r**, **n** при додаванні закінчень (для полегшення вимови):

- *eine finst(e)re Nacht, ein teur(e)s Bild, ein trock(e)ner Wein,*

б) прикметники, що закінчуються на **-el** втрачають завжди **-e** при додаванні закінчень:

- *ein edler Mann, eine respektable Leistung*

в) якщо перед іменником стоїть декілька прикметників, то всі вони відмінюються за однаковою відміною (паралельно):

- *der tiefe, breite Graben; ein tiefer, breiter Graben*
- *nach langem, schwerem Leiden*
- *mit gutem französischem Rotwein*

Це правило дійсне і для дієприкметників, які вживаються у ролі означень, а також і для субстантивованих прикметників та дієприкметників:

- *lesende Menschen, ein gerichtetes Schreiben, in dem (einem, meinem) geliehenen Auto, alles Gute, unsere Bekannten, viel Neues, mein Lieber*

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
Nom.	mein -er	meine -e	mein -es	meine -en
Gen.	meines -en	meiner -en	meines -en	meiner -en
Dat.	meinem -en	meiner -en	meinem -en	meinen -en
Akk.	meinen -en	meine -e	mein -es	meine -en

Ступені порівняння приметників

В німецькій мові поряд з основною формою (**der Positiv**) розрізняють два ступені порівняння приметників:

Positiv (звичайний): *alt, groß, jung* etc.

➤ *Ich bin schon alt.*

Komparativ (вищий): *älter, größer, jünger* etc.

➤ *Mein Bruder ist älter als ich.*

Superlativ (найвищий): *älteste, größte, jüngste* etc.

➤ *Meine Schwester ist am ältesten.*

Der Positiv

При порівнянні приметників в основній формі використовуються сполучники *so ... wie, ebenso ... wie, genauso ... wie*:

➤ *Mein Bruder ist so alt wie du.*

➤ *Mein Zimmer ist genauso groß wie dein Zimmer.*

Der Komparativ

При порівнянні прикметників у вищому ступені вживається сполучник *als*:

➤ *Diese Aufgabe ist leichter als jene.*

Вищий ступінь утворюється від основної форми прикметника за допомогою суфікса *-er*:

➤ *klein – kleiner, hell – heller, offen – offener*

20 односкладових прикметників з кореневими голосними *a, o, u* (*alt, arg, arm, hart, kalt, lang, krank, nah, scharf, schwach, schwarz, stark, warm, grob, groß, hoch, dumm, jung, klug, kurz*) та один двоскладовий прикметник *gesund* приймають в цій формі умлаут:

➤ *lang – länger, groß – größer, dumm – dümmer, gesund – gesünder*

Деякі односкладові прикметники (*bang, blass, fromm, glatt, karg, krumm, nass, rot, schmal*) вживаються в Komparativ з умлаутом і без умлаута, проте перевага надається формам без умлаута:

➤ *bang – banger/ bänger, laut – lauter, faul – fauler, offen – offener, lustig – lustiger, klar – klarer, stolz – stolzer*

Односкладові прикметники як частина складного прикметника у Komparativ вживаються без умлаута:

➤ *Er ist keineswegs klüger, allenfalls altkluger als sie.*

Der Superlativ

Найвищий ступінь утворюється від короткої форми прикметника за допомогою суфікса *-st*:

➤ *klein – kleinste*

tapfer – tapferste

Прикметники, що закінчуються на **-d, -t, -s, -ß, -x, -tz, -x, -z, -sk, -los, -haft**, а також односкладові на **-sch** – за допомогою суфікса **-est**:

➤ *kurz – kürzeste* *lieblos – liebloseste*

Більшість односкладових прикметників з кореневими голосними **a, o, u** приймають в Superlativ також умлаут.

Прикметники у найвищому ступені вживаються у двох формах:

1. Відмінюваній, яка вживається з означеним артиклем і закінченнями прикметника слабкої відміни, або з присвійним займенником і закінченнями прикметника мішаної відміни:

➤ *Der glücklichste Tag in meinem Leben war mein erster Schultag.*

➤ *Dieser Tag war der glücklichste.*

2. Невідмінюваній, яка утворена за допомогою прийменника **am** і суфікса **(-e)sten**:

➤ *Diese Regel ist am wichtigsten.*

➤ *Das letzte Diktat war am schwersten.*

Зверніть увагу! Такі прикметники утворюють ступені порівняння не за загальними правилами:

➤ *gut – besser – am besten*

➤ *gern – lieber – am liebsten*

➤ *viel – mehr – am meisten*

➤ *nah – näher – am nächsten*

➤ *hoch – höher – am höchsten*

➤ *bald – eher – am ehesten*

➤ *wenig – minder – am mindesten* (можна також: *weniger – am wenigsten*)

Числівник (Zahlwort)

За своїм значенням числівники поділяються на кількісні, дробові, порядкові.

Кількісні числівники відповідають на запитання **wieviel?** (скільки?):

➤ *Das Praktikum in Deutschland dauert vier Monate.*

➤ *Wieviel Monate dauert das Praktikum in Deutschland?*

Утворення числівників

Кількісні числівники від **1** до **12** є простими:

➤ *1 – eins 4 – vier 7 – sieben 10 – zehn*

➤ *2 – zwei 5 – fünf 8 – acht 11 – elf*

➤ *3 – drei 6 – sechs 9 – neun 12 – zwölf*

Простими є також числівники **100** – *hundert* і **1000** – *tausend*.

Числівники від **13** до **19** утворюються додаванням числівника **zehn** до відповідного простого числівника:

➤ *13 – dreizehn 15 – fünfzehn*

Числівники, які означають десятки, утворюються від відповідних простих числівників за допомогою суфікса **-zig**:

➤ *40 – vierzig 80 – achtzig*

Зверніть увагу! 16 – *sechzehn*, 17 – *siebzehn*, 20 – *zwanzig*, 30 – *dreißig*, 60 – *sechzig*, 70 – *siebzig*

Числівники від **21** до **99** (крім десятків) утворюються за допомогою сполучника **und** і пишуться разом:

- 45 – *fünfundvierzig* 83 – *dreiundachtzig*

Числівники від **100** утворюються таким чином:

- 137 – *ehnhundertsiebenunddreißig*
- 719 – *siebenhundertneunzehn*

Числівники від **1000** утворюються так:

- 1997 – *eintausendneunhundertsevenundneunzig*

Зверніть увагу! Якщо мова йде про роки до **1999 року**, то числівник утворюється іншим способом. Тисячі не називаються. Спочатку називаються сотні (століття), потім одиниці та десятки:

- 1997 – *neunzehnhundertsevenundneunzig*

Починаючи з **2000 року** – як звичайні кількісні числівники:

- 2000 – *zweitausend* 2004 – *zweitausendvier*
- 2007 – *zweitausendsieben*

Числівники **1 000 000** і **1 000 000 000** пишуться з великої букви і окремо:

- 1 200 412 – *eine Million zweihunderttausendvierhundertzwölf*

Дробові числівники (знаменник) утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-tel** (від 4 до 19) та **-stel** (від 20):

- $\frac{7}{9}$ *sieben neuntel* $\frac{23}{47}$ *dreiundzwanzig siebenundvierzigstel*
- **Зверніть увагу!** $\frac{1}{2}$ - *eine Hälfte, ein halb*; $1\frac{1}{2}$ - *anderthalb*; $\frac{1}{3}$ - *ein Drittel*

Мішані дроби слід читати так:

- 25 $\frac{1}{2}$ *fünfundzwanzig(und)ein halb*

Десяткові дроби читаються:

- 0, 0038 – *Null Komma achtunddreißig zehntausendstel* або:
- *Null Komma Null Null drei acht*

Порядкові числівники відповідають на запитання **der wievielte? (котрий?)**:

- *Der wievielte ist heute? Heute ist der 5. Januar.*

Порядкові числівники вживаються з означеним артиклем і на письмі позначаються цифрою з крапкою. Порядкові числівники від **2** до **19** утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-te**, а від **20** за допомогою суфікса **-ste**:

- 5-*ü* – *der fünfte* 14-*ü* – *der vierzehnte*
- 20-*ü* – *der zwanzigste* 32-*ü* – *der zweiunddreißigte*

Зверніть увагу! 1-*ü* – *der erste*, 3-*ü* – *der dritte*, 7-*ü* – *der siebte*, 8-*ü* – *der achte*

	нижче	<i>Das Auto fährt hinter das Haus. Heute ist 10 Grad unter Null.</i>
vor	перед за	<i>Vor der Abreise möchte sie ihre Verwandten besuchen. Es ist 10 Minuten vor 9.</i>
unter	під	<i>Wir sitzen unter dem Baum.</i>
	серед	<i>Wir setzen uns unter den Baum.</i>
über	над, через, понад	<i>Das Bild hängt über dem Klavier. Der Weg führt über eine breite Straße. Diese Bauarbeiten kosten über 10 000 Hrywnja.</i>
neben	біля поруч	<i>Der Sessel steht neben dem Tisch. Neben dem Haus sind viele Tannen.</i>
zwischen	між	<i>Der Tisch steht zwischen dem Schrank und dem Bett.</i>

Прийменники, що керують Dativ

aus	від, з	<i>Ich komme aus Ternopil.</i>
außer	крім	<i>Niemand hilft mir außer meinem Freund.</i>
bei	в, при	<i>Ich wohne bei meinen Großeltern. Ich bin bei der Arbeit.</i>
mit	з, на	<i>Ich fahre mit Günther in die Stadt. Ich fahre mit dem Traktor.</i>
nach	до (про напрямок), після, по	<i>Ich fahre nach München. Nach dem Frühstück treffen wir uns. Es ist 20 Minuten nach 7 Uhr.</i>
seit	з, від (з якого часу)	<i>Wir kennen uns seit dem letzten Jahr.</i>
von	від, про	<i>Ich weiß das von meinem Landwirt. Er erzählt von einem neuen Buch.</i>
zu	до, в	<i>Ich gehe zu Olexij. Ich gehe zur Schule.</i>
gegenüber	навпроти	<i>Dem Stall gegenüber ist die Scheune.</i>
entgegen	назустріч	<i>Ich gehe der Freundin entgegen.</i>

Прийменники, що керують Akkusativ

bis	до	<i>Ich bleibe hier bis Abend.</i>
durch	через завдяки за ДОПОМОГОЮ	<i>Er fährt durch das Tor. Durch den Computer wird die Arbeit sehr einfach. Er geht durch den Markt.</i>
für	для за	<i>Er kauft Kraftfutter für die Kuh. Für die Überstunden bekommt er mehr Freizeit.</i>

gegen	(на)впроти, біля	<i>Fahre nicht gegen den Pfosten!</i> <i>Er ist 40 Jahre.</i>
ohne	без	<i>Fahrt nicht ohne den Rückspiegel!</i> <i>Ich trinke Tee ohne Zucker.</i>
entlang	вздовж	<i>Sie gehen den Weg entlang.</i>
um	о (про час) навколо	<i>Wir treffen uns um 18 Uhr.</i> <i>Um den Tisch stehen 6 Stühle.</i>
wider	проти, всупереч	<i>Er macht das wider die Vernunft.</i> <i>Ich mache das wider meinen Wunsch.</i>

Прийменники, що керують Genitiv

während	під час, протягом	<i>Während der Mittagspause gehen wir in die Mensa.</i>
wegen	через, внаслідок	<i>Wegen der Grippe kommt er nicht zum Unterricht.</i>
(an)statt	замість	<i>Anstatt eines Mantels nimmt er nur eine Jacke mit.</i>
trotz	незважаючи на, всупереч	<i>Trotz des starken Verkehrs fährt sie mit dem Auto in die Stadt.</i>
ungeachtet	незважаючи на	<i>Ungeachtet der Kälte sind auf der Straße viele Menschen.</i>
außerhalb	поза, за	<i>Niemand raucht hier außerhalb des Raucherzimmers.</i>
unweit	недалеко від	<i>Unweit des Dorfes gibt es einen Wald.</i>

Займенникові прислівники (Pronominaladverbien)

Багато дієслів у німецькій мові вживаються завжди з постійним прийменником, після якого йде додаток у певному відмінку (давальному або знахідному). Це явище називають керуванням дієслів. Такі дієслова потрібно запам'ятовувати разом з прийменником і відмінком:

- *warten auf* (Akk.) чекати на
- *teilnehmen an* (Dat.) брати участь у
- *sich erinnern an* (Akk.) згадувати про

Зверніть увагу! а) дієслова з різними прийменниками мають різне значення:

- *bestehen auf* (Dat.) наполягати на
- *bestehen aus* (Dat.) складатися з
- *bestehen in* (Dat.) полягати в

б) деякі дієслова, зберігаючи однакове значення, можуть мати різне керування:

- *Ich fange die Arbeit an.* *Ich fange mit der Arbeit an.*
- *Ich schreibe ihr einen Brief.* *Ich schreibe einen Brief an sie.*

Замість іменника з прийменником у реченні можуть вживатися займенникові прислівники. Вони поділяються на вказівні й питальні.

Питальні займенникові прислівники вживаються, якщо запитують про неживі істоти. Вони утворюються з питального слова **wo+(r)+прийменник** (**-r-** додається, якщо прийменник починається з голосного):

- *Ich warte auf den Bus. Worauf wartest du?*

Коли говорять про осіб, то вживають прийменник із питальним словом **wen** або **wem**:

- *Ich warte auf meine Freundin. Auf wen wartest du?*

Вказівні займенникові прислівники вживаються в реченнях для того, щоб не повторювати сполучення іменника з прийменником. Вони утворюються від вказівного прислівника **da(r)+прийменник**, якщо мова іде про неістоти, або прийменника і особового заміника, коли говорять про осіб:

- *Ich erinnere mich an mein Praktikum in Deutschland. Ich erinnere mich sehr oft daran.*
- *Er erinnert sich an seine alten Freunde. Er erinnert sich immer öfter an sie.*

Займенникові прислівники дуже часто вживаються у підрядних додаткових реченнях:

- *Ich hoffe darauf, dass du dich heute nicht verspätest.*

Зверніть увагу! Не з усіма прийменниками можна утворити займенникові прислівники. Вони утворюються тільки з прийменниками: **an, auf, aus, bei, durch, für, gegen, hinter, in, mit, nach, neben, über, um, unter, vor, zu, zwischen.**

Сполучник (Konjunktion)

Сполучники з'єднують між собою однорідні члени речення або речення. Залежно від синтаксичної ролі розрізняють сполучники **сурядності** та сполучники **підрядності**.

Сполучники **сурядності** з'єднують однорідні члени речення або однорідні незалежні речення:

- *Peter und Franke gehen ins Kino und Inge soll zu Hause bleiben.*

Сполучники: **und** (*і, та, а*), **aber** (*але*), **oder** (*або*), **auch** (*також*), **denn** (*тому що*), **sowohl ... als auch** (*як ... так і*), **nicht nur**

... **sondern auch** (не тільки ... але й), **entweder ... oder** (або ... або) не впливають на порядок слів у реченні:

- *Das Wetter ist schön und wir richten das Grünfutter an.*
- *Man kann nicht nur Gruppenarbeit, sondern auch Diskussionen machen.*

Після сполучників: **doch** (все-таки), **trotzdem** (незважаючи на те, що), **dann** (потім), **darum**, **deswegen**, **deshalb** (тому), **außerdem** (крім того), **dennoch** (все-таки), **nämlich** (а саме), **bald ... bald** (то ... то), **weder ... noch** (ні ... ні) в реченні зворотний порядок слів:

- *Bald fährt er mit dem Auto, bald geht er zu Fuß. Er weiß wenig von der Landwirtschaft in der Ukraine, deshalb musst du ihm davon erzählen.*

Сполучники **підрядності** з'єднують підрядне речення з головним. Найуживаніші з них: **dass** (що), **ob** (чи), **weil**, **da** (тому що, бо), **als** (коли), **wenn** (коли, якщо), **damit** (для того щоб) та інші:

- *Ich glaube, dass er seine Arbeit rechtzeitig beendet.*

У підрядних реченнях сполучник стоїть здебільшого на початку речення, а присудок – в кінці речення.

- *Karl ging nach Hause, obwohl das Fest sehr schön war.*
- *Dass du pünktlich zur Schule gehst, will ich doch hoffen.*
- *Wenn das wahr ist, müssen wir uns beeilen.*
- *Sie wird daran arbeiten, sofern sie dafür Zeit hat.*

Складнопідрядне речення (Satzgefüge)

Складнопідрядне речення складається з головного речення та одного або кількох підрядних речень:

- *Ich weiß, dass dieser Student sein Praktikum in Polen gemacht hat.*
- *Er freut sich, weil sie ihn abholt, wenn er mit dem Zug ankommt.*

Особливості підрядних речень:

1) вони завжди починаються із сполучника підрядності: **dass**, **ob**, **weil**, **da**, **wenn**, **als**, **nachdem**, **damit** та ін. або із відносних займенників та займенникових прислівників: **worauf**, **woran**, **womit**, **der**, **die**, **das**, **wer**, **was**, **wann**, **wo** та ін.;

2) підмет стоїть здебільшого відразу після сполучника (крім винятків), а присудок – в кінці підрядного речення: змінювана частина займає останнє місце, а незмінювана – передостаннє:

- *Ich weiß, dass du auf dem Lande viel arbeiten musst.*

3) якщо підрядне речення стоїть перед головним, то головне речення починається з відмінюваної частини присудка:

- *Wenn wir eine gute Fruchtfolge planen, halten sich die Probleme mit den Schädlingen und Unkräutern in Grenzen.*

4) підрядне речення може стояти в середині головного речення, тоді воно відділяється з обох боків комами:

- *Sie will, sobald die Arbeit erledigt ist, gleich abreisen.*
- *In der Stadt, in der sie wohnt, gibt es viele historische Gebäude.*

5) якщо присудок виражений зворотним дієсловом, то **sich** стоїть перед підметом, якщо він виражений іменником, та після підмета, якщо він виражений займенником:

- *Ira sagt, dass sich ihre Familie im Sommer auf dem Bauernhof erholt.*

6) якщо до складу присудка підрядного речення входить два дієслова у неозначеній формі, то допоміжне дієслово стоїть перед ними, а не в кінці речення:

- *Er konnte mich nicht besuchen, weil er am Wochenende hat arbeiten müssen.*

7) відокремлюваний префікс у підрядному реченні не відокремлюється:

- *Es war schon 8 Uhr, als Oleg gestern aufstand.*

Підрядні умовні речення (Konditionalsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
unter welcher Bedingung? in welchem Falle?	wenn, falls, ohne Konjunktion	<i>Wenn (falls) das Unkraut wächst, kann man den Hackstriegel einsetzen.</i> <i>Wenn (falls) du jetzt zu mir kommst, dann gehen wir zusammen spazieren.</i> <i>Kommst du jetzt zu mir, so gehen wir spazieren.</i>

Підрядні речення причини (Kausalsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
warum? weshalb? aus welchem Grunde?	weil, da, zumal	<i>Wir spritzen keine Pflanzenschutzmittel, weil wir ökologisch wirtschaften.</i> <i>Da er uns half, schafften wir die Arbeit sehr schnell.</i> <i>Sie wollte nicht in diesem teuren Hotel übernachten, zumal ihr auch das Zimmer nicht gefiel.</i>

Підрядні умовні речення (Konditionalsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
unter welcher Bedingung? in welchem Falle?	wenn, falls, ohne Konjunktion	<i><u>Wenn (falls)</u> das Unkraut wächst, kann man den Hackstriegel einsetzen.</i> <i><u>Wenn (falls)</u> du jetzt zu mir kommst, dann gehen wir zusammen spazieren.</i> <i>Kommst du jetzt zu mir, so gehen wir spazieren.</i>

Підрядні речення міри або ступеня (Modalsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
wie? auf welche Weise? auf welche Art?	indem, so - dass, ohne dass, dadurch - dass	<i>Sie verabschiedete sich von mir, <u>indem</u> sie mir freundlich zulächelte.</i> <i>Der Redner sprach <u>so</u> überzeugend, <u>dass</u> alle ihm zustimmten.</i> <i>Er verleumdete mich, <u>ohne dass</u> er einen Grund dafür hatte.</i> <i>Dieser Schritt wird <u>dadurch</u> notwendig, <u>dass</u> sich die Verhältnisse grundlegend geändert haben.</i>

Підрядні речення часу (Temporalsätze)

Вид підрядного речення	Сполучник	Співвідношення часів	Приклади
wann? seit wann? bis wann? wie lange? wie oft?	während als wenn solange	Одночасність виконання дії в головному і підрядному реченнях	<i><u>Während</u> er mit mir sprach, sah er mir nicht in die Augen.</i> <i>Ich freue mich immer, <u>wenn</u> ich Geschenke bekomme.</i> <i><u>Solange</u> die Prüfung dauert, dürfen wir nicht sprechen.</i>
	nachdem sobald seitdem als, wenn seit	передування дії у підрядному реченні	<i><u>Nachdem</u> wir die Aufgabe erhalten hatten, machten wir uns an die Arbeit.</i> <i><u>Sobald</u> er kam, gingen wir ins Kino.</i>
	bevor ehe bis	передування дії у головному реченні	<i>Er will nicht nach Hause gehen, <u>bevor</u> die Arbeit erledigt ist.</i> <i>Bleiben Sie hier, <u>bis</u> ich komme.</i>

Зверніть увагу! 1) Співвідношення часових форм у складнопідрядних реченнях з підрядними реченнями часу:

Сполучники	Головне речення	Підрядне речення
nachdem	Präsens	Perfekt
sobald	Imperfekt	Plusquamperfekt
bevor	Präsens	Präsens
ehe	Imperfekt	Imperfekt
	Plusquamperfekt	Imperfekt
während	Präsens	Präsens
solange	Imperfekt	Imperfekt

2) Найбільш вживаними є сполучники **als** і **wenn**, які потрібно розрізняти при вживанні:

als	одноразова дія в минулому	<i>Als der Junge fünf Jahre alt war, starben seine Eltern.</i>
wenn	а) одноразова дія в теперішньому і майбутньому б) багаторазова дія у всіх часах	<i>Wenn ich auf Urlaub fahre, nehme ich meinen kleinen Sohn mit.</i> <i>Wenn die Bäuerin ruft, stehe ich auf.</i> <i>Immer, wenn die Bäuerin gerufen hat, ist er aufgestanden.</i>

3) Не слід взаємно замінювати **wenn** та **wann**:

Wenn – сполучник підрядних речень із значенням часу і умови.

- *Wenn es regnet, bekommt meine Oma immer Kopfschmerzen.*
- *Wenn Sie mit dieser Firma Verträge abschließen, sollten Sie vorsichtig sein.*

Wann – питальне слово в питаннях про час і дату та сполучне слово у підрядних додаткових реченнях:

- *Wann fährt der Zug nach Lwiw ab?*
- *Ich frage dich, wann du zu mir kommst.*

Підрядні речення мети (Finalsätze)

Підрядні речення мети відповідають на питання **wozu?**, **zu welchem Zweck?**, **mit welcher Absicht?** Вони з'єднуються з головним реченням сполучником **damit**, якщо підмети у головному і підрядному реченнях різні:

- *Wir gehen in den Stall, damit ich dir unsere Kühe zeigen kann.*

Якщо у головному і підрядному реченнях один і той же підмет, то замість підрядного речення вживається інфінітивний зворот **um ... zu**:

- *Wir frühstückten heute spät. Wir wollten uns eine Mahlzeit sparen.*
- *Wir frühstückten heute spät, um uns eine Mahlzeit zu sparen.*

Зверніть увагу! а) в реченнях з *damit* не вживаються модальні дієслова *sollen, mögen, wollen*.

➤ *Wir packten das Brot in Alufolie. Es sollte frisch bleiben.*

➤ *Wir packten das Brot in Alufolie, damit es frisch blieb.*

б) вживання модального дієслова *können* можливе, але воно часто опускається:

➤ *Sie schneidet die Brote in Stücke, damit die Tauben sie fressen (können).*

Підрядні допустові речення (Konzessivsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
trotz Umstandes? welchen	obwohl, obgleich, obschon, trotzdem, wiewohl u.a.	<i>Obwohl Oleg erst vor kurzem nach Deutschland gekommen ist, versteht er schon sehr gut Deutsch. Trotzdem es gefährlich ist, will sie diese Reise machen. Diese zweidimensionale Aussage ist ziemlich einleuchtend, wiewohl der Beweis nicht ganz einfach ist.</i>

Підрядні означальні речення (Attributsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
welcher? was für ein?	Relativpronomen der, die, das welcher, welche, welches (у різних відмінках, з прийменником або без) was, wie, wo, warum, wohin u.a.	<i>Zu mir kommt bald meine ältere Schwester, <u>die</u> mich erzogen hat. Das ist ein Gelehrter, <u>dessen</u> Namen alle gut kennen. Das kleine Städtchen, <u>wo</u> meine Eltern ihre Kindheit verbracht haben, sieht jetzt ganz anders aus.</i>

Відмінювання відносних займенників

	Однина			Множина
	m	n	f	
Nom.	der, welcher	das, welches	die, welche	die, welche
Gen.	dessen	dessen	deren	deren
Dat.	dem, welchem	dem, welchem	der, welcher	denen, welchen
Akk.	den, welchen	das, welches	die, welche	die, welche

Зверніть увагу! 1. Означальне речення з'єднується з головним здебільшого за допомогою відносних займенників **der, die, das** (відносні займенники **welcher, welche, welches** вживаються рідше) **wie, wo, woher** та ін. або займенникових прислівників **worüber, womit, worauf, wofür, wovor** та ін.:

- *Zu mir kommt meine ältere Schwester, die mich erzogen hat.*
- *Das kleine Städtchen, wo Maria ihre Kindheit verbracht hat, sieht jetzt ganz anders aus.*

➤ *Er sagte etwas, worüber sich seine Freundin sehr ärgerte.*

2. Відносні займенники узгоджуються в роді й числі з тим іменником головного речення, який вони замінюють:

- *Der Berg, den*
- *Die Wiese, die man aus dem Fenster sieht, ist schön.*
- *Das Feld, das*
- *Die Berge, die man aus dem Fenster sieht, sind schön.*

3. Відмінок відносного займенника залежить від його синтаксичної функції:

- *Dem Lehrer entgegen liefen viele Kinder, die ihn lustig begrüßen.*
(die – підмет в називному відмінку)

4. Якщо відносний займенник є додатком, то його відмінок залежить від керування дієслова в підрядному реченні:

- *Der Freund, auf den ich wartete, kam fünf Minuten später.*
(auf den – додаток з прийменником)
- *Das Haus, dem wir uns nähern, ist ein Geräteschuppen.*
(dem – додаток в давальному відмінку)

5. Відносні займенники в родовому відмінку завжди стоять перед означувальним іменником (без артикля):

- *Der Schriftsteller, dessen Bücher wir gern lesen, besucht bald unseren Betrieb.*
(dessen – означення в родовому відмінку)

6. Якщо дієслово у підрядному означальному реченні вживається з прийменником, то прийменник стоїть перед відносним займенником:

- *Der Freund, auf den ich wartete, kam fünf Minuten später.*

7. Якщо іменник у головному реченні, який пояснюється підрядним реченням, не є особою (живою істотою), то можна використати займенниковий прислівник (**wo(r) + Präposition**):

- *Das ist ein Problem, worüber wir sprechen sollten.*

Проте в розмовній мові і в цьому випадку використовують часто прийменник перед відносним займенником:

- *Das ist ein Problem, über das wir sprechen sollten.*

8. Відносний займенник **was** вживається, якщо він стосується у головному реченні:

а) неозначено-особових займенників **das, dasjenige, etwas, einiges, vieles, nichts, alles** та інші:

➤ *Ist das alles, was du dazu sagen kannst?*

б) субстантивованих прикметників **das Schöne, das Beste, das Einfachste** та інші.:

➤ *Es war das Einfachste, was man sich vorstellen kann.*

VI. Додатки

1. Фонетичний курс: від букви до звука

Алфавіт німецької мови складається із 26 букв, які позначають 56 звуків на письмі.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj
Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ssß
Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Вправа 1. Назвіть по буквах:

а) слова:

➤ *buchstabieren, bitte, Entschuldigung, danke, ich, Deutsch, Betreuerin, studieren, Praktikant, Fahrt, verstehen, nein, ja*

б) своє ім'я і прізвище

Голосні, умлаути, дифтонги

ä, ö, ü

Потрібно звернути особливу увагу на вимову умлаутів **ä, ö, ü**, тому що в українській мові ці звуки відсутні.

Утворення:

• **ö** - губи в позиції голосного **o**, а вимовляємо **e**:

➤ *öffnen, zwölf, föhnen, gewöhnlich, Hölle, lösen*

• **ü** - губи в позиції голосного **u**, а вимовляємо **i**:

➤ *fünf, fühlen, prüfen, müssen, Mütter, lügen, Bücher*

• **ä** - вимовляється як відкритий звук **e**:

➤ *hält, Bär, zählen, Träne, Präfix, wärmer, mähen*

Вправа 2

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову умлаутів.

➤ *Götter, säen, Töne, über, Väter, Hände, Nüsse, Nöte, dünn, Männer, früh, wählen, Höfe, krähen, Löwe, übel, Zähne, Kähne, können, dürfen*

а, о, u, е, і

На відміну від української мови в німецькій мові кожна буква голосного (**а, о, u, е, і**) і умлаута (**ä, ö, ü**) означає два звуки: довгий і короткий. Від вимови голосного часто залежить значення слова:

- *bieten – bitten* (пропонувати - просити)
- *Beet – Bett* (грядка - ліжко)
- *Saat – satt* (сімба - ситий)
- *fühlen – füllen* (відчувати - наповнювати)
- *Miete – Mitte* (квартирна плата - середина)

1. При читанні довготу голосного можна визначити насамперед за знаками довготи:

- буква **h** після всіх голосних букв:

- *fahren, Ehre, ihr, Uhr, Ohr, erzählen, Möhre, rühren*

- буква **e** тільки після **i**:

- *Vieh, Sieg, sieben, Tier, vier, lieben, hier, Lied*

- буква **ß**:

- *Fuß, groß, Maß*

- подвоєння голосних (**a, e, o**):

- *Saat, Meer, Moos, Beere, Boot*

- відкритий склад (склад, що закінчується на голосний):

- *Name, du, sagen, fragen, Sofa*

- умовно - закритий склад (склад, що закінчується на один приголосний, а в іншій формі цього слова або споріднених слів йому відповідає відкритий склад):

- *klug - kluge, lebt - leben, hörbar - hören*

2. Показником короткого голосного є:

- подвоєння наступної букви приголосного:

- *kommen, offen, Widder, essen, Mappe, Akkord, Ebbe, nennen*

- наступні букви **ck, dt, ng, pf, tz, x**:

- *Ecke, Stadt, lang, Apfel, Katze, Max*

- закритий склад (склад, що закінчується на приголосний, а часто і на декілька приголосних):

- *dumm, arm, Punkt, Ast, und, ist, fünf, Hund*

- часто перед буквосполученнями **st, ch, seh, tsch**, а також перед **r** з наступними приголосними **t, d, z**:

- *Rost, acht, waschen, Matsch, Wort, Bürde, Herz*

Вправа 3

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте пари слів уголос, слідкуйте за вимовою коротких і довгих голосних.

- *Bann – Bahn* *litt - Lied*
- *kann - Kahn* *Hütte - Hüte*
- *offen - Ofen* *Bett - Beet*
- *wann - Wahn* *bitten – bieten*
- *Lamm – lahm* *kam - Kamm*

3. Буква **e**, яка позначає довгий (похожий до українського **u**) і короткий звук **e** та **ε** показником довгого голосного **i** (**ie**), має ще й третє значення, а саме: вона означає короткий звук **e**, який вимовляється в ненаголошених некореневих складах:

- *legen, Gehalt, Mutter, melken, unten*

4. На початку слова і кореня голосні вимовляються з новим приступом; їх не можна вимовляти разом з попереднім приголосним:

- *'Anna, 'Uta, 'Otto, Ida, 'Emma*
- *'Insekt, 'erzählen, 'Atem, 'umladen, 'oben*

ei, ai, eu, äu, au, ja, ju, je

1. Часто в німецькій мові можна натрапити на дифтонги, тобто поєднання в одному складі двох голосних звуків:

- **ei** вимовляється як **ай**:

- *eins, Reis, Wein, Eis, klein, zwei*

- **ai** вимовляється як один звук **ай**:

- *Hai, Mais, Laib, Laie*

- **eu** вимовляється як **ой**:

- *Heu, Freund, heute, freuen*

- **äu** вимовляється як **ой**:

- *Bäume, Häuser, Räume, Mäuse*

- **au** вимовляється як один звук **ау**:

- *Auto, Pause, Baum, Ausland*

2. Буквосполучення **ja, je, ju** вимовляються як українські звуки **я, є, ю**:

- *Januar, jetzt, jubeln*

Вправа 4

а) Слушайте і повторяйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову дифтонгів.

➤ *heißen, Eule, glauben, weiß, Jugend, Kraut, Bein, Träume, Jordan, feucht, Maul, fein, jeder, Hain, Feuer, drei, Jauche, neu, Europa, feiern*

Приголосні і буквосполучення приголосних

Подвоєння приголосних вимовляються як один звук:

➤ *Lamm, Kette, Mappe, Sakko, Amme, Neffe, kennen, bitte*

p, t, k, b, d, g, h

1. Звуки **p, t, k** вимовляються, як правило, з придихом, особливо сильним перед наголошеним голосним:

➤ *Koffer, Pass, Tante, Käse, Pilz, Tomate*

Вправа 5

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову приголосних.

➤ *Presse, Griff, Suppe, krumm, Kralle, Mutter, Wappen, fallen, wann, können, Mitte, Kamm, Lappen, offen, dritte, Kamille, Pappel, Person, Katze, Tag, Kalb, Pute, Tier, teuer, Paar, kaufen, Kiefer, pur, tief, kennen*

2. Букви **b, d, g** означають дзвінкі приголосні звуки, але в кінці слова або складу, а також перед глухими приголосними того ж складу, вони вимовляються як глухі звуки **p, t, k**:

➤ *lebt, und, Kind, sagst, Kindheit, Tag, täglich, ab, Wand, Berg*

Вправа 6

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову приголосних.

➤ *graben – Grab*

➤ *Bäder – Bad*

➤ *hoben – hob*

➤ *Hunde – Hund*

➤ *gaben – gab*

➤ *Wege – Weg*

➤ *Körbe – Korb*

➤ *Kriege – Krieg*

➤ *finden – Fund*

➤ *reinigen – reinigt*

➤ *senden – Sand*

➤ *Krüge – Krug*

3. Буква **h** має два значення:

- після голосних є знаком довготи:

➤ *nehmen, fehlen, Ohr, kühl, fahren, ihr, erzählen, Uhr*

- є самостійним звуком на початку слова і складу:

➤ *hart, Hahn, haben, Henne, heute, Hut, Hanne, Hirt, hell*

Вправа 7

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте скоромовку, зверніть увагу на вимову звуку **h**:

- *Hinter Hermann Hannes Haus - hängen hundert Hemden raus*
- *hundert Hemden hängen raus - hinter Hermann Hannes Haus*

с, ch, chs, ck

Буква **с** вимовляється по-різному:

- як звук **к** в запозичених іншомовних словах перед голосними **а, о, u**, а також перед приголосними **l, r**:

➤ *Cafe, Code, Cola, Club, Creme*

- як звук **ц** перед голосними **е, а, і**:

➤ *circa, Cent, Cäsar*

- буквосполучення **ch** вимовляється м'яко як звук **х (хь)** після голосних **е, і, ä, ö, ü, у** та дифтонгів **еі, аі, еu, äu**, після приголосних **l, r, m, n**, а також в суфіксі **-chen**:

➤ *Milch, möchte, Bäche, Bücher, weich, euch, manche, Mädchen*

- буквосполучення **ch** вимовляється як овулярний звук **х** (хриплий) після голосних **а, о, u** та дифтонгу **au**:

➤ *Bach, doch, Buch, rauchen*

- буквосполучення **ck** вимовляється як один звук **к**:

➤ *Zucker, Ecke, lecker, nackt*

- буквосполучення **chs** вимовляється як **кс** в рамках однієї морфеми:

➤ *sechs, Sachsen, wachsen - du wächst*

але при накраплянні **ch** на **s** на стику двох морфем (кореня і закінчення) вимовляється як **хьс** або **хс**:

➤ *weichen - du weichst, wachen - du wachst*

Вправа 8

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову.

- *nicht, München, Tochter, feucht, machen, Socke, dich, Nacht, möchte,*
- *reich, pflücken, noch, Tuch, Bücher, wachsen, acht, mancher, Bochum,*
- *Nichtraucher, Ochse, Nacken*
- *Ach, ich Armer ich!*
- *Vielleicht, vielleicht auch nicht!*
- *Das mache ich doch nicht!*
- *Nein, ich möchte nicht chinesisches singen!*

s, ss, sp, st, bs, ps, ß

1. Буква **s** вимовляється, залежно від своєї позиції в слові, як один із трьох приголосних звуків **с, з, ш** в українській мові:

- як дзвінкий приголосний **з** на початку слова і складу перед голосними:
 - *sehen, sauber, Wiese, versagen, Hülse*
 - як глухий приголосний **с** в кінці слова і складу та при подвоєнні **ss**:
 - *was, ist, lösbar, messen, essbar, müssen*
 - як **ш** на початку кореневого складу в буквосполученнях **sp, st**:
 - *Stelle, spielen, Gestein, verstehen*
 - як **с** в середині та кінці слова в буквосполученнях **st, sp, bs** і завжди в буквосполученні **ps**:
 - *gestern, Fenster, fragst, Knospe, Erbse, Krebs, Raps*
2. Буква **ß** ніколи не стоїть на початку слова, вимовляється завжди як глухий приголосний **с** і є знаком довготи для всіх голосних:
 - *Straße, groß, fließen, Fuß, gemäß*

Вправа 9

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову букви **s**:

- *Sport, wessen, siegen, sprechen, essen, Stoppel, Sahne, Mist, Steinobst, Käse, Sand, genießen, Wurst, Speck, sortieren, Gemüse, maßgeblich, Obst, spielen, sägen, Stock*

l, v, r, n, ng, nk

1. При вимові звуку **l** язик напружений і знаходиться за верхніми зубами на м'якому піднебінні:

- *Bild, hell, wild, Kälte, wollte, leben, malen, Milch*

2. Буква **v** вимовляється як:

- звук ф: *vier, vergessen, Vater, viel, verdienen, Vertrieb*
- звук в (в словах іншомовного походження): *Vase, Vulkan*

3. Букві **r** відповідають в німецькій мові звуки **p**, які значно відрізняються від українського звуку **p**:

- овулярний **p** на початку слова і складу, який утворюється вібрацією не язика, а язичка в кінці м'якого піднебіння:

- *rot, Rose, reiten, Rind, Ruhe, reich, Recht, Raps*
 - передньоязичний **p**:
- *er, Worte, wird, Karte, Birke, schmerzen, gern, wurde*
 - в кінці слова у закінченні **-er** вимовляється наче **a**:
- *Mutter, Vater, Kinder, Wasser, Sommer, aber, Messer*

Вправа 10

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову.

- *Volk, Landwirt, reisen, pro, Leiter, gründlich, Luft, Vitamin, lesen, vierzehn, Regen, Leistung, verbrauchen, Licht, Pilz, Raupe, Volontär, Lust, wirken, melken, reif, Liebe, jährlich, Kartoffel, Rest, vorbereiten*

4. Буква **n** вимовляється як:

- передньоязичний звук **n** в українській мові:
- *Name, nennen, Wind, nun, noch, Nebel, Natur*
 - перед **k** (відповідно і перед **ks, x, qu**) та в буквосполученні **ng** вимовляється як задньоязичний, носовий звук:
- *trank, danke, tanken, jung, singen, hängen, Sänger*
але при натраплянні **n** на **k (g)** на стику двох морфем зберігається вимова **n** як **n**:
- *ankommen, angekommen, eindringen, eingedrungen*

sh, sch, tsch, ti, ig, ph, th, rh

Слід також запам'ятати вимову буквосполучень:

- **sh** вимовляється як **ж** в запозичених словах із української та російської мов та як **ш** в запозиченнях із англійської мови:
- *Shytomyr, Shanna, Sheriff, Shorts, Shilling*
 - **sch** вимовляється як **ш**:
- *Schule, Schwester, schreiben, scherzen, schön*
 - **tsch** вимовляється як **ч**:
- *Deutsch, Tscheche, Tschad*
 - буква **t** в сполученні з **i (ti)** в запозичених та іншомовних словах вимовляється як **ц**, якщо **i** ненаголошене й за ним стоїть інший який-небудь голосний:
- *Nation, Subvention, Patient, Portion*

- **-ig** як **-ixь** в кінці слова:

➤ *lustig - lustige, fünfzig - fünfzigste, nötig - nötiger*

- **ph** як один звук **ф** (найчастіше в запозичених та іншомовних словах):

➤ *Phonetik, phantasieren, Phase, Phosphat*

- **th, rh** вимовляється як один звук **т, р**:

➤ *Theater, Thema, Theke, Rhein, Rhetorik*

Вправа 11

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову словосполучень:

➤ *Tübingen, ritsch-ratsch, Gedanke, Schiller, senken, Scheibe, Integration, Rheuma, Sängerin, Therapie, Demonstration, Bratsche, enger, Schote, denken*

Вправа 12

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте вголос, зверніть увагу на вимову:

- числівників від 1 до 12:

eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben, acht, neun, zehn, elf, zwölf

- вигуків:

Ach! Oh! Super! Spitze! Prima! Schade! Igitt!

- питальних слів:

was, wie, woher, wann, wohin, wo, wer, wessen, wem

- вітань:

Herzlich willkommen! Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Hallo!

- побажань при прощанні:

Alles Gute! Viel Glück! Mach's gut! Tschüss! Gute Fahrt! Auf Wiedersehen! Bis bald!

Мелодика німецького речення

Для того, щоб вимовити німецьке речення з правильною інтонацією, потрібно пам'ятати:

- розповідні та питальні речення, що починаються питальним словом, вимовляються з пониженим тоном в кінці речення, тобто мають спадну мелодику:

Mein Freund wohnt in Lwiw.

Wo wohnt dein Freund?

- питальні речення без питального слова вимовляються з підвищеним тоном на останньому складі, тобто із зростаючою (висхідною) мелодикою:

Wohnt dein Freund in Lwiw?

- окличні речення вимовляються із пониженою (спадною) мелодикою в кінці:

Schönen Feierabend!

Viel Erfolg!

Gute Reise!

2. Новий німецький правопис

З 1 серпня 1998 року запроваджено новий правопис, який полегшує вивчення орфографії німецької мови.

У німецький правопис внесено такі зміни:

1. Букву **ß** замінено на **ss** у словах після короткого наголошеного голосного:

alt	neu	alt	neu
<i>Fluß</i>	<i>Fluss</i>	<i>ein bißchen</i>	<i>ein bisschen</i>
<i>daß</i>	<i>dass</i>	<i>ich muß</i>	<i>ich muss</i>
<i>Paß</i>	<i>Pass</i>	<i>du ißt</i>	<i>du isst</i>

2. Буква **ß** залишається тепер тільки у двох випадках:

а) після довгого голосного:

- *groß, Gruß, grüßen, bloß, Straße, Fuß, Fußball, Maß, Gieß, fließen*
- (але: *floss*), *schießen* (але: *schoss*), *saßen, aßen, ließen* (але: *lassen*)

б) після дифтонгів (подвоєного голосного):

- *außer, äußern, Äußerste, beißen, heißen, Fleiß, Strauß, weiß (wissen), das Weiße Haus (in Washington)*

3. Велика кількість окремих слів уподібнюється за так званим кореневим принципом аналогії.

	alt	neu
<i>die Nummer</i>	<i>numerieren</i>	<i>nummerieren</i>
<i>die Hand</i>	<i>behende</i>	<i>behände</i>
<i>der Platz</i>	<i>plazieren</i>	<i>platzieren</i>

4. Складні слова зберігають написання всіх букв, тому при збігу трьох однакових букв пишуться з трьома, а не з двома буквами:

	alt	neu
<i>Bett + Tuch</i>	<i>Bettuch</i>	<i>Betttuch</i>
<i>Schiff + Fahrt</i>	<i>Schiffahrt</i>	<i>Schifffahrt</i>
<i>Stoff + Farbe</i>	<i>Stoffarbe</i>	<i>Stofffarbe</i>

Але незмінними залишаються такі слова: *dennoch, Drittel, Mittag*

5. Через дефіс

а) можна писати складні слова для зручнішого читання або для уникнення можливого непорозуміння:

- *Kaffee-Ersatz, Zoo-Orchester, Fluss-Sand*

- *Druckerzeugnis: а) Druck-Erzeugnis*

б) *Drucker-Zeugnis*

б) треба писати складні слова, компонентом яких є цифра або окрема буква:

➤ *2-spaltig, 16-jährig, 50-prozentig, 80-Pfennig-Briefmarke, 2-kg-Dose, 70-kW-Motor, Vitamin-C-haltig, T-Shirt*

Але не пишеться дефіс у складних словах, в яких цифра поєднується із суфіксами **-ig, -fach, -stel, -tel, -er**:

➤ *50%ig, ein 40stel, 50fach, ein 15tel, der 56er*

6. Деякі слова іншомовного походження, які вже вкоренилися в німецькій мові, можна писати і за старим правописом:

alt	neu
<i>Geographie</i>	<i>Geografie</i>
<i>Delphin</i>	<i>Delfin</i>
<i>potentiell</i>	<i>potenziell</i>
<i>Joghurt</i>	<i>Jogurt</i>

Але наступні слова не змінюються:

➤ *Philologie, Physik, physisch, Apotheke, Strophe, Diskothek, Leichtathletik, Mathematik, Thema, Theater u. a.*

7. Окремо пишуться словосполучення, які складаються з:

а) самостійних слів: *wie viel, vor Freude strahlend, so viel*

б) із дієслова **sein**: *zusammen sein*

в) двох дієслів: *kennen lernen, sitzen bleiben*

г) дієслова та Partizip II: *verloren gehen*

д) дієслова та прислівника: *fertig bringen, durcheinander gehen*

е) дієслова та іменника: *Rad fahren, Halt machen, Eis laufen*

Але не змінюються: *fernsehen, feststellen, freihalten, teilnehmen, stattfinden, heimkehren, vorhersagen, blaumachen, vollfüllen u. a.*

8. З великої букви пишуться:

а) сталі словосполучення іменника з прийменником, дієсловом:

➤ *in/auf Deutsch, in Bezug auf, Angst und Bange haben, an Stelle, im Stande sein, zu Rande kommen*

б) іменники, що позначають пору доби, після слів **vorgestern, gestern, heute, morgen, übermorgen**:

➤ *heute Abend, gestern Morgen*

в) словосполучення днів тижня із частинами доби (завжди разом):

➤ *am Mittwochvormittag, jeden Dienstagabend*

г) субстантивовані порядкові числівники:

➤ *der Erste, der Dritte*

д) субстантивовані прикметники у сталих словосполученнях та в переносному значенні:

➤ *im Allgemeinen, im Großen und Ganzen, Alt und Jung*

е) власні назви із суфіксом **-er**:

➤ *der Schweizer Käse, der Kölner Dom, die Berliner Mauer*

9. З малої букви пишуться:

а) прикметники у сталих словосполученнях:

➤ *das schwarze Brett, die erste Hilfe*

б) похідні слова від власних назв:

➤ *das ohmsche Gesetz, die grimmschen Märchen*

в) особові займенники **du, dein, dir, ihr, euer, euch** в листах:

➤ *Lieber Peter, über deinen Brief habe ich mich sehr gefreut.*

Займенники у ввічливій формі не змінюються:

➤ *Sie, Ihre Tochter, ich danke Ihnen ...*

10. Перенос слів здійснюється складами. Згідно з новим правописом:

а) можна розділяти буквосполучення **st**:

➤ *Kas-ten, meis-tens, lus-tig, die Lis-te, die Fes-tung*

б) не можна розділяти буквосполучення **ck** (як і **ch, sch, sh, ph, rh, th**):

➤ *Zu-cker, ba-cken, bli-cken, la-chen, wa-schen, Deut-sche, Sa-phir, Ste-phan, Myr-rhe, Bu-shel, Zi-ther, Goe-the*

в) можна переносити навіть склад з однієї голосної:

➤ *U-fer, A-bend, po-e-tisch*

г) можливий подвійний перенос складних слів – складами або його компонентами:

➤ *war-um / wa-rum, Pä-da-go-gik / Päd-ago-gik,*

➤ *da-rauf / dar-auf, ei-nander / ein-ander*

3. Основні форми сильних та неправильних дієслів

Дієслова з префіксами мають ті ж самі основні форми, що й відповідні дієслова без префіксів.

➤ *fahren – fuhr – gefahren;*

abfahren – fuhr ab – abgefahren; erfahren – erfuhr – erfahren;

Infinitiv	Imperfekt Präteritum	Partizip II	Präsens 3. Pers. Sing.	Bedeutung
backen	backte	gebacken	<i>bäckt</i>	<i>пекти</i>
befehlen	befahl	befohlen	<i>befiehlt</i>	<i>наказувати</i>
beginnen	begann	begonnen	<i>beginnt</i>	<i>починати(ся)</i>
beißen	biss	gebissen	<i>beißt</i>	<i>кусати</i>
bergen	barg	geborgen	<i>birgt</i>	<i>ховати</i>
bersten	barst	geborsten	<i>birst</i>	<i>лопнути</i>
betrügen	betrog	betrogen	<i>betrügt</i>	<i>обманювати</i>
bewegen	bewog	bewogen	<i>bewegt</i>	<i>рухати, схилияти</i>
biegen	bog	gebogen	<i>biegt</i>	<i>гнути</i>
bieten	bot	geboden	<i>bietet</i>	<i>пропонувати</i>
binden	band	gebunden	<i>bindet</i>	<i>зв'язувати</i>
bitten	bat	gebeten	<i>bittet</i>	<i>просити</i>
blasen	blies	geblasen	<i>blät</i>	<i>дути</i>
bleiben	blieb	geblieben	<i>bleibt</i>	<i>залишатися</i>
braten	briet	gebraten	<i>brät</i>	<i>смажити</i>
brechen	brach	gebrochen	<i>bricht</i>	<i>ламати(ся)</i>
brennen	brannte	gebrannt	<i>brennt</i>	<i>горіти</i>
bringen	brachte	gebracht	<i>bringt</i>	<i>приносити</i>
denken	dachte	gedacht	<i>denkt</i>	<i>думати</i>
dreschen	drosch	gedroschen	<i>drischt</i>	<i>молотити</i>
dringen	drang	gedrungen	<i>dringt</i>	<i>проникати</i>
dürfen	durfte	gedurft	<i>darf</i>	<i>мати право</i>
empfehlen	empfahl	empfohlen	<i>empfiehlt</i>	<i>рекомендувати, радити</i>
erschrecken	erschrak	erschrocken	<i>erschrickt</i>	<i>лякатись</i>
essen	aß	gegessen	<i>isst</i>	<i>їсти</i>
fahren	fuhr	gefahren	<i>fährt</i>	<i>керувати, їхати</i>
fallen	fiel	gefallen	<i>fällt</i>	<i>падати</i>
fangen	fang	gefangen	<i>fängt</i>	<i>ловити</i>
fechten	focht	gefochten	<i>ficht</i>	<i>фехтувати</i>
finden	fand	gefunden	<i>findet</i>	<i>знаходити</i>
flechten	flocht	geflochten	<i>flicht</i>	<i>плести</i>
fliegen	flog	geflogen	<i>fliegt</i>	<i>літати</i>

fliehen	floh	geflohen	<i>flieht</i>	<i>втікати</i>
fließen	floss	geflossen	<i>fließt</i>	<i>текти</i>
frieren	fror	gefroren	<i>friert</i>	<i>мерзнути</i>
gären	gor gärte	gegoren gegärt	<i>gärt</i>	<i>бродити</i>
gebären	gebar	geboren	<i>gebirt</i>	<i>народжувати</i>
geben	gab	gegeben	<i>gibt</i>	<i>давати</i>
gedeihen	gedieh	gediehen	<i>gedeiht</i>	<i>розвиватися</i>
gehen	ging	gegangen	<i>geht</i>	<i>йти, ходити</i>
gelingen	gelang	gelungen	<i>gelingt</i>	<i>вдаватися</i>
gelten	galt	gegolten	<i>gilt</i>	<i>коштувати, бути дійсним</i>
genesen	genas	genesen	<i>genest</i>	<i>видужувати</i>
genießen	genoss	genossen	<i>genießt</i>	<i>насолоджуватись</i>
geschehen	geschah	geschehen	<i>geschieht</i>	<i>траплятись</i>
gewinnen	gewann	gewonnen	<i>gewinnt</i>	<i>вигравати</i>
gießen	goss	gegossen	<i>gießt</i>	<i>лити</i>
gleich	glich	geglichen	<i>gleich</i>	<i>бути схожим</i>
gleiten	glitt	geglitten	<i>gleitet</i>	<i>ковзати</i>
glimmen	glomm, glimmte	geglommen, geglimmt	<i>glimmt</i>	<i>тліти, мерехтіти</i>
graben	grub	gegraben	<i>gräbt</i>	<i>копати</i>
greifen	griff	gegriffen	<i>greift</i>	<i>хопати</i>
haben	hatte	gehabt	<i>hat</i>	<i>мати</i>
halten	hielt	gehalten	<i>hält</i>	<i>тримати</i>
hängen	hing	gehangen	<i>hängt</i>	<i>висіти</i>
hauen	hieb	gehauen	<i>haut</i>	<i>рубати</i>
heben	hob	gehoben	<i>hebt</i>	<i>піднімати</i>
heißen	hieß	geheißen	<i>heißt</i>	<i>називатися</i>
helfen	half	geholfen	<i>hilft</i>	<i>допомагати</i>
kennen	kannte	gekant	<i>kennt</i>	<i>знати</i>
klingen	klang	geklungen	<i>klingt</i>	<i>дзвеніти, звучати</i>
kneifen	kniff	gekniffen		<i>щипати</i>
kommen	kam	gekommen	<i>kommt</i>	<i>приходити</i>
können	konnte	gekonnt	<i>kann</i>	<i>могти, вміти</i>
kriechen	kroch	gekrochen	<i>kriecht</i>	<i>повзати</i>
laden	lud	geladen	<i>lädt</i>	<i>заряджати</i>
lassen	ließ	gelassen	<i>lässt</i>	<i>залишати, наказувати</i>
laufen	lief	gelaufen	<i>läuft</i>	<i>бігати</i>
leiden	litt	gelitten	<i>leidet</i>	<i>страждати, терпіти</i>
leihen	lieh	geliehen	<i>leiht</i>	<i>позичати</i>

lesen	las	gelesen	<i>liest</i>	<i>читати</i>
liegen	lag	gelegen	<i>liegt</i>	<i>лежати</i>
lügen	log	gelogen	<i>lügt</i>	<i>обманювати</i>
mahlen	mahlte	gemahlen	<i>mahlt</i>	<i>молоти</i>
meiden	mied	gemieden	<i>meidet</i>	<i>уникати</i>
melken	molk, melkte	gemolken, gemelkt	<i>melkt</i>	<i>доїти</i>
messen	maß	gemessen	<i>misst</i>	<i>міряти</i>
misslingen	misslang	misslungen	<i>misslingt</i>	<i>не вдаватися</i>
mögen	mochte	gemocht	<i>mag</i>	<i>бажати, любити</i>
müssen	musste	gemusst	<i>muss</i>	<i>мусити, бути повинним</i>
nehmen	nahm	genommen	<i>nimmt</i>	<i>брати</i>
nennen	nannte	genannt	<i>nennt</i>	<i>називати</i>
pfeifen	pfiff	gepfiffen	<i>pfeift</i>	<i>свистіти</i>
pflegen	pflog	gepflogen	<i>preist</i>	<i>доглядати</i>
preisen	pries	gepriesen	<i>preist</i>	<i>хвалити</i>
quellen	quoll	gequollen	<i>quillt</i>	<i>литися, текти</i>
raten	riet	geraten	<i>rät</i>	<i>радити</i>
reiben	rieb	gerieben	<i>reibt</i>	<i>терти</i>
reißen	riss	gerissen	<i>reißt</i>	<i>рвати(ся)</i>
reiten	ritt	geritten	<i>reitet</i>	<i>їздити верхи</i>
rennen	rannte	gerannt	<i>rennt</i>	<i>бігати, гнатися</i>
riechen	roch	gerochen	<i>riecht</i>	<i>нюхати, пахнути</i>
ringen	rang	gerungen	<i>ringt</i>	<i>боротися</i>
rinnen	rann	geronnen	<i>rinnt</i>	<i>текти</i>
rufen	rief	gerufen	<i>ruft</i>	<i>кричати, кликати</i>
salzen	salzte	gesalzen, gesalzt	<i>salzt</i>	<i>солити</i>
saufen	soff	gesoffen	<i>säuft</i>	<i>пити</i>
saugen	sog saugte	gesogen gesaugt	<i>saugt</i>	<i>смоктати</i>
schallen	scholl schallte	geschollen geschallt	<i>schallt</i>	<i>звучати</i>
schaffen	schuf	geschaffen	<i>schafft</i>	<i>створювати</i>
scheiden	schied	geschieden	<i>scheidet</i>	<i>розлучати</i>
scheinen	schien	geschienen	<i>scheint</i>	<i>світити; здаватися</i>
schelten	schalt	gescholten	<i>schilt</i>	<i>сварити</i>
scheren	schor	geschoren	<i>schert</i>	<i>стригти</i>
schieben	schob	geschoben	<i>schiebt</i>	<i>штовхати, рухати</i>
schießen	schoss	geschossen	<i>schießt</i>	<i>стріляти</i>
schlafen	schlief	geschlafen	<i>schläft</i>	<i>спати</i>

schlagen	schlug	geschlagen	<i>schlägt</i>	<i>бити</i>
schleichen	schlich	geschlichen	<i>schleicht</i>	<i>повзти</i>
schleifen	schliff	geschliffen	<i>schleift</i>	<i>шлифувати</i>
schließen	schloss	geschlossen	<i>schließt</i>	<i>закривати</i>
schmeißen	schmiss	geschmissen	<i>schmeißt</i>	<i>викидати</i>
schmelzen	schmolz	geschmolzen	<i>schmilzt</i>	<i>плавити, топити, танути</i>
schneiden	schnitt	geschnitten	<i>schneidet</i>	<i>різати</i>
schreiben	schrieb	geschrieben	<i>schreibt</i>	<i>писати</i>
schreien	schrie	geschrie(e)n	<i>schreit</i>	<i>кричати</i>
schreiten	schrift	geschritten	<i>schreitet</i>	<i>крокувати</i>
schweigen	schwieg	geschwiegen	<i>schweigt</i>	<i>мовчати</i>
schwellen	schwoll	geschwollen	<i>schwillt</i>	<i>пухнути, набрякати</i>
schwimmen	schwamm	geschwommen	<i>schwimmt</i>	<i>плавати</i>
schwinden	schwand	geschwunden	<i>schwindet</i>	<i>зникати</i>
schwingen	schwang	geschwungen		<i>махати, віяти; коливатися</i>
schwören	schwor	geschworen	<i>schwört</i>	<i>клястись</i>
sehen	sah	gesehen	<i>sieht</i>	<i>бачити, дивитись</i>
sein	war	gewesen	<i>ist</i>	<i>бути</i>
senden	sandte, sendete	gesandt, gesendet	<i>sendet</i>	<i>посилати</i>
sieden	sott, siedete	gesotten, gesiedet	<i>siedet</i>	<i>кип'ятити</i>
singen	sang	gesungen	<i>singt</i>	<i>співати</i>
sinken	sank	gesunken	<i>sinkt</i>	<i>падати, поринати</i>
sinnen	sann	gesonnen	<i>sinnt</i>	<i>думати, міркувати</i>
sitzen	saß	gesessen	<i>sitzt</i>	<i>сидіти</i>
sollen	sollte	gesollt	<i>soll</i>	<i>мусити, бути зобов'язаним</i>
speien	spie	gespie(e)n	<i>speit</i>	<i>плювати, вивергати</i>
spalten	spaltete	gespaltet, gespalten	<i>spaltet</i>	<i>колоти, розколювати</i>
spinnen	spann	gesponnen	<i>spinnt</i>	<i>плести</i>
sprechen	sprach	gesprachen	<i>spricht</i>	<i>говорити</i>
sprießen	spross	gesprossen	<i>sprießt</i>	<i>проростати</i>
springen	sprang	gesprungen	<i>springt</i>	<i>стрибати</i>
stechen	stach	gestochen	<i>sticht</i>	<i>колоти, жалити</i>
stehen	stand	gestanden	<i>steht</i>	<i>стояти</i>
stehlen	stahl	gestohlen	<i>stiehlt</i>	<i>красти</i>
steigen	stieg	gestiegen	<i>steigt</i>	<i>підніматися</i>

sterben	starb	gestorben	<i>stirbt</i>	<i>вмирати</i>
stieben	stob, stiebe	gestoben, gestiebt	<i>stiebt</i>	<i>бризкати, моросити</i>
stinken	stank	gestunken	<i>stinkt</i>	<i>смердіти</i>
stoßen	stieß	gestoßen	<i>stößt</i>	<i>штовхати, вдаритися</i>
streichen	strich	gestrichen	<i>streicht</i>	<i>намазувати, викреслювати</i>
streiten	stritt	gestritten	<i>streitet</i>	<i>сперечатися, сваритися</i>
tragen	trug	getragen	<i>trägt</i>	<i>носити</i>
treffen	traf	getroffen	<i>trifft</i>	<i>влучати, зустріти</i>
treiben	trieb	getrieben	<i>treibt</i>	<i>гнати, надавати руху, бродити</i>
treten	trat	getreten	<i>tritt</i>	<i>наступати</i>
triefen	troff, triefte	getroffen, getrieft	<i>trieft</i>	<i>капати, текти</i>
trinken	trank	getrunken	<i>trinkt</i>	<i>пити</i>
trügen	trog	getrogen	<i>trügt</i>	<i>обдурювати</i>
tun	tat	getan	<i>tut</i>	<i>робити</i>
verderben	verdarb	verdorben	<i>verdirbt</i>	<i>псувати(ся)</i>
verdrießen	verdross	verdrossen	<i>verdrießt</i>	<i>сердити</i>
vergessen	vergaß	vergessen	<i>vergisst</i>	<i>забувати</i>
verlieren	verlor	verloren	<i>verliert</i>	<i>втрачати, губити</i>
wachsen	wuchs	gewachsen	<i>wächst</i>	<i>рости</i>
wägen	wog	gewogen	<i>wägt</i>	<i>важити</i>
waschen	wusch	gewaschen	<i>wäscht</i>	<i>мити</i>
weben	wob, webte	gewoben, gewebt	<i>webt</i>	<i>ткати</i>
weichen	wich	gewichen	<i>weicht</i>	<i>відхилятися</i>
weisen	wies	gewiesen	<i>weist</i>	<i>вказувати</i>
wenden	wandte, wendete	gewendet, gewandt	<i>wendet</i>	<i>перевертати, використовувати</i>
werben	warb	geworben	<i>wirbt</i>	<i>вербувати</i>
werden	wurde	geworden	<i>wird</i>	<i>ставати</i>
werfen	warf	geworfen	<i>wirft</i>	<i>кидати</i>
wiegen	wog	gewogen	<i>wiegt</i>	<i>зважувати</i>
winden	wand	gewunden	<i>windet</i>	<i>мотати, крутити</i>
wissen	wusste	gewusst	<i>weiß</i>	<i>знати</i>
wollen	wollte	gewollt	<i>will</i>	<i>хотіти</i>
wringen	wrang	gewrungen	<i>wringt</i>	<i>віджимати</i>
zeihen	zieh	geziehen	<i>zeiht</i>	<i>звинувачувати</i>
ziehen	zog	gezogen	<i>zieht</i>	<i>тягнути</i>
zwingen	zwang	gezwungen	<i>zwingt</i>	<i>змушувати</i>

4. Керування дієслів

Багато дієслів у німецькій мові вживаються завжди з постійним прийменником, після якого йде додаток у певному відмінку (давальному або знахідному). Такі дієслова потрібно запам'ятовувати разом з прийменником і відмінком:

abhängen von (Dat.)	hoffen auf (Akk.)
achten auf (Akk.)	interessieren, sich für (Akk.)
anfangen mit (Dat.)	irren, sich in (Dat.)
anpassen, sich an (Akk.)	kämpfen mit (Dat.), gegen (Akk.)
ärgern sich, über (Akk.)	kämpfen für (Akk.)
sich bedanken bei (Dat.), für (Akk.)	ankommen auf (Akk.)
befreien, (sich) von (Dat.), aus (Dat.)	konzentrieren, sich auf (Akk.)
beginnen mit (Dat.)	kümmern, sich um (Akk.)
beklagen, sich bei (Dat.), über (Akk.)	lachen über (Akk.)
bemühen, sich um (Akk.)	leiden an (Dat.), unter (Dat.)
berichten von (Dat.), über (Akk.)	liegen an (Dat.)
beschäftigen, (sich) mit (Dat.)	nachdenken über (Akk.)
beschweren, sich bei (Dat.), über (Akk.)	protestieren gegen (Akk.)
bewerben, sich um (Akk.)	rächen, sich an (Dat.), für (Akk.)
bitten um (Akk.)	raten zu (Dat.)
bürgen für (Akk.)	rechnen auf (Akk.), mit (Dat.)
danken für (Akk.)	reden mit (Dat.), über (Akk.)
denken an (Akk.)	riechen nach (Akk.)
sich entschuldigen bei (Dat.), für (Akk.)	schreiben an (Dat.), an (Akk.), über (Akk.)
erinnern, (sich) an (Akk.)	schützen, (sich) vor (Dat.)
erkennen an (Dat.)	sehnen, sich nach (Dat.)
erkundigen, sich bei (Dat.), nach (Dat.)	sorgen, (sich) um (Akk.), für (Akk.)
fragen nach (Dat.)	sprechen mit (Dat.), über (Akk.), von (Dat.)
freuen, sich auf (Akk.), über (Akk.)	staunen über (Akk.)
fürchten, sich vor (Dat.)	sterben an (Dat.), für (Akk.)
garantieren für (Akk.)	streiten, sich mit (Dat.), um (Akk.)
gehören zu (Dat.)	teilnehmen an (Dat.)
gehen um (Akk.)	träumen von (Dat.)
geraten in (Akk.), unter (Akk.)	zu tun haben mit (Dat.)
gewöhnen, (sich) an (Akk.)	unterhalten, sich mit (Dat.), über (Akk.)
glauben an (Akk.)	verlassen, sich auf (Akk.)
halten für (Akk.), von (Dat.)	verlieben, sich in (Akk.)
handeln, sich um (Akk.)	vertiefen, sich in (Akk.)
helfen bei (Dat.)	vertrauen auf (Akk.)
herrschen über (Akk.)	verzichten auf (Akk.)

vorbereiten, (sich) auf (Akk.)
warnen vor (Dat.)
warten auf (Akk.)

wundern, sich über (Akk.)
zweifeln an (Dat.)

5. Керування прикметників

abhängig von (Dat.)
adressiert an (Akk.)
ähnlich (Dat.), in (Dat.)
angewiesen auf (Akk.)
ärgerlich über (Akk.)
arm an (Dat.)
aufgebracht über (Akk.)
begabt für (Akk.)
begeistert von (Dat.)
behilflich bei (Dat.)
bekannt bei (Dat.), für (Akk.)
beliebt bei (Dat.)
berechtigt zu (Dat.)
bereit zu (Dat.)
berühmt für (Akk.)
beschäftigt mit (Dat.)
besessen von (Dat.)
beunruhigt über (Akk.)
bezeichnend für (Akk.)
blass vor (Dat.)
blind für (Akk.), vor (Dat.)
böse auf (Akk.)
charakteristisch für (Akk.)
dankbar (Dat) für (Akk.)
eifersüchtig auf (Akk.)
einverstanden mit (Dat.)
empfindlich gegen (Akk.)
entschlossen zu (Dat.)
entsetzt über (Akk.)
enttäuscht von (Dat.)
erfreut über (Akk.)
erstaunt über (Akk.)
fähig zu (Dat.)
fertig mit (Dat.), zu (Dat.)
frei von (Dat.)
freundlich zu (Dat.)

froh über (Akk.)
geeignet für (Akk.), zu (Dat.)
gefasst auf (Akk.)
gespannt auf (Akk.)
gewöhnnt an (Akk.)
glücklich über (Akk.)
grob gegen (Akk.)
interessant für (Akk.)
interessiert an (Dat.)
misstrauisch gegenüber (Dat.)
neidisch auf (Akk.)
neugierig auf (Akk.)
nützlich für (Akk.)
reich an (Dat.)
sauer auf (Akk.)
schädlich für (Akk.)
schuld an (Dat.)
stolz auf (Akk.)
tätig für (Akk.)
taub gegen (Akk.)
traurig über (Akk.)
typisch für (Akk.)
überzeugt von (Dat.)
verantwortlich für (Akk.)
verbittert über (Akk.)
vergleichbar mit (Dat.)
verheiratet mit (Dat.)
verlobt mit (Dat.)
verständnisvoll gegenüber (Dat.)
vertraut mit (Dat.)
verwandt mit (Dat.)
voll von (Dat.)
vorsichtig mit (Dat.)
zornig auf (Akk.), über (Akk.)
zufrieden mit (Dat.)
zuständig für (Akk.)

6. Дієслівно-іменникові словосполучення

Для німецької науково-технічної літератури характерними є дієслівні словосполучення, в яких деякі дієслова вживаються разом з іменником. В таких словосполученнях дієслово втрачає самостійне значення і разом з іменником набуває зовсім іншого значення. Наприклад:

➤ *bringen* – означає „принести“, а в словосполученні „*zum Einbau bringen*“ це дієслово втрачає своє первісне лексичне значення і перекладається „встановлювати“.

При перекладі таких словосполучень потрібно брати до уваги в першу чергу значення іменника, наприклад:

- *zur Anwendung kommen* – вживатися
- *zur Einbau kommen* – монтуватися
- *zur Einsatz kommen* – застосовувати
- *von Wichtigkeit sein* – бути важливим
- *von Bedeutung sein* – мати значення
- *vom Interesse sein* – викликати інтерес
- *die Schlüsse ziehen* – робити висновки
- *die Bilanz ziehen* – підбити підсумок

Abschied — Abschied nehmen von jdm.

Ahnung — (keine) Ahnung haben von etwas

Andeutung — eine Andeutung machen

Anerkennung — Anerkennung finden für etwas;

Anerkennung genießen

Angst — Angst haben vor jdm./etwas

Anklage — Anklage erheben gegen jdn.

Anregung — eine Anregung bekommen von jdm.

Ansehen — zu Ansehen kommen

Ansicht — zu der Ansicht kommen;

zu der Ansicht gelangen

Anspruch — Anspruch erheben auf etwas;

einen Anspruch haben auf etwas;

Ansprüche an jdn./etwas stellen

Antrag — einen Antrag stellen auf etwas

Antwort — von jdm. auf eine Frage eine Antwort bekommen;

jdm. auf eine Frage eine Antwort geben

Auftrag — von jdm. einen Auftrag bekommen;

jdm. einen Auftrag erteilen;

jdm. einen Auftrag geben

Ausbruch — zum Ausbruch kommen

Ausdauer — Ausdauer haben

Ausdruck — etwas zum Ausdruck bringen;

zum Ausdruck kommen

Bad — ein Bad nehmen
 Bau — sich im Bau befinden
 Beachtung — Beachtung finden für etwas
 Beitrag — einen Beitrag leisten zu etwas
 Betracht — etwas in Betracht ziehen
 Betrieb — in Betrieb sein;
 etwas in Betrieb setzen;
 sich in Betrieb befinden
 Bewegung — (sich) in Bewegung setzen
 Beweis — etwas unter Beweis stellen
 Beziehung — zu jdm. eine Beziehung aufnehmen
 Bezug — Bezug nehmen auf etwas
 Debatte — zur Debatte stehen
 Dienst — jdn. in Dienst stellen
 Diskussion — in der Diskussion sein
 Eindruck — Eindruck machen auf jdn.
 Einfluss — Einfluss nehmen auf jdn./etwas
 Einfluss üben
 Einwilligung — jdm. die Einwilligung für etwas geben
 Ende — zu Ende gehen
 Ersatz — Ersatz leisten für etwas
 Erwägung — etwas in Erwägung ziehen
 Forderung — eine Forderung an jdn./etwas stellen
 Frage — außer Frage stehen;
 eine Frage stellen an jdn.;
 in Frage kommen für etwas
 Gefahr — jdn. in Gefahr bringen; in Gefahr sein;
 sich in Gefahr befinden
 Gegensatz — im Gegensatz stehen zu etwas
 Gespräch — ein Gespräch führen mit jdm.;
 jdn./etwas ins Gespräch bringen
 Kenntnis — jdn. in Kenntnis setzen über etwas; et-
 was/jdn. zur Kenntnis nehmen
 Kontakt — mit jdm. Kontakt aufnehmen;
 in Kontakt stehen mit jdm.;
 in Kontakt treten mit jdm.
 Kraft — in Kraft treten
 Kritik — Kritik üben an etwas/jdm.
 Macht — zur Macht gelangen
 Mühe — sich Mühe geben mit etwas
 Mut — jdm. Mut machen;
 den Mut haben zu etwas
 Nachricht — von jdm. eine Nachricht bekommen
 Ordnung — etwas in Ordnung bringen

Protest — Protest erheben gegen jdn./etwas
 Rat — von jdm. einen Rat bekommen;
 jdm. einen Rat erteilen;
 jdm. einen Rat geben;
 jdn./etwas zu Rate ziehen
 Reise — eine Reise unternehmen
 Respekt — Respekt genießen
 Rücksicht — Rücksicht nehmen auf jdn./etwas
 Schutz — jdn./etwas in Schutz nehmen
 Sprache — etwas zur Sprache bringen
 Strafe — unter Strafe stehen;
 etwas unter Strafe stellen
 Streik — in Streik treten
 Tod — den Tod finden durch etwas
 Überzeugung — zu der Überzeugung gelangen
 Verabredung — eine Verabredung treffen mit jdm.
 Verbindung — zu jdm. Verbindung aufnehmen
 Verdacht — in Verdacht geraten
 Vereinbarung — eine Vereinbarung treffen mit jdm.
 Verfügung — zur Verfügung stehen;
 etwas zur Verfügung stellen
 Vergessenheit — in Vergessenheit geraten
 Verhandlungen — mit jdm. Verhandlungen aufnehmen;
 in Verhandlungen stehen mit jdm.
 Vernunft — jdn. zur Vernunft bringen;
 zur Vernunft kommen
 Versprechen — ein Versprechen bekommen von jdm.
 Verständnis — Verständnis haben für jdn./etwas
 Versuch — einen Versuch machen;
 einen Versuch unternehmen
 Vertrauen — jdn. ins Vertrauen ziehen
 Verwirrung — jdn. in Verwirrung bringen
 Vorsitz — den Vorsitz führen bei etwas
 Vorsorge — Vorsorge treffen für jdn./etwas
 Wahl — eine Wahl treffen zugunsten von jdm./etwas
 Wehr — sich zur Wehr setzen gegen jdn./etwas
 Widerspruch — in Widerspruch stehen mit/zu etwas/jdm
 Widerstand — Widerstand leisten gegen jdn./etwas
 Wut — in Wut geraten über etwas/jdn.
 Zurückhaltung — Zurückhaltung üben bei etwas
 Zusammenhang — im Zusammenhang stehen mit etwas
 Zweifel — etwas in Zweifel ziehen
 Hilfe — jdm. Hilfe leisten
 Hoffnung — die Hoffnung haben auf etwas

Список використаної та рекомендованої літератури

1. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: Політехніка. – 2003. – 200 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. д. пед. н. проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Полат Е.С. и др. Интернет в гуманитарном образовании: Учеб.пособие для студентов высших учебных заведений /Под ред. Е.С. Полат. – М.: Гуманит.изд.центр ВЛАДОС, 2001. – 272 с.
4. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Колектив авторів: Амеліна С.М. та інш. – К.: Ленвіт, 2006. – 90 с.
5. Ятель Г.П., Гіленко І.О., Мариненко Л.Я., Мироненко Т.С. Німецька мова. Поглиблений курс. – К.: Вища школа. – 2002.
6. Astrid von Friesen. Üben, üben, üben! In: Forum für Kultur, Politik und Geschichte. Mut. – 2006. – № 466. – S. 36 - 43
7. Clamer F., Heilmann E.G. Übungsgrammatik für die Grundstufe. Niveau A2-B2. Meckenheim, Verlag Liebaug-Dartmann e.K, 2007.
8. Clamer F., Heilmann E.G., Röller H. Übungsgrammatik für die Mittelstufe. Niveau C1. Meckenheim, Verlag Liebaug-Dartmann e.K, 2006.
9. Duden – Deutsches Universalwörterbuch, Digitalversion, © 2002 Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus, Mannheim, 2002.
10. Duden – Richtiges und gutes Deutsch. Wörterbuch der sprachlichen Zweifelsfälle. 5. Auflage, Band 9. Dudenverlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich. – 2001. – 983 S.
11. Funk H. Berufsbezogener Deutschunterricht mit Jugendlichen. In: Fremdsprache Deutsch Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts, Sondernummer, 1992. S.4-16.
12. Grüner M., Hassert T. Computer im Deutschunterricht. – Berlin ...: Langenscheidt, 2000.
13. Häcker R., Häcker-Oßwald R. Neue Schreibung leicht gelernt. Arbeitsheft zur Rechtschreibreform. Stuttgart ...: Ernst Klett Verlag, 1996. – 40 S.
14. www.testdaf.de
15. www.goethe.de
16. www.dialang.org
17. www.linguanet-europa.org
18. <http://www.deutsch-perfekt.com/>
19. <http://www.sprachtest.de/>